ADALET BAKANLIĞI TARAFINDAN ÇIKARILIR

ADALET DERGİSİ

YIL : 43

SAYI : 10

MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

A N K A R A
Yeni Cezaevi Matbaası
1 9 5 2

323

Adalet Bakanlığı tarafından bastırılan ve mevcudu bulunan dergi ve kitapların adları, fiatları aşağıda; satın alma şekli de Derginin iç kapağında gösterilmiştir.

Kitabın adı	Fiatı Kr.
Adalet Dergisi : 947 : 1 - 12 nci sayıları	300
» » : 948 : 1 - 12 » »	1000
» » : 949 : 1 - 12 » »	1000
» » : 950 : 1 - 12 » »	1000
» » : 951 : 4 - 12 » »	900
» » : 952 : 5 - 12 » »	800
Adalet Mantığı (Tercüme)	300
Alman Ceza M. Usulü K. Şerhi (Rifat Taşkın Tercümesi)	175
Alman Ceza M. Usulü Kanunu (951) (Baha Arıkan Tercümesi)	300
Avukatlık Kanunu ve Talimatnamesi (938 basımlı)	50
Ayni Haklar Cilt : 1 (Wielan'dan tercüme)	600
» » » : 2 (» »)	750
Bağlamlar Kanunu Şerhi (H. Oser'den tercüme)	150
Ceza Kanunu üzerinde bir inceleme	75
Cezalı kanunlar ve bunları tatbik eden merciler üzerinde mülâhazalar	40
Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu esbabı mucibesi	50
» » » » üzerinde bazı izahlar	50
» » » » alfabetik fihristi	175
Deniz Ticaret Kanunu	50
Deniz Ticaret Hukuku (K. Berker tercümesi)	300
Devletler Umumi Hukuku (Ş. Devrin tercümesi)	300
Hâkimler Kanunu (942 basımlı)	50
İsviçre Federal Mahkemesi Kararları : 944	75
» » » » : 945	100
» » » » : 946	100
» » » » : 947	100
Madrid Konferansı (Ceza Hukuku hakkında) (tercüme)	100
Meşhut Suçlar Kanunu	15
» » » Talimatı	15
Noter Kanunu (942 basımlı)	50
Tamimler Mecmuası : 928/937	175
» » : 938	100
» » : 939/940	100
» » : 942/949	300
» » : 950	100
Varşova Konferansı (Ceza Hukuku hakkında) (Tercüme)	75
Yargıtay Kararları Ceza Bölümü : 941/942	300
» İçtihadı Birleştirme Ceza Bölümü Broşürü	50
» » » Hukuk » »	50
Zürih Şerhi : Aile Hukuku (949) (Dr. Tahir Çağa tercümesi)	300
» » : Borclar Hukuku C. 1 (Dr. Recai Seçkin tercümesi)	300
» » : » » » 2 (» » » »)	300
» » : Giris ve Kisinin Hukuku C. 1 (Volf Çernis Terc.)	300
» » : » » » » » 2 (» » »)	300
» » : Zilyedlik ve Tapu Sicilli (Suat Bertan tercümesi)	300

Dergiye konulmak üzere gönderilecek yazılar kâğıtların birer yüzüne seyrekce satırlarla ve makine ile yeni Türkçe terimlerle yazılmış olmalıdır.

324

Devlet Nüshası

ADALET DERGİSİ

Yıl: 43 Ekim: 1952 Sayı: 10

İÇİNDEKİLER

İNCELEMELER : Sayfa

İbrahim Etem Ertem	1952 - 1953 Adalet Yılının Açılış nutku	1173—1184
Dr. A. Pulat Gözübüyük	Kan gütme cürümleri	1185—1198
M. Zerrin Akgün	Tapulama Kanunu üzerinde inceleme ...	1199—1210
Salih Sıtkı Karabel	1879 tarihli Ceza Evi Kanunu, me'haz ittihaz olunarak vücude getirilmiş olan 1950 tarihli Cezaevi Nizamnamesi	1211—1249

BİBLİYOGRAFYA ..... 1250—1263

YARGITAY HUKUK KARARLARI ..... 1264—1286

YARGITAY CEZA KARARLARI ..... 1287—1293

325

326

Sayın Adalet Bakanımız,

Güzide misafirlerimiz ve aziz meslekdaşlarım.

Her yılın altı eylulunda; yeni çalışma devresine giren mahkemelerimizin, törenle açılması, güzel bir anane haline geldi. Bu meslekî ananeye uyarak, yeni adalet yılını açmak için, Birinci Başkan vekili sıfatiyle huzurunuza çıkmış bulunuyorum.

Yüksek huzurlarile bizleri şereflendiren Sayın Adalet Bakanımızı ve mümtaz misafirlerle aziz meslektaşlarımı hürmet ve muhabbetle selâmlar, yeni yılın hayırlı ve başarılı olmasını dilerim.

Geçen yıl içinde; bütün kalplere emniyet ve itimat veren bir dürüstlükle ve insan takatının son haddine ulaşan bir feragatla adalet tevzi vazifesini yerine getirmiş olan Adalet cihazımız, önümüzdeki yıllarda da aynı azim ve heyecanla kutsal vazifesini başaracak ve milletimizin itimadına mazhar olmakta devam edecektir. Huzurunuzda bunu ifade etmekten derin bir zevk ve bahtiyarlık duymaktayım.

Vatan severlik ; tarafsızlık, halka ve hakka hizmet duygularile meşbu olan Adalet cihazımız, Büyük Türk Milletinin huzur ve saadetinin hakiki teminatıdır. Adalet mülkün temelidir. Adalet duygularının gevşediği yerlerde; cemiyetlerin inhitada sürüklendikleri inkâr edilemez bir hakikattir. Beşeriyetin en büyük iztirapları, haksızlıktan, adaletsizlikten doğmuştur. Adaletsiz bir cemiyet nizamının, payidar olduğu tarih boyunca görülmemiştir. Adalet olmayan yerde, huzur ve refah aramak beyhudedir. Dünyanın bu gün içinde bulunduğu huzursuzluğun, hakiki sebebini, adaletli bir dünya nizamının henüz kurulamamış olmasında aramak lâzımdır. Tarihin her devrinde, adaleti en üstün bir kıymet olarak tanıyan milletimizin, bu asil duygusu, adalet hizmetinde vazife alanların gönüllerinde yanan ve onlara rehberlik eden mukaddes bir ışıktır.

Bu konuşmanın başlıca gayesi; kanunlarımızın yurdun her yerinde siyyanen tatbikini sağlamak ve bu maksatla ilk mahkemelerin faaliyetlerini mürakebe etmek ile vazifeli olan Yargıtayın; geçen yıl çalışmaları ve ilmî ve kazaî içtihatlar hakkında kısaca malûmat arzetmektedir. Bundan evvel; Yargıtay camiasından bu yıl ayrılmış olan Yüksek hakimlerimizin aziz hatıralarını yad etmek borcumdur.

Dördüncü ceza dairesinin kıymetli başkanı Necmettin Zahir Sencer'in aramızdan ebediyyen ayrılması, bizleri çok müteessir etmiştir. Dairesinin çoğalmakta olan işlerini önlemek için geceli gündüzlü çalışan bu muhterem

arkadaşımızı; işlerin çokluğu yıldırmamıştı. Onun çalışma tarzı; normal çalışmanın çok üstünde idi. Mesai vaktinden bir kaç saat evvel vazifesi başına gelmeyi itiyat edinmişti. Gerek hakimliği; ve gerek müfettişliği zamanlarında çok çalışması ile bütün zorlukları ve güçlükleri yenmesini bilen ve yenmiş olan bir arkadaşımızdı. Bu kıymetli arkadaşımızın ebediyete intikal etmesi; bizi tesellisi kabil olmayan bir acı içinde bıraktı. Hatıraları ilelebet kalplerimizde yaşayacaktır.

İki yıldan beri yüksek mahkemeye büyük bir ehliyet ve liyakatla başkanlık eden mümtaz arkadaşımız sayın Fevzi Bozer; bu yıl; yaş haddini doldurarak emekliye ayrılmıştır. Bu kürsüden konuşmalarını büyük bir zevk ve istifade ile dinlediğimiz sayın Fevzi Bozer, ilmile, Fazlile, üstün insanlık vasıflarile bütün arkadaşlarının sevgi ve muhabbetini kazanmıştır. Adalet mesleğine uzun yıllar büyük hizmetlerde bulunan, ve arkasında şerefli bir mazi bırakarak aramızdan ayrılmış olan ve ayrılacağı sıralarda hastalanmış bulunan sayın Başkanımızın hatırasını hürmetle anar ve iadei afiyet etmesini ve sıhhat ve refah içinde ömür sürmesini dilerim.

Yaş haddini doldurarak bu yıl aramızdan ayrılan Beşinci Hukuk dairesi sayın Başkanı Kemal Aslansanla İcra ve İflâs Dairesi sayın Başkanı Aziz Yeğer'in ve Yargıtay üyesi sayın Sabri Yoldaş ve sayın Cemil Ayata'nın da hatıralarını ve şerefli hizmetlerini huzurunuzda şükran ile yad etmek isterim. Her biri; İlim ve irfanlarile, feragatlı çalışmalarile gençlere birer misal numunesi olan bu büyük hakimlerimizin kıymetli hatıralarını daima muhafaza edeceğiz. Tesellimiz, onların bıraktıkları boşluğu; meslekte temayüz etmiş kıymetli hâkimlerimizin aramıza karışarak doldurmuş olmalarıdır.

Geçen yıl içinde; mahkemelere ve Adalet dairelerine gelen iş mıktarı daha evvelki yıllara nazaran ehemmiyetli bir artış göstermiş ve bu fazlalık, Yargıtayın iş hacmine de inikâs etmiştir.

1951 yılında; 51061 ri ceza 82479 zu hukuk dairelerine ait olmak üzere 133540 dâva, Yargıtaya intikal etmiş ve Ceza Dairelerince bunlardan 47418 zi ve hukuk dairelerince de 69557 si çıkarılabilmiş ve bütün gayretlere rağmen cezada 3634, hukukta da 12922 dava dosyasına ait tetkikatın 1952 yılına devredilmesine zaruret hasıl olmuştur. 1952 yılının birinci yarısında 28091 ri ceza 43590 nı hukuk dairelerine ait olmak üzere 71681 dava intikal etmiş olduğuna göre; 1951 yılından devredilen işlerle birlikte; Ceza Dairelerindeki dâva adedi; 31725, Hukuk Dairelerindeki de 56512 ki : Ceman 88237 ve balığ olmuştur. Haziran sonuna kadar ceza dairelerinden 25704 hukuk dairelerinden de 39300 ki ceman 65004 dâvaya ait temyiz tetkikatı feragatlı çalışmalarla neticelendirilmiş olup, Haziran sonunda Ceza ve Huk. Dairelerinde 23233 dâva dosyası kalmış bulunmaktadır. Bu rakamlara Haziran sonundan

bu güne kadar Yargıtaya gelmiş olan dâva sayısı dahil değildir. Senenin ilk altı ayında gelen iş miktarı 1951 yılından devredilenler hariç 71681 olduğu ve sene sonuna kadar tahmini olarak bir bu kadar daha iş intikal edeceği nazara alınırsa Yargıtayın 1952 yılı varidesinin 150 bine yükseleceği anlaşılır. Geçen yıl varidesinin 133540 olduğunu hatırlarsak bu yıl gelecek işlerde yirmi bine yaklaşan bir fazlalık olacak demektir. Her yıl işlerin bu tempo ile artarak yükselmekte olması, Yargıtayın ne derece ağır bir yük altında bulunduğunu ve durumunun müşkülâtını belirtmeğe kâfidir.

Şayanı şükrandırki; Yargıtayın senelerdenberi iktihama çalıştığı büyük güçlüklerin izale edilmesi için, Büyük Millet Meclisince kabul buyrulan 5859 sayılı kanunla Yargıtaya iki hukuk dairesi ilâve edilimiş ve bu daireler faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Yargıtaya gelen işlerin her sene artması yüzünden; bilhassa hukuk dairelerinde fevkalâde mesai ile dahi işleri karşılamağa imkân kalmamıştır. Temyiz Teşkilâtına dair Kanunun değişik 5 inci maddesine dayanılarak zaman, zaman sıkışık durumda bulunan bazı dairelerden bir kısım dosyalaralınıp başka dairelere verilmek suretile o dairelerin durumu ıslâh edilmek cihetine gidilmiş ise de bu hal, o dairelere yeniden gelen işlerin terakümüne mâni olamamış ve kendisine dosya verilen dairelerin aslî vazifelerini ehemmiyetli surette sarsmış ve diğer taraftan daireler arasında içtihat ihtilâflarının artmasına sebep olmuştu.

Son senelerde; Gayrimenkule müteallik aynî haklara ait asliye mahkemelerinden verilen kararların temyiz mercii olan birinci hukuk dairesine gelen işlerin kemmiyet ve keyfiyeti; mevcut teşkilât ile bu dairedeki terakümün önlenmesini imkânsız bir hale getirmiş, dosyaların senelerce tetkik sırası beklemesini intaç etmiş ve iş sahiplerinin haklı sızlanmalarına yol açmış bulunuyordu. Teşkilâta, iki Hukuk Dairesi ilâve edilirken her dairenin vazifesi yeniden tayin ve tanzim olunmuştur. Dairelerin vazifelerini tayinde, Birinci hukuk dairesinin vazifesini azaltmak, çeşitli mahkemelerden verilen kararlardan mahiyet itibarile birbirine benzeyen işleri bir dairede toplamak, her daireye intikal edecek işler arasında kemmiyet ve keyfiyet bakımından muvazene temin etmek maksadı takip edilmiştir

Esas itibarile şahıs, aile, miras hukukuna ait sulh ve asliye mahkemelerinden verilen kararlar hakkında ikinci hukuk dairesi, gayrımenkule müteallik aynî haklara dair asliye mahkemelerinden verilen kararlar hakkında birinci hukuk dairesi, ayni işler hakkında sulh mahkemelerinden verilen kararlar hakkında beşinci hukuk dairesi, asliye mahkemelerinden verilip menkule müteallik aynî haklara ve borçlar hukukuna ait kararlar-

374

la, doğrudan doğruya Yargıtay'da incelenmesi lâzım gelen hususlar, umumiyetle asliye mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin vazifeleri dışında kalan kararlar hakkında dördüncü hukuk dairesi, sulh mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin vazifeleri dışında kalan kararlar hakkında üçüncü hukuk dairesi, Ticaret hukukuna müteallik kararlar hakkında ticaret dairesi vazifelendirilmiştir.

Takip hukukuna taallûk eden işler hakkında icra ve iflâs dairesinin vazifesinde bir değişiklik yapılmamıştır. Bu hususlarda bu daireler esas vazifeli daireler sayılmış ve diğer dairelere verildiği tasrih edilmiyen işlerin şahıs, aile, miras hukukuna, menkul ve gayrimenkul ayni haklara ve âdi ve ticari borç münasebetine ve takip hukukuna taalluk etmesine ve sulh ve asliye mahkemelerinden gelmiş olmasına göre temyiz mercii tesbit edilmiştir. Bu şekil, temyiz mercii ayrıca tasrih edilmeyen işlerin mercisiz kalmamasını temin etmiş bulunmaktadır.

Altıncı veYedinci Hukuk Dairelerinin vazifeleri tahdidî bir şekilde tâyin olunmuş, Birinci, İkinci, Üçüncü, Dördüncü ve beşinci hukuk dairelerinin ve ticaret dairesinin bir kısım işleri bu dairelere verilmiş ve bu suretle diğer dairelerde ehemmiyetli ferahlık sağlanmıştır. Evvelce, Dördüncü hukuk dairesinde incelenmekte olan kamulaştırmadan mütevellit dâvalara ait kararların incelenmesi bu daireden alınıp beşinci hukuk dairesine verilmek suretile dördüncü hukuk dairesi işleri kemmiyet itibarile azaltılmıştır. 5859 sayılı kanunun getirdiği yeniliklerden biri de, daireler arasındaki aidiyet ihtilâflarının halli için sevk ettiği hükümdür. Şimdiye kadar bu nevi ihtilâflar, içtihadı birleştirme yolile halledile gelmekte idi. Bu şekil; içtihadı birleştirme kurulunun işlerini artırdığı gibi işlerin ehemmiyetli şekilde gecikmesini mucip oluyordu. 5859 sayılı kanunun kabul ettiği sisteme göre daireler arasındaki aidiyet ihtilâfları, Yargıtay birinci başkanının başkanlığı altında ceza ve hukuka taalluk etmesi göz önünde tutularak bu daireler başkanlığından müteşekkil kurulca halledilecektir. Aynı kanunun dördüncü maddesi hükmüne nazaran da bazı dairelere tahminin üstünde iş intikal etmesi halinde; yeni bir kanun sevkine lüzum olmadan vazife tevzii işi de, daire Başkanlarından müteşekkil kurul tarafından hal ve tanzim olunacaktır.

Hukuk dairelerinde senelerin ve zaruretlerin, teraküm ettirdiği işlerin süratle çıkarılacağını; ve haklarının ihkak edilmesini bekleyen vatandaşların intizardan kurtularak kısa zamanda haklarına kavuşacaklarını düşünmekten doğan memnuniyetimizi arz ederken ceza dairelerinin de bu imkâna kavuşturulmaları için geçen konuşmalarda izhar edilmiş bulunan

yargıtaya bir ceza dairesi ilâvesi hususundaki temenniyi tekrarlamak isterim. Yargıtaya gelen işlerin ceza kısmında; her sene görülen terakkümün mühim miktarı, hususi kanunlara taalluk eden ceza dâvalarına ait bulunmaktadır. Bunun sebebi üzerinde durulmasını ve önleyici tedbirlerin alınmasını luzumlu görüyorum. Temyiz teşkilâtına ait 834 sayılı kanunun 3 üncü maddesinde, hususi kanunlara taallûk eden ceza dâvalarına ait tetkikatın üçüncü ceza dairesinde yapılacağı tasrih edilmektedir. Yapılan tadiller, maddenin bu kısmına dokunmamıştır. Sözü geçen kanun, 10/Mayıs/1926 tarihlidir. Bu tarihten bu güne kadar geçen zaman arasında çıkan hususî kanunların adedi üzerinde yüksek nazarlarınızı çekmek isterim. Rakamlar vererek sizleri rahatsız etmek istemem. Mayıs 1926 tarihindeki hususi kanun sayısı ile 1952 senesindeki hususi kanun sayısı arasında bir hayli fark vardır. Bir çok hususi kanundaki hükümler, ceza müeyyidesi altında bulunmaktadır. Peyderpey neşrolunan ve cezayi hükmü ihtiva eden her hususi kanun; Üçüncü Ceza Dairesinin varidesini durmadan artırmaktadır. Çok çeşitli olan ve zaman zaman tadile uğrayan ve yüzü mütecaviz bulunan bu kanunlara taallûk eden ceza tatbikatı hakkında müstekar içtihadın tesisi işi de ayrıca bir hususiyet arzetmektedir. Gerek hususî suçlara ait dosyaları tetkik eden Üçüncü Ceza Dairesinin ve gerek işlerinin adedi mütemadiyen artmakta olan diğer ceza dairelerinin uğradığı zorluklara, güçlüklere ve bu zorlukları ve güçlükleri yenmek için kıymetli arkadaşlarımızın sarfettikleri azami çalışmalara Yargıtay camiasına katıldığım 1926 senesindenberi yakından şahit bulunmaktayım. Bunun için, hususî kanunlardan bazılarına muhalefet suçlarına ait dâvalar ile umumi suçlardan muayyen ef'ale ait dâvalara müteallik dosyalar üzerinde tetkikatta bulunmak üzere Yargıtay teşkilâtına bir ceza dairesinin ilâvesini çok luzumlu bulmaktayım.

İçtihadı birleştirme genel kurulunun; bu devre zarfında tesis ettiği iki mühim içtihattan bahsetmek yerinde olur. Bu içtihatlardan birincisi, (kanunî şuf'a hakkının) kullanılmasının müddete tâbi olup olmadığı hususuna taallûk etmektedir. Mesele, Yargıtay Birinci Hukuk Dairesinin 22/12/1949 tarih ve 8262/5329 sayılı kararı ile ortaya çıkmıştır. Yargıtay Birinci hukuk dairesi; bu kararı ile medenî kanunun 658 inci maddesinin son fıkrası hükmünün kanuni şuf'aya tatbik olunamıyacağını içtihat etmek suretile bu tarihten evvelki içtihatlara aykırı bir yol tutmuştu. İş, tevhidi İçtihat Genel Kuruluna intikal edince, müzakerenin seyri; esas meselenin halli zımnında zaman aşımının da gözden geçirilmesini icap ettirmişti. Böylece hakkın istimali bakımından müddet ve zaman aşımı meseleleri incelenerek bizatihi şuf'a hakkının zaman aşımına tabi olmayıp hakkın

231

istimalinden mütevellit şahsî mütalebenin zaman aşımına tâbi olduğu ve bizzat kanun tarafından temlik hakkının birer takyidi olarak bir arada tanzim ve aynı hükümlere tâbi tutulmuş olmaları itibarile' 658 inci maddenin son fıkrasındaki müddetlerin; yalnız mukaveleden mütevellit şuf'aya münhasır olmayıp bu hükmün; (kanunî şuf'aya da) tatbiki icabettiği neticesine varılmıştır.

Tevhidi İçtihat Genel Kuruluna intikal eden diğer iş, el yazısile vasiyetlerde tanzim mahallinin; vasiyetnamede zikredilmesinin bir sıhhat şartı ve unsuru olup olmadığı hususuna taallûk etmekte idi. Genel Kurul; Medeni Kanunun 485 inci maddesinin bu husustaki serahatını ve kanun vazıını (mahal) kaydını bir sıhhat unsuru olarak hüküm vazına sevk eden amilleri ve bu sahadaki İsviçre nazariyat ve tatbikatını göz önünde tutarak el yazısile vasiyetlerde, tanzim mahallinin vasiyetnamede zikrolunmasının bir sıhhat şartı olduğunu kabul etmek suretile meseleyi müsbet şekilde halletmiştir. Tevhidi İçtihat Genel Kurulunun; tesis ettiği bu içtihatlarla kanuna ve tatbikatın ihtiyaçlarına uygun, isabetli ve salim neticeler elde ettiği kanaatındayım.

Adalet cihazımızın, bu yıl mazhar olduğu inkişafları ifade ederken büyük bir memnunluk duymaktayım. Yargıtaya iki hukuk dairesi ilâvesinden beklediğimiz hayırlı neticeleri biraz evvel arzetmiştim. Bundan başka (iki yerde) mürettep ağır ceza mahkemesi müstakil hale getirilmiş, (üç ilçe merkezinde) de yeniden mürettep ağır ceza mahkemesi kurulmuştur. Mürettep ağır ceza mahkemelerinin adli teşkilâtımızdaki gayri tabii durumu; bütün meslekdaşlarca malumdur. Asliye hukuk ve asliye ceza dâvalarını görmekle ayrı, ayrı vazifelendirilmiş olan hâkimler haftanın bir iki gününde, bir araya gelerek mürettep ağır ceza mahkemesini teşkil etmekte ve bu suretle ağır cezalı dâvalara bakmaktadırlar. Hem asli vazifelerini, hem de mürettep ağır ceza mahkemesindeki vazifelerini bir arada noksansız olarak başarabilmelerindeki müşkülât meydandadır. Bu yüzden; işler daima aksamaktadır.

Asliye mahkemelerinin bazı kararlarına karşı yapılacak itirazların tetkik mercii; ağır ceza mahkemesidir. Asliye hâkimile ağır ceza mahkemesine iştirak eden hâkim; aynı şahıs olacağı için bu itirazların mahallide tetkikine imkân kalmamakta ve işin, en yakın ağır ceza mahkemesine gönderilmesine ve netice itibarile uzamasına zaruret hasıl olmaktadır. Bu sebepledirki; imkân elverdikçe; mürettep ağır ceza mahkemelerinin müstakil hale getirilmesini temenniye şayan bulurum.

Asliye teşkilâtı kurulamaması yüzünden şimdiye kadar tek sulh hâkimi ile idare edilmekte olan (42 ilçe merkezinde) asliye teşkilâtı kurulduğunu müşahede etmek çok memnuniyet verici olmuştur.

Dokuz ilçedeki tek hâkimli asliye mahkemesinin çift hâkime ifrağı ile hukuk ve ceza dâvalarında ayrı, ayrı hâkimlerin vazifelendirilmiş olmaları ve bazı mahallere yeniden asliye ve sulh mahkemeleri ilâvesi suretile teşkilâtta yapılan genişlemelerin iş sahipleri için büyük kolaylıklar sağlayacağında şuphe yoktur. Evvelce adalet teşkilâtımızda yer almış olan bucak sulh mahkemelerinin, yeniden ihyasına başlandığını görüyoruz. Bu yıl (49 bucakta) sulh mahkemeleri açılmıştır. Bu mahkemeler; Adaleti halka yaklaştırarak ufak tefek ihtilafları yerinde halledilmesini sağlayacak ve halka ve Adalete; faydalı olacaktır.

Yurdun her köşesinde vatandaşların; mahkemelerimizin adaletine kavuşmayı beklemekte olduklarında şüphe yoktur. İlk mahkemelerimizin; kendilerinden beklenen gayeyi tahakkuk ettirebilmeleri; bu mahkemelere, yetişmiş tecrübeli hâkimler göndermekle mümkün olabilir. Fakülteden yeni çıkan gençlerin; staj müddetlerini ikmal eder etmez ilk mahkemelere, müstakil hâkim olarak gönderilmelerindeki mahzurlar bu kürsüden bir çok defalar ifade edilmiştir. Bunları tekrar etmeyi luzumsuz telâkki ederim. Bir an evvel bu mahzurlara nihayet verilmesini ve gençlerin, tecrübeli hâkimler yanında bir müddet çalıştırılarak yetişdikten sonra, müstakil vazifelere gönderilmelerinin sağlanmasını; hem gençlerin, hem de mesleğin atisi için temenniye çok şayan bulmaktayım. Bu suretle; vatandaşların adalete güveni artırılmış olur.

Adalet cihazımızın milletin sevgisine ve tam itimadına mazhar bulunduğu muhakkak olmakla beraber mahkemelerde ve adalet dairelerinde dâvaların uzadığından ve hakkın çabuk yerine getirilemediğinden şikâyet edilmektedir. Bu konudaki haklı şikâyetleri, ortadan kaldırmak için dâvaların uzamasını önleyecek kesin tedbirleri bir an evvel almak, hakka sürat ve emniyetle vusulü sağlamak zorundayız.

Ceza ve hukuk muhakemeleri usulü kanunlarında şimdiye kadar yapılan tadilât beklenen bu gayeyi tahakkuk ettirememiştir. Bu sebepledirki; her iki kanunun yeni baştan tek metin halinde hazırlanması için uzun mesai sarfedilmiş ve vatandaşların adaletten bekledikleri sürat ve emniyeti tahakkuk ettirmeyi hedef tutan yeni tasarılar; büyük millet meclisine sunulmuştur. Bu tasarıların bir an evvel kanunlaşmalarını temenni ederim.

Bunlardan başka, Adalet Bakanlığı; Ticaret ve Hava Seyrüsefer Kanunlarile ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki kanun tasarılarını ve avukatlık ve noter kanunlarının bazı hükümlerinin tadilini istihdaf eden tasarı-

ları da, Büyük Miller Meclisine arzetmiş bulunmaktadır. Bu gün yürürlüte bulunan ve bir çok hükümleri, tatbik kabiliyetini haiz olmayan kara ve Deniz Ticaret Kanunları yerine kaim olmak üzere hazırlanan tasarı da; ticaret kanunumuzla diğer mevzuatımız arasında mevcut ahenksizlik giderilmiş memleketin bu gün içinde bulunduğu iktisadi ve içtimai şartların icap ettirdiği değişikler yapılmış, deniz ticaretinde milletlerarası kaideler haline gelmiş olan hükümlere tasarıda yer verilmiştir.

Hava yolile yapılan nakliyatın son zamanlarda ehemmiyetli derecede inkişaf ederek uçakların mutad nakil vasıtası haline gelmesi; mahkemelerimizi hava nakliyatından doğan bir çok karışık hukuk meselelerile karşılaştırılmaktadır. Hava nakliyatının; teknik yeniliklere muvazi olarak gösterdiği bu inkişaf, her mütemeddin memlekette olduğu gibi memleketimizde de esaslı bir hava hukuku tedvirini zaruri kılmıştır. Hazırlanan hava seyrüsefer Kanunu, bu ihtiyacı karşılıyacaktır.
mizde de esaslı bir Hava Hukuku tedvinini zaruri kılmıştır. Hazırlanan Hava Seyrüsefer Kanunu, bu ihtiyacı karşılayacaktır.

Ateşli silâh ve bıçaklarla işlene cürümler; gün geçtikçe artan içtimaî hayatımızda; büyük bir huzursuzluk ve emniyetsizlik yaratmakta ve boş yere bir çok vatandaş hayatının ifnasına taallûk eden hükümler ayrı, ayrı kanunlarda dağınık bir tarzda yer almıştır. Bu hal tatbikatı güçleştirmektedir.

Cürüm aleti olarak kullanılan, taşımalarında ve saklamalarında büyük kolaylık bulunan bıçakların ithal, imal ve satışı ise tamamen başı boş bir haldedir. Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkında ki kanun tasarısı silâhlara müteaallik hükümleri yeniden düzenlenerek bir araya toplamakla beraber bıçakların imal ve satışını da yeni esaslara bağlamıştır. Cürüm işlemekten başka hiç bir işte kullanılmağa elverişli olmayan sivri uçlu bıçakların imali; kesin olarak men edilmiştir. Vatandaşların hayatını, cemiyetin huzur ve emniyetini korumayı hedef tutan bu tasarının kısa zamanda kanunlaşarak tatbik mevkiine konmasını temenni ederim.

Avukatlık ve Noter Kanunlarının, tatbikatta aksayan ve ihtilâflara yol açan, hükümlerinin tadilini istihdaf eden tasarıların kanun haline gelerek yürürlüğe girmeleride bu kanunların tatbikatından doğan zorlukları bertaraf etmiş olacaktır.

Demokrasimizi ve ana yasa ile vatandaşlara tanınan hak ve hüriyetleri aşırı sol ceryanlara ve bozguncu faaliyetlere karşı korumak maksadile Türk Ceza Kanunun 141 ve 142 inci maddelerini değiştiren kanun, bu yıl içinde yürürlüğe girerek içtimai hayatımızın huzur ve selâmetini emniyet altına almıştır.

Bu yıl yürürlüğe giren kanunlar arasında fikir ve sanat eserleri kanununu da zikre değer bulmaktayın. Hemen, hemen bütün Avrupa Devletlerinin iştirak etmiş oldukları Bern birliğine memleketimizinde katılmasını temin eden bu kanun, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun kabul ettiği insan hakları evrensel beyannamesinde ifadesini bulan ilim, edebiyat ve sanat eserlerinden mütevellit maddî ve mânevî menfaatlerin korunmasını sağlamıştır.

Diğer mevzuatımız üzerindeki çalışmalardan da bir nebze bahsetmek yerinde olacaktır.

Yirmi beş senedenberi tatbik mevkiinde bulunan ceza kanunumuzun muhtelif tarihlerde yapılan tadillerle aslî hüviyetini kaybederek bu günün ihtiyaçlarına tam cevap veremediğine geçen yıl işaret edilmişti. Memnuniyetle arz etmek isterimki; bu mühim mevzu, Adalet Bakanlığınca ele alınmış, ceza mütehassıslarından ve tatbikatcılarından kurulan ilmi komisyonca, memleket ihtiyaçlarını ve ceza hukukunun son inkişaflarını, göz önünde tutarak milli hüviyet taşıyan yeni bir ceza kanunu yapmak lüzumu tesbit edilmiştir. Böyle bir kanunun uzun ve çok çetin çalışmalara ihtiyaç göstereceğinde şüphe yoktur. Bunun içindir ki; müstacel olarak giderilmesi gereken ihtiyaçları tesbit etmek ve mevcut kanundaki noksanları ve aksaklıkları gidermek üzere ilk iş olarak yürürlükteki kanun, yeniden tetkike tabi tutmak kararına varılarak bu yoldaki çalışmalara başlanmıştır.

Cezaların infazı konusunda; ceza kanunundan ayrı bir infaz kanunu hazırlanarak cezanın infazından beklenen gayeyi tahakkuk ettirecek tedbirlerin bu kanunda tesbit olunması kararına varıldığını ve ele alınmış olan çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri konusu üzerindeki inlemelere devam olunduğunu görerek sevinç duymaktayız.

Ceza mahkemelerindeki işlerin süratle neticelendirilmesi düşünülürken en önce adli tıp meclisini ve (adli tabibleri) de ele almak lâzımdır. İptidaî muayeneleri icra etmek için kâfi adli tabip yoktur. Memleketimizde yalnız 13 adli tabip vardır.

Adli tıp ihtisası mevcut olmayan etibbaanın verdikleri raporlar; adli tabiblerin raporları kadar tatminkâr olamamakta ve iptidai muayenelerin lâyıkile yapılamaması, suç delillerinin ortadan kalkmasını mucip olmaktadır. Doktor raporlarına vaki itirazlar dolayısile; adli tıp Meclisinin, işleri günden güne artmaktadır. Adli tıp umum Müdürlüğü hakkındaki 16/Nisan-1926 tarih ve 813 sayılı kanunun tadiline kati zaruret vardır. Bu kanuna göre adli tıp Meclisi; umum Müdür, muavini, Morg, kimyahane ve müşahadehane müdürlerinden teşekkül etmektedir. Bu meclisin; muhtelif ihtisas

şubeleri uzmanlarından müteşekkil müstakil bir hale ifrağını temenniye şayan bulmaktayım. Bu suretle hem bazı hâdiselerde evvelce raporu veren zatın mecliste üye sıfatı ile hazır bulunmasındaki mahzur önlenmiş ve hem de her türlü şek ve tereddütten azade olarak seri bir surette hak ve hakikatin tesellisi teminat altına alınmış olacaktır. Bugün en basit bir ihtibar işi hakkında bu meclisten vaktinde cevap alabilmek mümkün olamıyor. Bu müessesede vazifeli olan arkadaşlar da, teşkilâtın darlığından ve kifayetsizliğinden dolayı müşteki ve muztariptirler. İşlerin teehhüra uğramasını mucip olan sebeplerin bir an evvel izalesi lâzımdır. adli tıp meclisine o kadar mütenevvi işler gelirki bu işleri bu günkü fenni terakkilere göre cevaplandırmak çok zaman sarfını icap ettirmektedir. Adı geçen müesseseye bu imkân verilmelidir. bunun tafsilâtına girişmek başlı başına bir konuşma mevzuu teşkil eder. Bu husustaki temennilerimi, kısaca sıralamakla iktifa edeceğim :

1 — Memleketin muhtelif bölgelerinde, adli tıp merkezlerinin meydana getirilmesini;

2 — Adli tıp Meclisinin görevine; tababet ve şuabatı sanatlarının tarzı icrasındaki tedbirsizlik ve acemilik gibi dâva mevzuları da dahil olduğundan bütün ihtisas şubelerini şumulüne alan mütehassıslardan mürekkep olmak üzere müstakil olarak teşkilini;

3 — Büyük bir ihtisasa sahip olmayı icap ettiren yorucu ve yorucu olduğu kadarda hakkın meydana çıkmasına hadim olması bakımında zevk verici olan bu mesleğe doktorlarımızın rağbetini temin için de adaletin tevzii işinde mühim mevkileri bulunması itibarile adli tabiblerin ve mütehassısların ikdar ve terfihlerini çok luzumlu görüyorum. Adli tıp teşkilâtının takviyesile (en iyi Adalet; seri ve bu nisbette teminatlı Adalettir). Düsturu tahakkuk ettirilmiş olacaktır.

Medeni Kanununda yapılacak değişiklikleri hazırlamakta olan ilmî komisyon çalışmaları ilerlemiştir. tadilât, kanunun tatbikini kolaylaştırmağa, aksaklıklarını gidermeğe ve boşluklarını doldurmağa münhasırdır. kanunun ihtiva ettiği, tek zevce almak, Devletin tâyin ettiği evlenme memuru önünde evlenmek ve hâkim kararı ile boşanabilmek gibi inkilâp hükümlerinin değiştirilmesini aslâ bahis mevzuu değildir.

Yeni ihtiyaç ve inkişaflar dolayısile İcra ve İflâs Kanununun da gözden geçirilmesi düşünülmüş, Değiştirilmesi gereken hükümler hakkında Adalet Bakanlığınca icra hâkimlerile baroların mütalâaları sorulmuştur. Bu mütalâalar geldikten sonra bu kanun üzerindeki çalışmaların vereceği müsbet neticeler dahi, kalplerimize şimdiden inşirah vermektedir.

Adalet cihazımızı; doğrudan doğruya ilgilendiren kanunlar arasında;

376

hususi bir ehemmiyet taşıyan hâkimler kanununa temas etmeden geçmek mümkün değildir. Bu mevzuu da; en evvel üzerinde durulması lâzım gelen mesele hâkimin teminatı meselesidir. Hâkimler kanununun bu gün kabul ettiği teminat hükümlerinin; bütün hâkimlere teşmili zarurî olduğuna kaniim.

Adalet tevzii vazifesi, bölünmez bir bütün teşkil ettiğine göre belli dereceye yükselmiş olan ve daha yukarı derecelerde bulunan hâkimler için kanunun tanıdığı teminattan; o dereceye henüz ulaşmamış olan hâkimlerin; mahrum edilmeleri için hiç bir hukukî ve mantıkî sebep ileri sürülemez. Teminat bakımından hâkimlerin ehliyet derecelerini tâyinde kanunun kabul ettiği esaslara muvazi olarak tâyin, nakil, ve tahvillerine ait hükümlerinde yeniden düzenlenmesi zaruridir.

Bu gün Yargıtay Başkan ve Üyelerinin tayini icra kuvvetine aittir. Cari olan bu usulün Adalet cihazının bağımsızlığı ile ve hâkim teminatı ile telif edilmesine imkân yoktur. Yargıtay Üyelerinin; Birinci sınıfa yükselmeğe lâyık oldukları tesbit edilen hâkimler arasında, Yargıtayca seçilmeleri, daire başkanlarile birinci başkan intihabının da Yargıtaya bırakılması teminatın ve bağımsızlığın tabii bir icabı olarak kabul edilmelidir.

İlk mahkemelerde vazife gören hâkimlerin kazaî muamelelerini kontorol ve mürakebe ile mükellef bulunan Yargıtayın; bu hâkimlerin terfilerinde olduğu gibi tâyin ve nakillerine mütaallik muamelelere de, bir teminat unsuru olarak iştirakini sağlamak lâzımdır. Bu suretle; hâkimlerimizin Adalet tevzii gibi tam bir tarafsızlığa ihtiyaç gösteren vazifelerini; istikbal endişesinden uzak olarak serbesce yerine getirmeleri; teminat altına alınmış olur.

İlk mahkemelerle Yargıtay arasında bir derece mahkemesi olan üst mahkemelerin kurulması fikri ; uzun yıllardan beri Adalet mensupları arasında münakaşa konusu olmuş bu fikrin leh ve aleyhinde bir çok noktayı nazarlar ileri sürülmüştür. Bunları burada tekrar ederek sizleri rahatsız etmek istemem.

Biliyorsunuzki; Adalet teşkilâtımızda evvelce mevcut olan istinaf mahkemleri sonradan ilga edilmiştir. Her merkezî yerde; müstakil olarak kurulmamış olmaları, yüzünden; işlerin bu mahkemelerde gecikmesi; ve o zaman elde ihtiyacı karşılayacak hakim bulunmaması ilgaya sebep olmuştur.

Fakat, kaldırılan bu mahkemelerin adlî teşkilâtımızda bıraktığı boşluğu sonradan bihakkın doldurmak mümkün olamamıştır. İlk mahkemelerle Yargıtay arasında bu (derece mahkemeleri) ortadan kalkınca ilk mahkemelerin hemen, hemen bütün işleri bir sel gibi Yargıtaya akmağa başlamış,

327

bu sebeple derece mahkemelerine düşen vazifeleri de; üzerine almak mecburiyetinde kalan yüksek mahkeme müşkül bir duruma girmiştir.

Zaman, zaman Yargıtayda yeni daireler teşkili de, tam ve kâmil bir çare olmamıştır. Üst mahkemelerin teşkili; mesleğimizde mesut bir inkilâp yapacaktır. Yargıtayın esas vazifesi, kanunlarımızın yurdun her köşesinde yeknesak olarak tatbik edilmesini mürakebe etmek ve umumî pirensip meseleleri üzerinde yaratacağı içtihatlarla hukuk hayatımızın teveccüh edeceği istikametleri göstermektir. Bu maruzatımla Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve üst mahkemelerin de kurulmasını derpiş etmekte olan Teşkilât Kanununun; bir an evvel Büyük Millet Meclisine arzedilerek kanunlaştırılması lüzumuna bir kerre daha işaret etmiş oluyorum.

Yüksek vazife aşkı ve hudutsuz feragatları ve yorulmak bilmeyen gayretlerile her an, büyük Türk Milletinin ve hakkın hizmetinde olan, kanun ve vicdanlarından başka rehber tanımıyan, aziz hâkimlerimizi bir kerre daha derin bir hürmet ve muhabbetle selâmlayarak yeni Adalet yılının verimli ve başarılı olmasını candan dilerim.

KAN GÜTME CÜRÜMLERİ

Yazan : **Dr. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK**

I — Giriş

II — Kan gütme dolayısiyle işlenen öldürme cürümleri faiilleri ile hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 11 Haziran 1937 tarihli ve 3236 sayılı kanununun tahlili

III — Emniyet tedbirleri hakkında kısaca açıklama

IV — Emniyet tedbirleri hakkında mukayeseli inceleme

Emniyet tedbirleri - Cezalar

a) Fransız hukukunda emniyet tedbirleri

b) Brezilya hukukunda emniyet tedbirleri

c) İtalyan hukukunda emniyet tedbirleri

d) İsviçre » » »

e) İngiliz » » »

V — Kan gütme kanununun tahlili ve netice

VI — Kan gütme kanununun tenkidi

a) Kanun modern ceza hukuku esaslarına aykırıdır

b) Kanun anti-demokrattktir.

c) Kanunun tadili hakkında teşebbüs ve teklifler

d) Tadil tekliflerinin kifayetsizliği ve yeni bir tasarı hazırlanması zarureti

VII — Yeni kan gütme kanunu tasarısının ihtiva etmesi icap eden esaslar

Yeni kan gütme kanunu ön tasarısı metni

VIII — Yeni kan gütme kanunu ön tasarısı - gerekçesi

IX — Bibliografi

I — Memleketimizin bazı bölgelerinde esası şahsi öce dayanan kan gütme cürümleri işlene durmaktadır. Her hangi bir sebeple öldürülmüş olan kimsenin kan hısımlarından olan erkekler kan gütme yani öç alma saiki ile (öldürülenin kanını almakiçin) öldürenin veya kan hısımlarından her hangi bir erkek kimseyi öldürmek kasdile cürümler işlenmekte ve böylece karşılıklı adam öldürme cürümleri tevali edip gitmektedir. Şahsi intikama dayanan bu kötü ananenin tesirinden henüz kurtulamamış olan bu iptidai zihniyetteki aileler arasında devam ede gelen kan gütme cürümleri

ve hususiyle kan gütme dolayısiyle işlenen adam öldürme cürümlerini önlemek için 1937 de bir kanun yayınlanmıştır. (11.6.1937 tarihli ve 3236 sayılı kanun).

II — 11 Haziran 1937 tarihli ve 3236 sayılı kan gütme dolayısiyle işlenen cürüm failleri ve hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair kanun :

Kan gütme sebebiyle adam öldüren veya başkasını bu cürmü işlemeğe azmettiren veya tahrik eyleyen kimsenin cürüm işlediği takdirde bir dam altında yaşayan usul ve fürulariyle kardeşlerinin, karı veya kocasının ikametgâhlarının bulunduğu yerden başka bir yere nakil edilmeleri ve fail ile bir dam altında yaşamasalar bile cürüm işlendiği zaman failin ikametgâhının bulunduğu köy veya kasaba veya şehir içinde ikamet eden bu hısımlariyle amuca, dayı, hala, teyze, yeğen, kaynata veya kaynanasından her hangi birinin nakillerine Adalet mercilerince karar verilebileceğine dair hükümleri tanzim etmiş bulunmaktadır.

Bu kanunun esası ve koyduğu başlıca tedbir kan gütmesaiki ile işlenen adam öldürme cürümlerinin önlenmesi için suçlunun ve hısımlarının suçun işlendiği bölgede oturmaktan men ile başka bölgelere nakilden ibarettir. Hemen işaret edelimki, bu kanun, bir yandan ceza hukukunun prensiplerine aykırı esasları ihtiva etmekte ve öte yandan tatbikatı da istenilen neticeyi temin edememiş bulunmaktadır.

Bu kanunla ihdas edilen özel tedbirin tahlili için genel olarak emniyet tedbirlerine kısaca temas zaruri görülmüştür.

III — Emniyet tedbirleri rejimi 1789 hürriyet ihtilâliyle ilân, âmme ve ceza hukuklarında sistemleştirilen şahıs emniyeti ve ferd hürriyeti prensiplerini tahdit etmektedir. Fakat cemiyetin müdafaasıda bir zarurettir. Bu iki gayeyi telif ederek bir yandan şahıs emniyeti ve fert hürrüyetlerini teminat altına almak ve öteyandan cemiyeti çeşitli tehlikeli hallere karşı müdafaa etmek için emniyet tedbirlerinin mahiyetleri ve şartları kanunla tahdit ve tâyin edilmiştir.

Menşe bakımından ceza antisosyal bir fiile karşı beliren birer reaksiyondan ibarettir. Devlet tarafından bu reaksiyon teşkilâtlandırıldığı zaman, ceza, hukuki bir şekil almıştır. Bu itibarla ceza, kanunun emirlerine veya nehilerine karşı riayetsizliğin bir müeyyidesidir (1).

Cezalarla emniyet tedbirleri mahiyetleri ve hedefleri bakımlarından bir birinden ayrılırlar.

Cezalar suçlular hakkında tatbik edilen müeyyideler olduğu halde em-

(1) Dr. Nurullah Kunter, Emniyet Tedbirleri Adalet Dergisi 1944 ve.

niyet tedbirleri tehlikeli halleri az veya çok süreli bir tecridi zaruri kılan kimselere karşı tatbik olunan idâri tedbirlerdir.

Cezalar kadar mühim olan ve onların yanında yer alan emniyet tedbirlerinin gayesi suçlulukla mücadele, cemiyetin müdafaasıdır. Emniyet tedbiri bu gün biricik sosyal savunma vasıtası sayılmaktadır.

Cezalar çok def'a cemiyeti müdafaa hususunda tek başlarına kâfi derecede müessir olmamaktadır.

Suçlu, hayat tarzı, maddi veya manevi, kusurları ve geçmişteki hali dolayısiyle cemiyet için tehlikeli bir mevcudiyet teşkil edebilir. Bu nevi suçlular hakkında mahiyeti tamamiyle husûsi ve ferdi önlemeden ibaret bulunan emniyet tedbirleri alınması uygun ve zaruridir.

Emniyet tedbiriyle cemiyet için tehlike arzeden ferdin zararsız hale getirilmesi ve hakkında kendisine en uygun tedbirin tatbiki ile islâhı gayesi güdülmektedir.

Cezaların aksine olarak, emniyet tedbiri, ne işlenen fiilin objektif ağırlığı ne de failin manevi suçluluk derecesi esas tutularak değil, suçlunun tehlike arzeden şahsiyeti göz önünde tutularak, seçilmekte ve tatbik edilmektedir.

Emniyet tedbirleri yeni bir müessese değildir. Mühim bir kısmı ayni maksadın temini için klasik mevzuattada yer almıştır. Meselâ umumi emniyet nezareti altında bulundurma, ikamet memnuiyeti, bir meslek veya sanatın muvakkaten tatili gibi...

Bu gün bütün bu sosyal savunma vasıtaları (mesures dé défense sociale) emniyet tedbirleri diye tavsif olunmaktadır.

Bu tedbirlerin müşterek ve umumi gayesi cemiyeti tehlikeli veya tehlikeli olduğu şüphe edilen kimselere karşı korumak, müdafaa etmekdir.

Medeni dünya memleketlerinde dünya harbi ertesinden beri vücuda getirilen mevzuatında emniyet tedbirlerine geniş ölçüde yer verilmektedir.

Emniyet tedbirleri, cezaların aksine olarak, gayri muayyen bir süre için tatbik edilirler. Emniyet tedbirlerinin alınmasını icabettirmiş olan tehlikeli hal zail olduğu zaman tedbir de kaldırılır.

Cezalar zaman aşımına tabi olduğu halde emniyet tedbirleri zaman aşımına tabi olmazlar. Ve ayni sebebten dolayı aflarla da düşmezler.

Hülâsa, geniş mânasiyle emniyet tedbirleri, suçlardan ve cezalardan müstakil olarak, içtimaî nizam için tehlike arzeden kimseleri zarar vermeyecek hale getirmek ve islâh eylemek maksadiyle uygulanan tecrit tedbirleridir.

241

IV

Mevzuu aydınlatmak için dünya Medenî Devletler mevzuatından bazılarını, emniyet tedbirleri bakımından, tedkik faydalı olacaktır.

a) **Fransa'da emniyet tedbirleri,** Fransız Ceza Kanununun sistem ve tarihce eskiliği dolayısiyle, cezalar arasında yer almış ve halen cezaî bir mahiyette kalmıştır.

Fransız Ceza Kanununa ve 27 Mayıs 1885 tarihli kanuna göre ıslâh edilmeleri mümkün olmadığı neticesine varılan veya mükerrir bulunan veya halleri tehlike arzeden suçluların islâhı ve böylece suçluluğun artmasını önlemek için anavatan dışındaki müstemlekelere gönderilmesi ve orada mecburi ikamete tâbi kılınmaları hususunda uzaklaştırma (Transportation) mecburi ikamete tâbi tutma (Relégation) gibi emniyet tedbirleri mevcut bulunmaktadır. 6 Temmuz 1942 tarihli kanunla yeni bir emniyet tedbiri «güven için gözaltı etme» (İnternement de sécurité) ihdas edilmiştir.

b) **Berezilya** 1940 tarihli Ceza Kanunu da buna benzer yeni emniyet tedbirlerini ihtiva etmektedir.

c) **Yeni İtalyan Ceza Kanununun** 233 üncü maddesi bir veya müteaddit bölgede ikamet memnuiyetine dair emniyet tedbirlerine taallûk etmektedir.

Bu maddeye göre, devletin şahsiyetine veya âmme nizamına karşı veya siyasi saiklere müstenit veya istisnai mahiyette mânevi veya içtimai şartların tesiri altında bir suç işleyen kimse hakkında bir veya mütaaddit muayyen bölgelerde ikamet memnuiyetine hâkim tarafından karar verilebilir. Bu müddet bir seneden aşağı olamaz. Müddetin yukarı haddi bu kimsenin tehlikeli halinin zail olduğu veya salâh bulduğu tarihdir.

d) **Yeni İsviçre Federal Ceza Kanununun** 57 inci maddesi emniyet tedbirlerinden birine taallûk etmektedir.

Bu maddeye göre bir suç işlemesinden şüphe edilen veya bir suç işleyeceği tehdidini (intibaını) uyandıran kimse ön kefalet vermeğe mecbur tutulmakta ve kefalet vermediği takdirde iki aya kadar hapis ile tazyik edilmektedir.

Bu tedbirin alınması icabedip etmediğinin takdiri ve hapsile tazyik kararının verilmesi sorgu hâkimine ait bulunmaktadır.

e) **İngiltere'de** sulhu muhafaza ve suçları önlemek için kendisinden şüphe edilen (tehlikelilik şüphesi) kimse kefalet vermeğe mecbur kılınmaktadır. Kefalet müddeti hâkim tarafından tesbit edilmektedir. Kefaleti

342

temin etmeyen veya edemeyen kimse altı aya kadar hapisle tazyik olunmaktadır.

Dünya'nın cemiyetce ve medeniyetçe ileri olan memleketleri mevzuatından aldığımız şu misallerden de anlaşılacağı üzere, işlenen her hangi bir suç mevcut ve her hangi bir mahkûmiyetin neticesi olmaksızın, içtimai nizam için tehlike arzeden kimseleri zarar vermeyecek hale getirmek ve tecrit maksadiyle tesis edilen muhtelif mahiyetteki emniyet tedbirleri muayyen içtimai zaruretlerden doğmuş ve muayyen hukuki şekillerde tanzim edilmiştir.

Kan Gütme Kanunundaki tedbirlerde münhasıran kendi içtimai bünyemize göre ihdas edilmiş özel bir emniyet tedbirinden ibarettir.

V — Mesele, sözü geçen emniyet tedbirine ait konuda bir biriyle çarpışan şahıs emniyeti ve fert hürriyetlerinin teminatı ile cemiyet nizamının korunması, suçların önlenmesi gayesine mâtuf sosyal müdafaa esasının ne suretle daha iyi telif edilebilir olduğunu araştırılmasıdır.

Mevzuun, bu bakımdan ve yeniden tetkiki isabetli olacaktır.

VI — Sözü edilen **Kan Gütme kanunundaki** suçlunun hasımlarının başka bölgelere nakillerini emreden hükümler, gerek mahiyet ve gerekse maksat bakımından, Ceza Hukukunun umumi prensiplerine, emniyet tedbirlerinin dayandığı esaslara aykırı bulunmaktadır.

a) Bilindiği gibi, kan gütme cürümlerinde, **cemiyet için tehlike arz** eden, yeni bir adam öldürme cürmü işlemesinden endişe edilen kimse, kan gütme sebebile adam öldüren failin hısımları değil aksine olarak bu cürmün işlenmesinden itibaren **öç alma duygusunu taşıyan öldürülen taraf veya hasımlarıdır.** Bu itibarla, kan gütme kanunundaki nakil tedbiri işlenen suçla veya müstakbel suç tehlikesile alâkalı olmıyan kimseler hakkında tatbik edilmek suretile emniyet tedbirlerinin istihdaf ettiği gaye ve maksattan tamamen uzaklaşılmış ve hattâ ters bir istikâmete yönelinmiş bulunmaktadir. Böylece Ceza Hukukunun umumi esaslarına aykırı hükümleri ihtiva ettiğini belirttiğimiz bu kanun tatbikatında doğan aksaklıklar göz önünde tutularak T. B. Millet Meclisine bazı tadil telifleri yapılmıştır. Yalnız bir teklif kanunun kaldırılması hakkında ileri sürülmüştür. Bu teklif Diyarbakır Milletvekili Bay Mustafa Ekinci tarafından yapılmıştır. Teklifin gerekçesinde kan gütme saiki ile adam öldürenlerin hısımlarının başka yerlere nakillerine temasla **«Başkasının fiilinden mesul tutulmanın cezanın şahsiliği prensipini ihlâl ettiği ve suçun icrasına takaddüm edebileceği cezai hareketlerde bulunmıyan suçlunun hısımlarının yerlerinden uzaklaştırılmasının büyük bir adaletsizlik olduğu»** beyan edilmiştir.

b) Kanundaki nakil keyfiyeti bir ceza değil ve fakat bir emniyet tedbiri olduğu için cezaların şahsiliği prensipi ile alâkalı değil isede yukarıda kısaca açıkladığımız gibi, emniyet tedbirlerinin mahiyet ve maksadına da asla uymadığı için isabetsiz bir tedbir olduğunda şüphe yoktur. Şu kadarki memleketimizin bazı bölgelerinde iptidai bir zihniyetin neticesi olarak kan gütme dolayısile adam öldürme cürümlerinin devam ede geldiği gözönünde tutularak bunların hususi mahiyetlerine ve modern ceza hukukunun umumi esaslarına uyan lüzumlu kanuni tedbirler alınmadan aksak da olsa yürürlükteki kanunun kaldırılması yolundaki teklif Millet Meclisinde taraftar bulmamıştır (T. B. Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem IX cilt, 15, sahife : 128 - 139).

c) Kan gütme Kanunun eksik ve tatbikatının aksaklıkları mucip olduğu ileri sürülerek Trabzon Milletvekili Bay Mahmut Gologlu tarafından bir tadil teklifi yapılmıştır. Teklifin gerekçesinde, kan gütme sebebile adam öldürme suçluları hısımlarından başka yere nakil edilenlere geçimleri için hiç bir imkân sağlanmadığı ve memleketlerinden bıraktıkları malların yüzüstü terk edildiği ve bu suretle bu insanların perişan bir hale düştükleri, netice olarak bunların cemiyet için zararlı hale geldikleri beyan edildikten sonra; suçlunun kız kardeşleri, kız çocuklarının ve bunların fürularının nakil dışında bırakılması ve nakil edilenlerin gayrimenkullerinin hazinece satın alınması ve gidecekleri yerde kendilerine gayrimenkul verilmesi lüzumu ileri sürülmüştür (1).

---

(1)

Trabzon Milletvekili Mahmut Gologlu'nun kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 3236 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesne va bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi (2/361).

10/III/1952

B. M. Meclisi Başkanlığına

Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 3236 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve gerekçesi ekidir.

İlgili komisyonlara havelesini rica ederim saygılarımla.

Trabzon Milletvekili
Mahmut Gologlu

344

d) Millet Meclisi Adalet komisyonunda kısmen görüşülmesi yapılan bu teklif de mahiyeti itibarile kısmı; kifayetsiz ve maksadi teminden uzaktır. Kan gütme cürümlerinin müessir surette cezalandırılması ve bu anti-sosyal halin önlenmesi için mevcut ve meri anti-demokratik kanunun kısmı tadillerle idamesi değil, cezri hükümleri ve müessir esasları ihtiva edecek yeni bir kanun tasarısının hazırlanması lâzımdır.

Bu iş bu konuda ciddi tetkikler yaptırmış olan Adalet Bakanlığına düşmektedir. Bu hususta tarafımızdan Adalet Bakanlığına sunulan rapora ekli tasarı bu tetkikler arasında bulunmaktadır.

VII Bize göre yeni ve umumi tasarı başlıca şu esaslara ihtiva etmelidir :

1 — Kan gütme saiki ile işlenen adam öldürme cürümleri daha evvel işlenmiş bir cürmün intikamını almak maksadile işlendiği için çok defa tasarlanarak (par préméditation = taammüden) icra edilmektedir. Bu itibarla bu **cürüm failleri ölüm cezasile cezalandırılmalıdır.**

2 — Bu cürümler çok defa cezai mesuliyeti tam olmıyan çocuklara veya küçüklere işletilmektedir. Ceza Kanunumuza göre 21 yaşını bitirmiyenlerin cezaları indirilerek hüküm edilmekte ve bu hal bu cürümlerde

---

Gerekçe

Her şeyden evvel şu ciheti açıklamak lâzımgelir ki, (kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair) 3236 sayılı Kanun aleyhinde ne türlü bir mütalâa dermeyan edilirse edilsin kanunun, kan gütme sebebiyle adam öldürme ve buna teşebbüs fiillerine karşı mâni tedbir olma değerine taşıdığı inkâr kabul etmez bir hakikattır.

Bu kanun, kan gütme illetine müptelâ birçok kimseleri, katil suçunu işlemekte tereddüde sevketmekte; ailesi efradının gurbet illerde düşeceği güçlükleri düşünen bu gibi kimseleri endişelendirmekte ve böylece kısmen de olsa suç işlemekten önlenmektedir.

Anacak bu kanunun eksik ve tatbikatta görülen aksak tarafları vardır ki, buları düzeltmek ve tamamlamak lâzımdır. Meselâ işbu kanun gereğince mahkeme kararı ile başka bir mahalde ikamete mecbur edilenlere geçimleri için hiçbir imkân ve vasıta temin edilmemekte olduğu gibi, memleketlerinde bıraktıklar malların idaleri de fiilen mümkün bulunmadığından gittikleri yerlerde perişan bir hale düşmekte ve cemiyet için fena olmaktan kurtarılmak istenen bu insanlar bilâkis cemiyet içinzararlı olmak zorunda kalmakta ve çektikleri sıkıntıarın müsebbibi farziyle hasım oldukları kimselere daha büyük bir kin beslemekte, Devlete de küsmektedirler.

cezanın ıslah ve başkaları üzerinde ibreti müessire olma tesirini çok azaltmaktadır. **Bu itibarla bu cürümlerde cezai ehliyet yaşı 21 den 15 e indirilmelidir.** Böylece 15 yaşını bitiren faillerin cezaları hiç bir indirmiye tâbi olmıyacaktır (Yaş bakımından tabii).

3 — Evvelce işlenen bir suçun faili cezasını çekmekte iken veya çektikten sonra kan gütme saiki ile bu fail veya akrabalarına karşı yeni bir cürüm işliyen failler hakkında kanuni veya takdiri cezayı azaltıcı sebep kabul edilmemeli ve bundan dolayı haklarında tertip edilen cezadan indirme yapılmamalıdır.

4 — Bu cürümlerin işlenmesindeki öç alma saiki gözönünde tutularak münhasıran failler hakkında, cürmün işlendiği, mağdurun ve kendilerinin ikamet ettiği yerlerde muayyen müddetle **ikamet memnuiyeti tedbiri** konulmalıdır (Bu modern emniyet tedbiri bütün yeni kanunlarda vardır).

5 — Adaletin en kısa bir zamanda tahakkuku ve intikam hislerinin teskini için bu cürüm faillerinin takip ve tecziyesinde **Meşhut Suçlar Kanunu hükümlerinin tatbiki** kabul edilmelidir.

6 — Failler hakkında verilen cezaların tesirini korumak için bunların infazdaki **devrelerden istifade usulüne tâbi kılınmamaları** kabul edilmelidir.

7 — Amerika, İngiltere ve İsviçre Ceza Kanunlarında olduğu gibi, bu cürüm faillerine veya yakınlarına karşı **mağdur hısımları** tarafından bir suç işleneceği şüphesi halinde bunları, böyle bir suç işlemiyeceklerine dair **taahhütname vermiye mecbur** kılacak esaslar konulmalıdır.

8 — Cürmün işlenmesile maddi ve mânevi zararlara uğrıyan mağdur veya tarafına hüküm edilecek **tazminattan fail ile muayyen akrabalarının müteselsil hukuki mesuliyeti** kabul edilmelidir (1).

Diğer taraftan aileleri arasındaki kan gütme sebebiyle, hayatlarını daima tehlikede gören ve huzursuzluğa düşen bâzı vatandaşlar da kendi rızalariyle başka bir mahalle nakletmek istemektedirler. Lâkin mevcut kanun bu gibilere de hiçbir imkân ve kolaylık bahşetmediğinden elleri koyunlarında âkibetlerine intizardan gayri bir şey yapamamaktadırlar. Şu nokta da ayrıca ehemmiyeti haizdir ki; failin hısımları hakkındaki nakil kararı, asıl fail hakkındaki ceza hükmünün kesinleşmesinden sonra verildiği için cürmün işlendiği tarih ile bu karar arasında bazan çok uzun bir zaman geçmekte ve bu hal cürmün ika tarihinden faile aynı dam altında yaşamış olan küçük yaştaki kızların aile hayatları üzerinde anormal neticeler tevlit etmektedir.

Meselâ cürmün ika tarihinde 12 yaşında bulunan ve fakat bu kararın veril-

(1) Bu cihet şüphesiz bir tedbir olarak düşünülmektedir.

246

Yukarıdan beri pek kısaca işaret ettiğimiz esasları ihtiva eden müstakil bir kanun tasarısının hazırlanması bir zarurettir. Zira kan gütme cürümleri istisnai mahiyetteki müeyyideler ve tedbirlerle ancak önlenebilir. Tamamen istisnai mahiyetteki müeyyidelerin ve tedbirlerin umumi ceza kanununda yer almasının ise sistem yönünden yerinde olmadığı gibi imkânsızdır da bulunduğu şüphesizdir.

Bu maksatla tarafımızdan yapılan araştırmalar ve incelemeler sonunda bu konudaki çalışmaları kolaylaştırmak üzere bir tasarı hazırlanmıştır. Tasarının kısa olan gerekçesini ve tasarı metnini ilgililerin tetkiklerine sunuyoruz (2).

VIII. Yeni Kan Gütme Kanunu Tasarısı Gerekçesi

Kan gütme Memleketimizde antisosyal bir vakıa olarak devam edip gitmektedir. Bu saik altında memleketimizin bazı bölgelerinde temadi eden bu halin önlenmesi için hususî müeyyideleri ve tedbirleri ihtiva eden hususi bazı hükümler konulması bir zaruret olmuştur.

Bu hususu tanzim için neşredilen bir kanun halen meriyette ise de tatbikattan alınan neticeler bu kanunun kifayetsizliğini ortaya koymuştur. Bu itibarla edinilen tecrübelere ve yeni cereyanlara göre yeni bir kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Kan gütme saiki ile işlenen bu cürümler çok defa taammüden icra

---

diği tarihte 18 yaşında olup başka bir köyde evli bulunan kadın da kocasından ve çocuklarından ayrılıp sürgün edilmektedir.

Bazan aynı garip neticeler bu kararların infazındaki teehhürlerden de ileri gelmektedir.

Mevcudiyetinin lüzumu aşikâr bulunan 3236 sayılı Kanunun bu aksak ve eksiklerin düzeltilip tamamlanması için işbu teklifin arzına zaruret hâsil oldu.

Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 3236 sayılı kanunun bâzı maddelerinin değiştirimesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi

Madde : 1 — 3236 sayılı Kanunun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklemiştir.

Cürüm işlendi zaman bir dam altında yaşıyan evli veya bekâr kız evlâtlarla, kız kardeşlerin bu hüküm dışında bırakılmalarına, takdir olunacak lüzuma göre, karar verilebilir.

(2) Tasarının hazırlanmasında aziz dostum Dr. Hakkı Uma'nın kıymetli yardım ve hizmetini bilhassa belirtmek isteriz.

edilmektedir. Zira işlenen bu cürüm daha evvel işlenmiş olan bir cürmün intikamını almak maksadiyle işlenmektedir. Bu cihet gözönünde tutularak tasarıda bu cürümler için ölüm cezası kabul edilmiştir.

Bu cürümler çok defa çocuklara veya küçüklere işletilmekte olduğu müşahede edilerek bu hususta müeyyidelerin müessir olmasını sağlayıcı hükümler derpiş edilmiştir.

Adam öldürme cürümleri ekseriya daha evvel işlenmiş herhangi bir suç dolayısiyle işlenmekte ve bu cihet gerçekte ve çok defa taammüdi mahiyet arzetmekte olmasına rağmen tahkikat noksanı sebebiyle bu husus lâyikiyle belirtilemediğinden bu hal suçlular lehine hafifletici sebeb olarak kabul edilmektedir.

Bu tatbikat hatasını önlemek üzere tasarının 4 üncü maddesinde bu gibi hallerde Türk ceza kanununun 51 ve 59 uncu maddelerinin tatbik edilemiyeceği belirtilmiştir.

Bu cürümlerin işlenmesiyle mağdur taraf çok defa büyük maddî ve manevî zararlara uğramaktadır. Bu husus nazara alınarak 5 inci maddeye ceza mahkemelerinin mutlaka talep üzerinde tazminata karar vermelerini sağlıyan hükümler konulmuştur.

Bu cürümler bir aile tarafından diğer bir aile aleyhine intikam kasdiyle işlendiği müşahede edilerek mezkûr tazminattan faillerle birlikte yakın hısımlarının da müteselsilen mesuliyeti kabul edilmiştir.

Bu cürümlerin saiki göz önünde tutularak 6 ıncı maddeye münhasıran failler hakkında muayyen mahallerde muayyen müddetle ikamet memnuiyeti tedbirini sağlayıcı hüküm konulmuştur.

7 inci maddeye bu cürümler dolayısiyle failler veya yakınları aleyhine mağdur veya hasımları tarafından bir suç işleneceği şüphesinin mevcudiyeti halinde bir teahhütname ile suç işlemelerinin önlenmesine matuf bazı hükümler konulmuştur.

Madde : 2 — 3236 sayılı Kanunun 7 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye bir fıkra eklenmiştir.

KKan gütme saiki ile işlenen adam öldürme vbya öldürmeye teşebbüs cürümleri hakkında verilen hüküm kesinleştikten sonra ve işbu kesinleşme kararının savcılığa geldiği tarihten itibaren bir ay içinde bu kanuna göre nakilleri lâzım gelenler hakkındaki karar Cumhuriyet Savcısının talebiyle duruşma yapılmaksızın hükmü veren mahkemece verilir.

Bu karar aleyhine tebliğ tarihinden itibaren bir hafta zarfında nakil kararı verilenler tarafından itiraz olunabilir.

İtiraz yazı ile bu husuta bir zabıt varakası yapılmak üzere mahkeme kâtibine yapılacak beyanla olur. İtiraz üzerine mahkeme duruşma yaparak karar verir.

8 inci maddede suçluların en kısa bir zamanda takip ve tecziyelerini mümkün kılarak mağdur tarafın adalet hislerini ve umumî efkârı teskin için faillerin meşhud suçların mahkemesine ait kanuna göre takibini temin eden hüküm konulmuştur.

9 uncu maddede, cezanın tesirini korumak maksadiyle bu cürüm suçluları hakkında Türk ceza kanununun 13 üncü maddesindeki devrelerden istifadeden men edilmelerini sağlıyan hüküm konulmuştur.

Bazı kan gütme suçlarının takibi hakkında kanun tasarısı

Madde : 1 — Kan gütme saiki ile adam öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenlerle bunların cürmün işlendiği sırada aynı köy veya kasaba ve ya şehirde yaşıyan usul ve furuğları, kardeşleri, karı veya kocası, amca, dayı, hala, teyze, yiğen, kaynana veya kayınatası haklarında aşağıdaki hükümler tatbik olunur.

Madde : 2 — Kan gütme saikiyle adam öldürme cürmü asli veya fer'i failleri ölüm cezasiyle cezalandırılır.

Madde 3 — Cürmün failleri hakkında Türk ceza kanununun 53, 54, 55 ve 56 ıncı maddeleri hükümleri tatbik edilmez.

Ancak cezai ehliyeti olan 11 yaşı ile 15 yaşı arasındaki failler hakkında hükmedilen cezadan üçte biri indirilir.

Müebbet ağır hapis yerine en az 15 sene ve ölüm cezası yerine en az 20 sene muvakkat ağır hapis cezası verilir.

Madde 4 — Evvelce işlenen suç dolayısiyle hükmolunan cezanın infazına başlandıktan sonra bu suç dolayısiyle mahkûmun şahsına veya birinci maddede sayılan hısımlarına karşı kan gütme suretiyle yeni bir

Bu kararlar Cumhuriyet Savcılığiyle haklarında karar verilenler tarafından temyiz olunabilir. Duruşma ile temyize dair olan muameleler Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri dairesinde yapılır.

Nakle ait hüküm katileştikten sonra dahi haklarında nakil kararı verilmiş olanlar her zaman nakil vermiş olan mahkemeye müracaatla 6 ıncı maddedeki kayda halel gelmeksizin yerlerinin değiştirilmesini istiyebilrler. Bu takdirde karar duruşma yapılmaksızın verilir.

Bu kararlar Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri dairesinde temyiz olunabilir.

Madde : 3 — 3236 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

Ek Madde : 1 — Bu kanun gereğince başka yere nakillerine hükmolunan tkimselerin ayrılacakları yerde mevcut gayrimenkulleri, sahipleri yazı ile talep

749

adam öldürme veya öldürmeye teşebbüs cürmü işlendiği takdirde failleri hakkında Türk ceza Kanununun 51 ve 59 ncu maddeleri hükümleri tatbik edilmez.

Madde : 5— Cürmün failleri hakkında, talep üzerine; mağdur taraf lehine maddi ve manevi tazminata hükmolunur.

Faillerle usul ve furuğları, kardeşleri, karı veya kocaları bu tazminattan müteselsile mesul olurlar.

Şukadarki mahkeme birinci maddede yazılı diğer hısımlarında tazminattan müteselsilen mesüliyetlerine hükmedebilir.

Tazminat miktarının tayininde suçluların mali durumları ile birlikte bu tazminattan müteselsilen mesul kılınan ve birinci maddede sayılan kimselerin mali durumları da gözönünde bulundurulur.

Madde 6 — Cürüm failleri hakkında esas hüküm ile birlikte cürmin işlendiği, mağdurun ve kendilerinin ikamet ettiği köy kasaba veya şehirde ikametlerinin memnuiyetine hükmedilir. Bu müddet bir seneden on seneye kadardır.

Bu emniyet tedbiri hürriyeti bağlayıcı cezanın infazının sona erdiği veya her hangi bir sebeple ortadan kalktığı tarihten itibaren başlar.

---

ettikleri takdirde, Maliye Bakanlığınca değer bahası üzerinden satın alınır ve sahiplerinin yazılı isteklerine göre ya bedelleri veya gidecekleri yerde mukabil değerde gayrimenkul kendilerine verilir.

Ek Madde : 2 — Bu kanun gereğince başka yere nakillerine hükmolunmamış kimseler dahi kan gütme sebebiyle hayatlarının tehlikede olduğunu iddia ederek yazılı talepte bulunurlarsa bu müracaat valilik tarafından tetkik ve tahkik olunur. İddia vârit görülürse İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine bu gibi kimselere ait o yerdeki gayrimenkuller Maliye Bakanlığınca değer pahası üzerinden satın alınır. ve istekliye 6 ıncı maddedeki şarta uygunbir başka mahalde aynı değerde gayrimenkul verilir.

Verilece gayrimenkulün mahalli Hükümetçe tâyin olunur ve bu karara karşı itiraz olunamaz.

Geçici Madde : 1 — Bu kaunun neşri tarihinde haklarında verilmiş olan mahkeme kararları sebebiyle nakledilmiş olan failin kız evlâtları veya kız kardeşleri yerlerine ddönebilirler.

Geçici Madde : 2 — Bu kanunun neşrinde önce nakledilmiş olanların ayrıldıkları yerlerdeki gayrimenkulleri hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde : 4 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

Madde : 5 — Bu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

750

Cumhuriyet Savcısı veya mahkûmun talebi ile hükmedilen ikamet memnuiyeti müddeti esas hükmü veren mahkeme kararı ile her zaman değiştirilebilir veya temamen kaldırılabilir. Şukadarki bu müddetin en az bir senesinin infaz edilmiş olması şarttır.

Madde : 7 — İşlenmiş olan bir suç dolayısiyle ve kan gütme saikiyle bu suçun failleri veya birinci maddede yazılı hısımları aleyhine bir suç işliyeceklerinden şüphe edilen mağdurile usul ve furuğları, karı veya kocaları ve kardeşlerinden hükmün kesinleşmesini müteakip suçlular ve birinci maddede yazılı kısımları aleyhinde kan gütme saikiyle suç işlemiyeceklerini ve işledikleri takdirde 1000 liradan 10000 liraya kadar mahkemece tayin olunan meblâğı hazineye ödeyeceklerine dair bir taahhütname alınır.

Bu meblâğın tayininde teahhütte bulunanın mağdur ile olan akrabalık derecesi ve mali durumu gözönünde tutulur.

Bu taahhütnameyi vermekten kaçınanlar hakkında mahkemeye gelmiş olanlara mahkeme tarafından neticeleri anlatılmak suretiyle yapılacak tefhim ve gelmiyenlere yapılacak tebliğ taahhütname mahiyetinde sayılır.

Bu taahhütname hilafına taahhüt edenler tarafından kan gütme saikiyle adam öldürme veya öldürmeye teşebbüs cürmü işlendiği takdirde teahhüt ettikleri miktar Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil ile hazineye irat kaydedilir.

Cürmün işlenmesinden önce keyfiyeti yetkili mercilere zamanında ihbar eden teahhütname sahipleri kendi haklarındaki teahhüt mükellefiyetinden kurtulurlar.

Madde 8 — Kan gütme saikiyle işlendiği iddia olunan veya işlendiğinden şüphe edilen adam öldürme veya öldürmeye teşebbüs cürümlerinin soruşturma ve kovuşturmasında meşhut suçların muhakeme usulüne müteallik 3005 sayılı kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 9 — Kan gütme saiki ile işlenen cürümlerden dolayı hükmolunan mahkumiyetlerin infazında Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin C ve D bentlerinde yazılı devrelerden istifade hükümleri tatbik olunamaz.

Madde : 10 — Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri failleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 11/6/1937 tarihli ve 3236 sayılı kanun kaldırılmıştır.

Madde 11 — Bu kanu Yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 12 — Bu kanunu Bakanlar kurulu yürütür.

751

IX — Bibliyografi

Paul Logoz, Commentaire du code pénal suisse, Partie générale.
Donnedieu de Vabres, Traité de droit criminel, Paris
Dalloz, Code Pénal Français annoté, 1950, Paris
Casabianca, Code Pénal italien annoté, Paris
Kenny, Droit criminel anglais
Dr A. P. Gözübüyük, Kan gütme cürümleri, Vatan Gazetesi (25 temmuz 1952 tarihli sayısı, sahife 2).
Dr. A. P. Gözübüyük, Kan gütme cürümleri hakkında Rapor(Adalt Bakanlığına sunulan 8/5/1952 tarihli etüd).
T. B. M. Meclis Tutanak Dergisi, Dönem IX, cilt, 15, sahife, 1p8.
Dr. Nurullah Kunter — Emniyet Tedbirleri — Adalet Dergisi 1944

352

TAPULAMA KANUNU ÜZERİNDE İNCELEME

Yazan : M. Zerrin AKGÜN
Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Tetkik Yargıcı

I

Tapulama ve Kadestronun ehemmiyeti tarihçe tapulama Kanun hükümleri Yargıtay içtihatları netice

Sağlam bir Tapu ve esaslı bir Kadostroya sahip bulunmayan memleketler, daima ziyan içindedirler. Böyle memleketlerde fertler arasında başgösteren arazi ihtilafları kısa bir zamanda halledilemez. Çünki menfaatları çarpışan şahısların hangisinin haklı olduğunu gösterecek belgeler ve siciller bulunmamaktadır. Uzayıp giden bu ihtilâflar ise, çok kere kanla neticelenir. Bu, telâfisi kolay olmayan sosyal bir ziyandır. Fakat iş bununla da kalmaz. Memleket, sinsi sinsi devam eden ekonomik bir ziyanla karşılaşır. Çünkü böyle yerlerde gayri menkulün karşılık gösterilerek tedavül ettirilmesine, kredifonsiye teşebbüs ve faaliyetlerde bulunulmasına imkân olmadığından, servetler donmuş ve gizlenmiş bir halde kalır, ve binnetice iktisadi inkişaf vukua gelmez. Bu hal de memleketler için göz yumulacak zararlardan değildir.

Bu iktisadi zararın karşısında bir de fiskal zarar mevcuttur. Zira her memlekette bir çok vergiler kadastral esaslara dayanmaktadır. Bina ve arazi vergileri, kazanç vergisi ve buna benzer diğer vergiler hep gayrimenkulün iradına dayanan vergilerdendir. Bilhassa gelir vergisi sistemine yükselen memleketlerde eşhasa ait gayri menkullerin tapu ve kadastrosu bulunmadığı takdirde, vergilerin iratla mütenasip olarak âdilâne bir şekilde tevziine imkân yoktur. Bu da hem hazine ve hem de şahıslar aleyhine mühim bir ziyandır.

Diğer taraftan hazineye ait arazinin korunması şuna, buna kaptırılmaması da ancak tapu ve kadastro faaliyetine lâyık olduğu ehemmiyet verilmekle mümkün olabilir.

İşte bu sebepledir ki çok eskidenberi Devlet adamlarınca emlâk ve arazinin tapulanarak kadastrosunun yapılması esaslı bir prensip kabul edilmiş ve bu hususta her devirde mühüm adımlar atılmıştır.

Vergi kayıtları esas tutularak toplanan malûmata göre bugün memleketimizde 30.477.000 gayri menkul mevcuttur. Bunun yüzde altmışından

ziyadesi tapusuzdur. Tapuda kaydı bulunan yüzde kırk miktarındaki gayrimenkullerden tahminen üçte ikisi usulü dairesinde resmen intikal ettirilmeden, haricî alım ve satımlar neticesi üçüncü şahıslara geçtiğinden bunlara ait kayıtlar da hukuki kıymetini kaybetmiş bulunmaktadırlar. İşte bu sebepledir ki memleketimizde esaslı bir tapulama ve kadastro ameliyesine girişilmesi lüzumu Cumhuriyetin daha ilk senelerinde hissedilmiş ve Mayıs 1925 tarih ve 658 sayılı kanunla hemen şehir kadastrosuna başlanılmış ve 15/12/1934 tarihinde neşredilen 2613 sayılı kadastro ve Tapu Tahriri Kanunu ile de kadastro ve tahririn esasları tesbit edilmiştir. Bununla beraber ismi geçen 2613 sayılı kanunla bugüne kadar muayyen bazı Vilâyet ve kaza merkezlerinde ancak 653,667 parselin kadastrosu yapılarak tapu kütükleri tesis edilebilmiştir. Bu ağır yürüyüşle bütün memleketimizde kadastronun ikmali asırlara mutavakkıf bulunduğundan, mevcut kargaşalığı biraz olsun hafifletmek maksadile âcil bir tedbir olmak üzere bundan 12 sene evvel, kadastrosuz tapulama yapılması fikirleri ortaya atılarak 3/8/1940 ve 14/8/1941 tarihlerinde bu hususta iki kanun tasarısı hazırlanarak Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Fakat Meclisin intihap devrelerinin sona ermesi bu tasarıların müzekeresine imkân bırakmamıştır. Daha evvelce neşredilen ve hukuki değerlerini kaybeden gayrimenkullerin kayıtlarının tasfiyesine mütedair bulunan 1515 sayılı kanun da esaslı olarak mevcut derde şifa temin edemediğinden Hükümetimiz 1950 senesinde artık gangren haline gelmiş bulunan bu vaziyeti kökünden ilmî bir şekil de halletmek lüzumunu hissetmiş ve esaslı incelemelere girişmiştir.

İşte 22/3/1950 tarihinde yürürlüğe giren 5602 sayılı tapulama kanunu böyle bir ihtiyaç ve düşüncenin mahsulü bulunmaktadır.

Bugün memleketimizdedeki gayri menkuller tasarruf bakımından üç manzara arzetmektedir:

1 — Gayrimenkul tapuca müsecceldir; ve tapuca malik görülen şahsın veya mirasçılarının tasarruf ve işgali altındadır.

2 — Gayrimenkul tapuca müsecceldir; fakat tapuca malik görülen şahsın değil, yabancı bir şahsın tasarruf ve işgali altındadır.

3 — Gayrimenkul tapuca gayri müsecceldir; fakat çok eskiden beri muayyen bir şahıs ve mirasçıları tarafından malik sıfatiyle tasarruf ve işgal edilmektedir.

4 — Gayrimenkul tapuca gayri müsecceldir, ve zaman zaman muhtelif şahıslar tarafından tasarruf ve işgal edilmektedir.

Birinci halde mesele yoktur. Gayrimenkul tapuca müsecceldir ve tapuca malik görünen kişi veya mirasçıları tarafından tasarruf ve işgal

edilmektedir. Fakat ikinci halde durum böyle değildir. Gayrimenkul tapuca müsecceldir, lâkin tapuca malik görünen şahıs tarafından değil, yabancı bir şahıs tarafından malik sıfatile tasarruf ve işgal edilmektedir. Bu gayrimenkul, yabancı şahsa nasıl geçmiştir? Bu hal muhtelif şekillerde vuku bulmaktadır :

a) Tapuca malik bulunan şahıs ölmüştür, mirasçıları bu yere sahip çıkmamışlardır. Üçüncü bir şahıs bu yere el koymuş ve tasarruf ve işgale koyulmuştur.

b) Tapuca malik görünen şahıs, veya mirasçıları bu yeri haricen satmıştır. Üçüncü şahıs harici satışa istinaden bu yeri senelerdenberi malik sıfatile tasarruf ve işgal etmektedir.

c) Tapuca malik bulunan şahıs veya mirasçıları, bu yeri diğer bir şahsın gayrimenkulü ile haricen trampa etmiştir. Bu trampaya müsteniden senelerdenberi bu yerler zilyedleri tarafından tasarruf ve işgal edilmektedir.

Medeni kanunumuz hükümlerine göre tapuca müseccel bulunan gayrimenkullerin haricen satışı veya trampası muteber değildir. Bu hususta Yargıtayın da binlerce içtihadı vardır. Fakat hayat, çok zaman kanunun dar çerçevesine ve Yargıtay içtihadları içine sığmaz. Memleketimizde bilhassa köylü, tapuca müseccel olsun veya olmasın, haricen meyane senedi ile, ve hattâ çok kere senetsiz olarak tarla, bağ ve bahçe satmağı ve satın almağı âdet edinmiştir. Bizzat kendi üzerine yazılı bir tarlayı, haricen başkasına satıyor ve alıcı da bunu bile bile kabul ediyor. Yeni zilyed aldığı tarla üzerinde ter döküyor, uğraşıyor, toprağı kuvvetlendiriyor, fakat tarla yine eski malikin üzerinde müseccel kalıyor ve çok kere günün birinde, eski malikin mirasçıları, murisleri üzerine yazılı kayda istinaden sulh mahkemesinde izalei şüyu dâvası açıyorlar. Yıllardan beri bu tarla üzerinde ter döken, bütün rızkını bu tarlaya bağlayan zilyed artık uğraşsın dursun.

İşte Tapulama Kanunu bir tasfiye mahiyetinde olmak üzere kadastrosu yapılmamış bulunan bütün gayrimenkulleri incelemeye tâbi tutarak, bir kereye mahsus olmak üzere az çok Medenî Kanuna aykırı düşen bazı hükümler vaz'ediyor. Mademki ortada yüzbinlerce anormal teşekkül vardır, bu anormal teşekküllerin normal bir hale getirilmesi icabetmektedir. Bunun için de (zilyedlik) esas prensip olarak kabul ediliyor. (Herkesin malına sahip çıkması), (bir mala zilyed olan o malın malikidir) sözleri esaslı bir kaide olarak kabul ediliyor. İşte kanunun hedef ve gayesi budur.

Bu mukaddemeden sonra kanunun esas prensiplerini inceleyebiliriz.

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA
954

1 — Tapulu gayrimenkullerin durumu.

Kanunumuzun 13 üncü maddesinin A, B, C, Ç, fıkraları tapulu gayrimenkullerin durumundan bahsetmektedir. Memleketimizde mevcut teamül ve olayları göz önüne alarak, tapudaki gayrimenkulleri şu suretle vasıflandırabiliriz :

A Gayrimenkul, tapuda üzerine yazılı bulunan şahsın zilyedliği altındadır.

B. Tapuda malik görünen şahıs ölmüştür; ve gayrimenkul mirasçılarının zilyedliği altındadır.

C. Gayrimenkul, tapuda malik görünen ve halen sağ olan şahsın değil, üçüncü şahısların zilyedliği altında bulunmaktadır.

D. Gayrimenkul tapuda malik görünen ölü şahsin mirasçılarının değil, üçüncü şahısların zilyedliği altında bulunmaktadır.

Kanun vâzı bu dört ihtimali ayrı ayrı göz önüne almış ve gereken hükümleri tesbit etmiştir.

A — **Gayrimenkulün tapuda üzerine yazılı bulunan şahsın zilyedliği altında olması.**

Bu takdirde mesele yoktur. 13 üncü maddenin (A) fıkrası uyarınca, o yer yine aynı malikin üzerine tesbit ve tesciledilecektir. Ancak burada dikkat edilecek cihet bu zilyedliğin malik sıfatılı vukuudur. Kanun yapıcısı burada (zilyed bulunuyorsa) ibaresile malik sıfatile vâkı tasarruf ve işgali kastetmiştir.

B — **Gayrimenkulün tapuda malik bulunan şahsın mirasçılarının zilyedliği altında bulunması.**

Kanunumuzun 13 üncü maddesinin (B) fıkrası aynı kanunun 16 ıncı maddesine atıf yapmaktadır. Bu vaziyet karşısında üç ihtimali göz önüne almak icabeder.

a) Mirasçılar murislerinin mallarını aralarında haricen taksim etmişler, ve bu taksim neticesi incelemeye konu olan gayrimenkul mirasçılardan bazılarına isabet etmiştir. Ve bu gayrimenkule o mirasçılar zilyed bulunmaktadır.

Böyle bir hal karşısında mevzuu bahis yerin 16 ıncı maddenin (A) fıkrasına tevfikan, ismi geçen mirasçılar adına tescili icabeder. Kanun vâzı burada, tapulu mallarda da haricen yapılan taksimi muteber tutmuştur.

b) Mirasçılar, murislerine ait malları aralarında paylaşmamışlardır. Bu taktirde, eğer mirasçıların ellerinde murise ait veraset ilâmı varsa 16

356

ıncı maddenin (B) fıkrası uyarınca, ilâmda gösterilen nispet dâhilinde mirasçılar adına, ve eğer mirasçılar, veraset ilâmı ibraz edemiyorlarsa (C) fıkrasına tevfikan ölünün ismi gösterilerek ve meselâ (ölü Ahmet mirasçıları) namına tesbitin yapılması icabetmekdir.

C — **Gayrimenkulün, tapuca malik görünen ve sağ bulunan şahsın değil, üçüncü şahısların zilyedliği altında bulunması.**

Bu vaziyet karşısında ilk defa araştırılacak cihet, mevcut tapu kaydının medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel veya sonra tesis edilip edilmediğidir.

1 — Tapu kaydı Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra tesis edilmiş ise:

Bu takdirde iki ihtimâl vardır: tapuca mâlik görünen şahıs bu yerin zilyed adına tesciline muvafakat edecek veyahut etmiyecektir.

a) Eğer muvafakat ederse, mesele yoktur. Bu yer zilyed adına tesbit ve tescil edilecektir.

b) Eğer muvafakat etmez veyahut muvafakat etmeğe kanuni ehliyeti bulunmazsa, kadastro teknisyeni tesbit yapmaksızın ihtilâfın çözülmesi için işi yargıca havale edecektir. Gezici kadastro yargıcı 15 inci madde hükmü gereğince mevcut delilleri tetkik ederek gayrimenkulün kimin adına tesbit ve tescili icabedeceğini takdir ve karar altına alacaktır. Bu hususta her türlü beyyine ve delil ikame ve istimaı caizdir. Meselâ zilyed o yerin kendisine haricen satıldığını iddia ettiği taktirde bu iddiasını şahitle ispat etmek hakkını haizdir. İcabı halinde bunu inkâr eden tarafa yemin de teklif edebilir.

Görülüyor ki tapu senedi Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra tesis edilmiş ise, ihtilâf vukuunda kadastro teknisyeninin işi inceleyerek tesbit yapmağa selâhiyeti yoktur. Böyle bir hal vukuunda işi doğrudan doğruya yargıç inceliyecek ve gereği kararı verecektir. Kanun vazıı Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra tesis edilen tapu kayıtlarını, hukukan daha muteber gördüğünden işi yargıcın takdirine bırakmıştır.

2 — Eğer bu tapu kaydı Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel tesis edilmiş ise:

Bu takdirede de muhtelif ihtimalleri göz önüne almak icabeder.

a) Eğer tapuda malik görünen şahıs, o yerin zilyed adına tesciline muvafakat ederse zilyed adına tesbit ve tescil yapılır.

357

b) Eğer tapuca malik görünen şahıs buna muvafakat etmez, ve fakat zilyed bu yeri malikten temellük ettiğini her hangi bir belge veya bilirkişi demecile ispat ederse, kadastro teknisyeni o yeri zilyed adına tesbit eder. Eğer tapuca malik görünen şahıs buna razı olmuyorsa kadastro yargıcına başvurarak itiraz etmesi icabeder. Yargıç işi inceliyerek karara bağlar. Burada da her nevi delil ve beyyine istimaı caizdir.

Görülüyor ki Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden evvel tesis edilmiş tapu kayıtlarında kadastroyu yapan teknisyen, işi inceliyerek ihtilâf konusu olan gayrimenkulü kanun hükümleri dâhilinde hak sahibi olan zilyed üzerine tesbit etmek yetkisini haizdir. Bu tesbite karşı taraf muhalif bulunduğu takdirde yargıca başvurarak itirazda bulunması icabetmektedir.

D — **Gayrimenkulün tapuda malik görünen ve fakat ölü bulunan şahsın mirasçılarının değil, üçüncü şahısların zilyedliği altında bulunması.**

Burada da hâdiseyi iki şekilde mütalâa etmek icabeder:

a) Eğer ölü malike ait tapu kaydı, Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra teessüs etmiş ise, ve mirasçılar zilyed olan üçüncü şahıs üzerine tesbit ve tescilin yapılmasına muvafakat etmiyorlarsa, kadastro teknisyeni (tesbiti yapmaksızın) bu husustaki anlaşmazlığın çözülmesi için işi yargıca havale eder. Yargıç 15 inci madde mucibince yargılama yaparak ve her türlü delili istima ederek gayrimenkulün kimin üzerine tesbit ve tescil edileceğine karar verir. Burada yargıç hakikaten satış olup olmadığına da bakar. Bilhassa Medeni Kanunun 639/2 inci maddesinin gözden kaçırılmaması lâzımdır.

b) Eğer ölü malike ait tapu kaydı Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden evvel tesis edilmiş ise kadastro teknisyeni kanunda gösterilen şekillerde işi inceliyerek hak sahibi olan taraf üzerine tesbiti yapar. Karşı taraf buna muvafakat etmediği takdirde yargıca başvurarak itirazda bulunması icabetmektedir. Burada da haricen satış bulunup bulunmadığının incelenmesi ve Medeni Kanunun 639/2 inci maddesinin gözden kaçırılmaması icabetmektedir.

II — Tapusuz gayrimenkullerin durumu.

Kanunumuz 13 üncü maddenin (D) bendinde tapusuz gayrimenkullerin durumundan bahsetmektedir. Kanunumuzun bu husustaki hükümlerinde de az çok Medeni Kanunun 639 uncu maddesine uygunsuzluk bulunmaktadır. Medeni Kanun tapuda kaydı olmayan gayrimenkullerin zilyedi adına tescili için, fâsılasız ve nizasız 20 senelik tasarrufun mevcut

bulunmasını şart koşmuştur. Eğer bu tasarruf, 20 seneye baliğ olmamışsa tescil yapılamaz. Halbuki 5602 sayılı kanun bu hususta malik sıfatile cereyan etmiş 10 senelik zilyedliği tescil için yeter bulmuştur. Şöyleki :

a) Tapuda kaydı olmayıp da en az 10 yıldan beri malik sıfatile fâsılasız ve nizasız zilyedliği belgelerle ve bilirkişi sözlerile sabit olan yerler zilyed adına tescil olunur. Buradaki 10 senelik müddet mutlaktır.

b) Eğer tapuca kaydı olmayan yer hiç kimsenin tasarrufu altında değilse yahut evvelki zilyed o yeri terk etmiş ise Devlet adına tesbit ve tescilin yapılması lâzımdır.

Bu husustaki tesbitler Kadastro Teknisyeni tarafından yapılacaktır. Kadastro teknisyenine düşen vazifeler kanunumuzun 18, 19 ve 20 inci ve mütaakıp maddelerinde açık olarak gösterilmiştir. 26 ıncı madde uyarınca kadastro müdürü, kendisine tevdi edilen bu tutanakları inceler ve her hangi bir noksan bulunmadığı takdirde her birlikte (burada birlikten maksat köydür) mevcut bütün gayrimenkullerin durumunu ve maliklerini gösteren bir cetvel hazırlar ve itirazı olanların 30 gün içinde kendisine başvurmaları lüzumunu her birlikte ayrı ayrı ilân eder. 30 günlük itiraz süresi geçtikten sonra itirazsız olan tutanakları tasdik eder. İtirazlı tutanakları, anlaşmazlığı çözmek üzere arazi kadastro yargıcına tevdi eder. Bu 39 günlük itiraz süresi içinde, alâkalının, itirazını doğrudan doğruya yargıca dilekçe vererek yapması ve hattâ yargıç birlikde bulunduğu esnada yargıca başvurmak suretile ileri sürmesi de mümkün ve caizdir. İtiraz müddeti olan 30 gün geçtikten sonra artık tesbite itiraz olunamaz. Bununla beraber bilâhara alâkalının umumi hükümler dairesinde asliye mahkemesine dâva ikame etmesi caizdir.

III — Anlaşmazlığın çözülmesi - yargılama usulü.

a) 33 üncü madde mucibince kadastro yargıcı birliğe gideceği günleri ve göreceği dâvaları ve dâva edilenlerle edenlerin ad ve soyadlarını muhtevi bir cetveli yargılama gününden en az sekiz gün evvel köy odası kapısına astırarak ilân eder. Bu ilân davetiye hükmündedir. Bu bakımdan dâvacı ve dâvalı mevkiinde olan şahıslara Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunumuzun 114 ve mütaakıp maddelerine tevfikan ayrıca davetiye çıkarılmasına lüzum yoktur. Yalnız yukarıda bahsedilen ilânın yargılama gününden en az sekiz gün evvel yapılması lâzımdır. Aksi takdirde verilecek hüküm, tebligatın usulü dairesinde yapılmamış olması sebebile Yargıtayca bozulabilir. Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesi 23/7/1952 tarih ve 1063/916 sayılı kararlarında (tebligat makamına kaim ilânın 21/6/1951 tarihinde yapılarak duruşmanın 22/6/1951 tarihinde icra edil-

329

mesi ve aynı gün dâvanın karara bağlanması yolsuzdur) demek suretile bu müddete riayet olunmamasını bozma sebebi addetmiştir (1).

Usulü dairesinde yapılan bu ilâna rağmen taraflardan her hangi birisi gelmezse, karşı tarafa gıyap kararı çıkarılmasına lüzum yoktur. Doğrudan doğruya gıyapta yargılama icra kılınarak gereği karar verilir. Bu hususta tatbikatta bazı yargıçların, gelmeyen tarafa gıyap kararı çıkarttıkları görülmektedir. Buna lüzum yoktur. Bu şekilde hareket kanun vâzıının maksadına aykırıdır. Hattâ muayyen olan yargılama günü, dâvacı gelmese bile dâvanın müracaata bırakılmaması ve yargıç tarafından incelemeye girişilerek işin karara bağlanması icabeder. Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesinin düşünceleri de bu merkezdedir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 409 uncu maddesi burada kabili tatbik değildir.

Bazı mahkemelerce, böyle bir hal karşısında dâva müracaata bırakılmamakla beraber, dâvacı mevkiinde olan muterizin duruşmaya gelmediğinden bahisle, incelemeye girişilmeksizin doğrudan doğruya itirazların reddine karar verildiği görülmektedir. Bu da doğru değildir. Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesi 23/7/1952 tarih ve 921 sayılı ilâmı ile bu şekilde verilen bir kararı doğru bulmamış ve bozmuştur. Bu itibarla böyle bir hal vukuunda, yargıç işi re'sen incelemeye tâbi tutmalı, ve muterizin itiraz dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tahkik ve tetkik ettikten sonra kararını vermelidir.

b) Bununla beraber yargıcın Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 38 inci maddesi uyarınca husumete ehliyet meselesini de re'sen göz önüne alması icabeder. Bu, bilhassa mera iddialarında göze çarpmaktadır. Çok kere her hangi hakiki bir şahıs üzerine yapılan tesbite, o yerin, köy merasına dâhil olduğundan bahisle itiraz edilmektedir. Köy Kanununun 37/7 inci maddesi uyarınca, mahkemede köyü temsil salâhiyeti köy muhtarına aittir. Bu bakımdan bu gibi itirazların usulü dairesinde köy mânevi şahsiyetine izafeten köy muhtarı tarafından yapılması icabeder. Halbuki tatbikatta çok kere bu gibi itirazların köy halkından alelâde şahıslar tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu suretle yapılan itirazların - husumet ve dâvaya ehliyet bakımından - esasa girişilmeksizin reddedilmesi icabeder. Bununla beraber hâdise bazen daha karışık bir durum arzeder. Şöyle ki : Köy muhtarı her hangi bir sebeple tesbite itiraz etmez. Veyahut mera olan yer zaten köy muhtarı üzerine tesbit edilmiştir. Böyle bir hal vukuunda bu tesbite kim itiraz edecek, ve köy nâmına muhtara

(1) Usulü dairesinde böyle bir ilân yapıldığına dair zabıt varakası tanzim edilerek ilânın ve bu zabıt varakasının bir örneğinin dosya içerisine konulması lâzımdır. Yargıtay bilhassa bu cihete önem vermektedir.

karşı harekete kim geçecektir?.. Tatbikatta çok kere bu gibi hallerde o köy sakinlerinden bazıları idari mercilere başvurarak muhtar aleyhinde dâva ikamesi için kendilerine salâhiyet verilmesini istemekte ve aldıkları salâhiyete dayanarak dâva açmaktadırlar. Yüksek Yargıtay 5 inci Hukuk Dairesinin 16/11/1951 tarih ve 454/883 sayılı kararlarında da izah edildiği veçhile, idari mercilerin, eşhası âdiyeye böyle bir yetki vermeye durumları müsait değildir ve böyle bir salâhiyete dayanılarak açılan dâvaların istima kabiliyeti bulunmamaktadır. O halde böyle bir hal karşısında muhtar aleyhine nasıl harekete geçilecek ve köy adına muhtar aleyhine kim tarafından dâva ikame edilecektir? Köyün esaslı karar uzvu köy muhtar ve ihtiyar heyetini seçmeğe yetkili köy derneğidir. Bu itibarla muhtara köyü temsil salâhiyeti köy derneği tarafından verilmiştir. Bu yönden köy muhtarı aleyhine ve köy tüzel kişiliği adına açılacak dâvalarda, köy tüzel kişiliğini, köy derneğinin seçeceği muvakkat temsilcinin temsil etmesi, ve muhtar aleyhine bu temsilcinin harekete geçerek tesbite itiraz etmesi icabetmektedir. Yüksek Yargıtay 5 inci Hukuk Dairesinin 18/4/951 tarih ve 4779/5078 sayılı içtihatları da bu merkezdedir.

(Yargıç velisiz ve vasisiz küçüklere ve hacir altına alınmış bulunanlara yalnız kadastro işlerinde salâhiyetli olmak üzere kayyum seçmek yetkisini de haiz bulunmaktadır. Bundan başka küçüklerin ve mahcurların menfaatlerini korumak maksadile Medeni Kanunun hâkimin iznini şart kıldığı hallerde bu izni de verebilir).

c) Gerek tesbite itiraz edenin ve gerek karşı tarafın bu hususta vekil tutmağa hakları bulunduğu şüphesizdir. Yargılama köyde yapılacağına göre Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 61 inci maddesinin son fıkrası uyarınca herkes dilediği kimseyi tevkil etmek salâhiyetini haizdir. Zira yargılamanın yapılmakta olduğu köyde avukat veyahut dâva vekili yoktur. Köyün bağlı bulunduğu vilâyet veya kazada 3 den fazla avukat veya dâva vekili bulunması haizi tesir değildir. Bu itibarla bu gibi dâvalarda herkes dilediği şahsı vekil tâyin ederek işini takibettirebilir. Bu yönden köy ihtiyar heyeti tarafından tasdik edilecek vekâletnameler de makbuldür. Kadastro mahkemesi, bir asliye mahkemesi mahiyetinde olmadığından vekâletnamelerin noter tarafından tanzim veya tasdikına da lüzum yoktur. Yargıtay 7 inci Hukuk dairesinin düşünceleri de bu merkezdedir.

d) İhtilâfların çözülmesinde her türlü delil ve beyyine ikame ve istimaı caizdir. Bu husus 16 ıncı maddede açık olarak gösterilmiştir. Gerek tapulu ve gerek tapusuz gayrimenkullerin haricen satıldığı veya trampa yolu ile değiştirildiği veya bağışlandığı yolundaki iddiaların şahitle veya

âdi senetle ispatı mümkündür. Şüphesiz ki yargıcın bu hususta derin bir inceleme yaparak gayet müteyakkız davranması ve takdir hakkını pek hassasiyetle kullanması icabetmektedir. Yalnız Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesi bu gibi hallerde yazılı senete karşı, muvazaa iddalarının tanıkla ispatını tecviz etmemekte ve yazılı delillere karşı muvazaa iddialarının şahitle ispatını kabul etmemektedir.

e) 34 üncü madde mucibince yargıç verasete, mülkiyet ve mülkiyetin gayrı ayni haklara, sınır anlaşmazlıklarına ve benzeri arazi kadastrosunu ilgilendiren bütün dâvalara bakmağa görevli bulunmaktadır. Zaten 35 inci madde uyarınca, kadastro işlerinin başladığı birlikteki gayrimenkullere ait, sulh ve asliye mahkemelerince görülmekte olan dâva dosyalarının kadastro yargıcına devri icabeder. Devir üzerine kadastro yargıcı mezkûr dâvaları tapulama Kanunu hükümlerine göre yargılayarak karara bağlar. Tatbikatta bazı sulh ve asliye yargıçlarının 34 üncü maddedeki (mülkiyet ve mülkiyetin gayrı ayni haklar) ibaresini pek geniş mânada tefsir ederek izalei şüyu ve şüf'a dâvalarına ait dosyaları da; kadastro yargıcına devrettikleri görülmektedir. Bu doğru değildir. Çünkü izalei şüyu ve şüf'a dâvaları mahiyet itibarile 34 üncü maddede kasdedilen bir mülkiyet ihtilâfı değildir. Bu gibi dâvaların kadostro yargıcına devredilmemesi ve mahalli mahkemeler tarafından yargılamaya devam olunarak karara bağlanması lâzımdır. Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesinin düşüncesi de bu merkezdedir. Tahliye, fuzuli işgal, ecrimisil gibi dâvaların ise, 34 üncü maddenin şümulüne girmiyeceği şüphesizdir.

Tatbikatta bazı kadastro yargıçlarının, tesbite itiraz eden tarafından veraset ilâmı ibraz edilmesi ve karşı tarafın bu veraset ilâmında yanlışlık olduğundan bahısle buna itiraz etmesi veyahut bu veraset ilâmına karşı asliye mahkemesinde iptal dâvası açtığını ileri sürmesi üzerine, bu veraset ihtilâfını halletmiyerek, asliye mahkemesindeki dâvanın neticesini bekledikleri görülmektedir. Bu tarzı hareket kanunun ruh ve maksadına uygun değildir. 33 üncü maddeye göre yargıç veraset ihtilâflarını halle görevli bulunduğundan, böyle hallerde de veraset ihtilâflarını - asliye mahkemesinin kararını beklemeden - halletmeli ve esas tesbit anlaşmazlığı hakkında nihai hükmünü vermelidir. Aksi mütalâa dâvanın sürüncemede kalmasını müeddi olur ki, bu da kanun vâzının maksadına uygun düşmez. Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesinin 22/7/1952 tarih ve 798/831 sayılı kararlarıda bu merkezdedir.

f) Yargıç ilgilinin talebi üzerine ihtiyati tedbir kararı da verebilir. Bu takdirde keyfiyetin hemen arazi kadastro müdürü ile tapu idaresine bildirilmesi icabeder. 5602 sayılı kanun usule mütaallik hükümleri de muh-

tevi bulunmasına ve 34 üncü maddede teminat alınmasından bahsedilmemesine göre yargıç tedbir kararı verirken Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 120 inci maddesini tatbik edip etmemekte tamamen serbest bulunmaktadır.

g) Yapılacak yargılamada şifahi veya âdi muhakeme usullerinden birini uygulamakta hâkim serbesttir (Madde 31). Bununla beraber tatbikatta yargıçların daima şifahi usulü muhakemeyi tercih ettikleri görülmektedir ki, bu kanunun maksat ve gayesine daha uygundur.

Temyiz müddetinin hangi tarihten başlıyacağı hakkında kanunda sarih bir hüküm bulunmadığından bu cihet tatbikatta tereddütü mucip olduğu anlaşılmaktadır. Şifahi usulü muhakemeye tabi tutularak vicahda verilen kararlarda temyiz müddeti tefhim tarihinden itibaren 15 gündür. Gıyapta, verilen kararlarda bu onbeş günlük müddet tebliğ tarihinden itibaren ceryan eder.

Âdi usulü muhakemeye tâbi tutularak verilen kararlar, tarafların ister vicahında ister gıyabında olsun tebliğ tarihinden iibaren 15 gün zarfında emyiz edilebilir. Âdi usulü muhakemeye tâbi tutulan işlerde temyiz müddetinin başlaması için tebliğ şarttır.

Bu hususta Yargıtay 7 inci Hukuk Dairesinde düşüncesi bu merkezdedir.

h) Bu kanun uygulanmasında görevlendirilen yargıçlar, kâtipler ve diğer adli memurlar arazi üzerinde çalıştıkları günlerde 5055 sayılı kanunla değiştirilen 2613 sayılı kanunun 43 üncü maddesi hükmünden faydalanırlar. Yargıç ve kâtiplerin ayrıca 5887 sayılı Harçlar Kanununun 125 inci maddesinden istifade etmesine imkân yoktur.

k) Bu kanun gereğince yapılacak arazi kadastrosu işleri dolayısiyle müdür ve memurlara ve kadastro mahkemelerine vâkı olacak itiraz ve iddialara ait evrak ve tutanaklar ve ittihaz olunacak idari ve kazai kararlar ve icra edilecek tebligat ve verilecek tapu senetleri ve emsali bilûmum evrak damga resmile tayyare resminden ve arazi kadostrosu harcı müstesna diğer harç, kaydiye ve resimlerden tamamen muaf bulunmaktadır.

Kanunun mahkemeleri ilgilendiren ana hatları bundan ibarettir. Kanun tekrar bir revizyona tâbi tutulacak olursa, esas hükümlerinde tadili mucip bir cihet yoktur. Yalnız 31 inci maddede mevcut (âdi muhakeme usulü) ibaresinin kaldırılarak bu husustaki yargılamayı her halde şifahi usulü mahakemeye tâbi tutmak daha isabetli olur. Bunun gibi 16 ıncı maddenin sondan iki fıkrasının da tatbik kabiliyeti yoktur. Çünkü hâkimin her hangi bir dâvacı olmaksızın bizzat kendiliğinden ölünün miras-

763

cılarını arayıp bulması ve tesbit etmesi imkânsızdır. Bu itibarla sondan birinci ve ikinci fıkralar tayyedilmeli ve (c) fıkrasının sonu (tesbit ve tescil edilir) şeklinde tedvin edilerek kaldırılan fıkralar yerine (şu kadar ki hisse sahibi tarafından bilâhara ibraz edilecek veraset ilâmı uyarınca hisseler tavzih olunur) mealinde bir fıkra ilâve olunmalıdır.

Ana hatlarını kısaca izah ettiğimiz Tapulama Kanunu hiç şüphe yok ki yurdumuzda mevcut örf ve teamüllerin ve bilhassa köylü vatandaşlarımızın eski itiyatlarında ısrar etmelerinin zaruri bir neticesidir. Bu kanun bir tesfiye kanunudur. Esas ve ana kanun yine Medeni Kanundur.

Bu kanunun uygulanması sayesinde âzami yirmi sene zarfında bütün tapulama ve kadostronun ikmal edileceği tahmin edilmektedir. Bu yirmi senelik rakamı iki üç misline iblâğ etsek bile, durum yine yurdumuzun lehinde olacaktır.

Kanun başarı ile uygulanarak bütün gayrimenkullerin kadastrosu ikmal edildiği takdirde, gayrimenkul mülkiyetine dair dâvaların azalacağı ve hiç olmazsa daha sür'atla intaç edilebileceği şüphesizdir. Bugün bilhassa Anadolu vilâyet ve ilçelerinde hukuk mahkemelerinin varidelerinin kısmı azamını gayrimenkul dâvaları teşkil etmektedir. Bu dâvaların sür'atla intiaç edilemediği de bir hakikattır. Bunun sebeblerinden en mühimi, tapu kütüğünde mevcut kargaşalıktır. Bu kargaşalığı önlemek için şimdiye kadar hükümetimiz 1924 tarihindenberi bir çok teşebbüslerde bulunmuş isede, istenilen gayeye temamen irişilememiştir. Bu kargaşalık yüzünden bilhassa köylü vatandaşlarımız mahkemelerde birbirleriyle mütemadiyen uğraşmışlar, ve hattâ bâzi kere suç işlemekten, kan dökmekten bile çekinmemişlerdir. Yurdumuzda işlenen katil fiillerinden çoğunun altında bir tarla ihtilâfı olduğu ve bu ihtilâfın neticede kanla bulunduğu da muhakkaktır. Ağır ceza mahkemelerindeki bir çok cinayet dosyaları bunun en bâriz delilidir. Türk köylüsü toprağını öz yavrusu gibi sevmekte ve onun için içi titreyerek korunmasını istemektedir. Bunun korunması ise, tapulama ile mümkün olabilecekdir. Bu yönden memleketimizdeki gayrı menkul ihtilâfı önlendiği nisbetde, katil ve yaralama fiillerinin azalacağı da şüphesizdir.

Bu dâva milli bir dâvadır. Bütün milletin buna dört elle sarılması, hak ve hakikatın tezahürü için selâhiyetli memurlara yardımcı olması icap eder.

Yurdumuzda, mülkiyet konusu olup, tapu ve kadastrosu yapılmamış bir karış yer kalmadığı gün, Türk Milletinin en mesut günlerinden birini teşkil edecektir.

——— o ———

364

1879 TARİHLİ CEZA EVİ DİSİPLİN KANUNU MEHAZ İTTİHAZ OLUNARAK VÜCUDA GETİTİRİLMİŞ OLAN 1950 TARİHLİ CEZA EVİ NİZAMNAMESİ:

İngilizceden Türkçeye çeviren:
Columbia Üniversitesi Siyasal İlimler
Fakültesinden
«Master of Arts» İhtısas diplomalı
Ankara C. Savcı Yardımcısı
Salih Sıtkı KARABEL

Bu Nizamname 1879 tarihli Ceza Evi Disiplin Kanununun dördüncü fasılı hükümleri mehaz ittihaz edilmek suretiyle yapılmıştır.

1879 Tarihli Ceza Evi Disiplin Kanununun dördüncü fasılı hükümleri gereğince şahsıma bir vali bulunmam hasebiyle verilmiş bulunan salâhiyetlerimi istimal ederek İcra Meclisinin mutalâasını da almak suretiyle aşağıdaki Nizamnameyi yaptım:

Vali
A. B. Wright

Muhtasar başlık: 1 — Bu hükümler 1950 tarihli Ceza Evi Nizamnamesi olarak ihticacolunacaktır.

Tarif: 2 — Bu nizamnamede «Polis ceza evi» 14 günden fazla olamıyan mahkûmiyet cezalarını çekecek mahpuslar için bir polis ceza evi olarak tahsis edilmiş bulunan her hangi bir polis karakolu veya polis merkezini ifade eder.

KISIM I

Ceza Evi İdare Âmiri

Ceza Evleri İdare Âmiri: 3 — Polis ceza evlerinden maada müstemlekedeki bütün ceza evleri, ceza ceza evleri idare âmirinin umumi nazaret ve murakebesi altında bulunacaktır. Bu nizamnamede kastedilen manada idare âmirinin umumi nazaret ve murakebesi, idare âmiri vekiline yahut idare âmirliğine tâbi olan memura, veya idare işiyle görevlendirilmiş olan idare şefine de şâmildir.

Salâhiyetlerin devri : - — İdare âmiri bu Nizamnamenin kendisine bahsetmiş olduğu salâhiyetlerin ve görevlerin tamamını veya her hangi birini maiyetinde bulunan her hangi diğer bir şahıs namına veya o şahsın makamına devredebilir.

Ceza Evleri : 5 — Nicosia şehrindeki ceza evi, merkezî ceza evi olacak ve (polis ceza evi hariç) Nicosia bölgesinden maada her hangi bir bölgedeki ceza evi, bir bölge ceza evi olacaktır.

Bölge Ceza Evleri İçin hususi hükümler : 6 — İdare zmiri, bölge ceza evleri için mezkûr ceza evlerinin hususi durumlarına göre lüzumlu olduğuna kani bulunduğu yahut münasip olan her hangi hususi emir ve talimatı çıkarabilir.

Ceza Evi Memurları : 7 — Ceza evinin disiplinini muhafaza etmek ve ceza evinden tam randıman alabilmek bakımından lüzumlu bulunan bu gibi ceza evi memurları, valinin tâyin ettiği memurlar hariç olmak üzere, idare âmiri tarafından tâyin edilecektir.

Kadın kardiyan : 8 — Kadın kardiyan lüzumu halinde idare âmiri tarafından tâyin edilir.

Mahpusların nakli : 9 — Bir mahpusun bir ceza evinden diğerine nakledilmesi halinde idare âmiri bu gibi mahpusun nakli esnasında iyi bir şekilde muhafaza edilmesi için münasip gördüğü emirleri verebilir Nakledilen mahpuslar, har hangi bir ceza evini terk ettikleri zamandan diğer bir ceza evne girdikleri zamana kadar muvakkat bir müddet için gardiyanın emri altına verilirler.

Âni olarak zuhur eden fevkalâde tehlikeli hal : 10 — Âni olarak zuhur eden fevkalâde tehlikeli hallerde idare âmiri lüzumlu gördüğü tedbirleri almak için harekete geçecek ve derhal vaziyeti müstemlekât Bakanına bildirecektir.

Bazı mahpusların isimlerinin valiye arzedilmesi : 11 — İdare âmiri, müebbet hapis yahut 15 seneden fazla hapse mahküm edilmiş olup mahkûmiyet müddetinin 15 senesini tamamlamış, olan yahut mahkûmiyet müddetinin 10, senesini tamamladığı zaman 60 yaşına basmış olan veyahut 60 yaşına bastığına dair elde katî vesaik mevcut olmadığı takdirde 60 yaşına bastığına dair kanaat getirilen her mahpusun ismini durumlarının tetkik edilmesi bakımından valiye arzedilir. İdare âmiri, yukarıda bildirilen nizam gereğince hareket edeceğini bütün ilgili mahpuslara bildirecektir. Bu gibi mahpusların isimlerini valiye verilmesinin onların cezalarının muhakkak surette affını mucip olmıyacağı ilgili mahpuslara açıkça anlatılmalıdır.

Doktor

Mahpusların sıhhi durumlarının kontrol altında bulundurulması: 12 — Her ceza evinin doktoru ceza evinde bulunan mahpusların sıhhi durumlarını, ve hastalıkları anında bu gibi mahpuslara yapılacak tedavileri kontrolu altında bulunduracaktır. Doktor ceza evindeki sıhhi şartlara göre vakit vakit mahpusların ve ceza evi memurlarının sıhhatleri, ve ceza evindeki sağlık durumunun muhafaza edilmesi bakımından bildirilmesi lâzım gelen diğer ilgili hususlar hakkında rapor verecektir.

Ceza evindeki salâhiyettar makamlara malûmat verme: 13 — Ceza evleri ve mahpusların sıhhi durumlariyle ilgili bulunan bütün meseleler hakkından malûmat verilmesi istenildiği takdirde hekim, ceza evleri ida-

Ceza evi nizamları: 14 — Hekim mensup bulunduğu ceza evinde re âmirine, bu hususta hemen izahat verecektir.
kendi görevleriyle ilgili bulunan ceza evi nizamlarını tamamen öğrenecektir.

Hekim tarafından yapılan ziyaretler: 15 — Sağlık teşkilâtı Müdürü ceza evi idare âmiriyle istişare yaptıktan sonra tâyin edilen muayyen bir saat için mecburi bir sebep tahtında Doktorun ceza evini ziyaret etmesini menetmiş olmadıkça, doktor ceza evini hergün ziyaret edecektir. Bu gibi ziyaretlerde doktor, hasta olduğu bildirilen her mahpusu görecek ve hasta mahpusun ya hastaneye gönderilmesi veya hücresinde tedavi edilmesi için emir verecektir. İkinci şıkta hasta mahpusun hücresinde tedavi edilmesi halinde doktor bu gibi hasta mahpusun tedavisi için gerekli talimatı verecektir. Fakat tehlikeli hastalıklardan muztarip olan bütün mahpuslar hastaneye gönderilmiş olacaktır. doktor aynı zamanda hapishanede vulunan yahut tek hücreye kapanmış olan her mahpusu yahut işten kaçınmak için temaruz ederek hasta olmadığı halde kendisini hasta gösterdiği zanedilen her mahpusu ziyaret edecektir. Doktor, her hangi bir mahpusun hastalığının tehlikeli durumu lüzum gösterdiği takdirde aynı gün zarfında hastayı mütaadit defalar ziyaret edecektir. Doktor salgın veya diğer bütün hastalık hallerinde hapishaneyi her gün asgari iki defa ziyaret edecektir. Doktor aynı zamanda ağır işlerde çalışan mahpuslara çalıştıkları esnada vakit vakit muayene edecektir.

Vazife başında bulunmamak halinde yapılacak işler: 16 Doktor hastalık veya diğer mucbir bir sebep dolayısiyle vazifesine devam edemediği takdirde durumu vakit geçirmeden bildirecek ve bu sebeple vazifesine son verilmesi için ceza evi idare âmirini vaziyetten haberdar edecektir.

967

Vizite defteri : 17 — Doktor, ceza evine yaptığı her ziyaretin günlük tarihlerini; tedavisi veya müşahedesi altına verilen her mahpusun ismini; tedavi altında bulunan mahpusun hastalığının mahiyetini; ve bu gibi her hasta mahpus için her gün ısmarlanan ilâçları; hastahaneden taburcu edilen bütün mahpusların isimlerini; ve sıhhi durumları itibariyle ceza evinde yalnız hafif işlerde çalıştırılmaya müsait olan mahpusların isimlerini; tatbik edilmiş veya edilmekte olan ve ceza bakımından bedenen çalştırılmaya mahkûm edilmiş olanlara ait bütün hususları mütalâasiyle birlikte yazacağı bir vizite defteri olacaktır. Aynı zamanda doktor her hâdise ile ilgili ve lüzumlu addettiği her hangi bir müşahedesini bu vizite defterine ilâveten kaydedecektir. Doktor aynı zamanda cezaevi için lüzumlu addettiği her tavsiyeyi vizite defterine yazacaktır. Bu vizite defteri cezaevi hastanesinde muhafaza edilecek ve ceza evi idare âmiriyle ceza evi Meclisi âzalarının kontrol ve teftişine her zaman açık bulundurulacaktır. Doktorun ceza evine yaptığı her ziyaretten sonra sıhhi bakımdan yaptığı tavsiyeleri ihtiva eden vizite defteri, bu hsusta lüzumlu addedilecek bu gibi emirlerin derhal verilmesi için ceza evinin bu gibi emirleri vermeye salâhiyettar bulunan memuruna gönderilmiş olacaktır. Ceza evinin bu gibi emirleri vermeye salâhiyattar bulunan memuru vizite defterindeki doktorun yaptığı tavsiyeleri gördüğüne dair vizite defterine imza attıktan sonra mezkûr defteri aynı günde hastahaneye iade edecektir.

Sâri hastalıkların mevcudiyeti halinde Doktor tarafından yapılan ziyaretler : 18 — Doktor her hafta asgari bir defe ceza evinin her tarafını ziyaret edecektir. Doktor, sâri hastalığın mevcudiyeti halinde ceza evinin her tarafını ziyaret edecek ve teftişinin neticesinde ceza evinin temiz tutulmasına, ceza evinin lâğım veya kanal sistemine, teshinine, havalandırılmasına, uygunsuz hükümlerin kaldırılmasına ve ceza evindeki mahpusların giydirilme ve yatırılmasına dair yahut veza evindeki mahpusların sıhhatlerine müessir olan her hangi diğer bir husus hakkındaki tavsiyelerini ceza evi vizite defterine yazacaktır.

Ceza evinin ihtiyacına karşılık olarak mevcut su miktarı : 19 — Doktor, ceza evinin ihtiyacına karşılık olarak mevcut su miktarının cinsine ve kâfi derecede bulunup bulunmadığına dikkat edecek ve lüzumu halinde durumu ceza evi idare âmirine bildirecektir.

Doktor bilhassa ceza evindeki lâğım kanallarına ait bozuklukları aptesanelerin durumunu ve ceza evinin hastalıklardan korunma hususundaki faaliyetlerini not edecek ve ceza evindeki her mahpusu her ay asgari iki defa görecektir.

Mahpusun ölümü : 20 — Doktor, mahpusun ölümü halinde, mum-

kün olan en kısa bir zamanda ölüm sebebini bildiren raporunu ceza evi idare âmirine verecektir. Doktor bu ölüm sebebini, bu gibi diğer resmî ölüm kayıtlarını yaptığı ve hastanede muhafaza ettiği deftere kaydedecek ve bu defterde hastalığın başlıca takibettiği seyrin ve bu hastalığa yapılan tedavinin karakteristik bir hülâsasını yazacaktır. Doktor aynı zamanda mezkûr deftere, hastalığın cinsi bakımdan bildirmeye lüzum gödüğü her hangi bir mütalâasını yahut salgın veya salgın olmıyan hastalık sebebiyle ölüm vukua gelmişse bu gibi hastalık vakalariyle ilgili sebep ve bu gibi hastalığı müessir olan ahval ve şeraitin bir hulâsasını yazacaktır.

Hasta mahpuslar için perhiz verme : 21 — Doktor ceza evinde bulunan her hangi hasta bir mahpusun, yiyeceğinin çoğaltılması, azaltılması veya değiştirilmesine dair lüzumlu gördüğü tavsiyelerini vizite defterine yazacaktır.

Yiyeceğin muayenesi : 22 — Doktor mahpuslara verilen yiyeceğin uygun evsafta olup olmadığını anlamak için mezkûr yiyeceği muayyen vakitlerde muayene edecek ve yiyeceğin miktarı ve evsafı bakımından göreceği her hangi bir bir noksanlığı bir vizite defterine kaydedecektir.

Zorla besleme : 23 — (1) Mahpusun yemek yemeği istememesi halinde doktor en kısa bir zamanda mahpusun zorla beslenmesinin muvafık olup olmadığına karar verecektir.

(2) Doktor mahpusun zorla beslenmesinin zaruri olduğu hakkında kati kararını verdiği takdirde bu kararından ceza evi idare âmirini haberdar edecek ve mahpusun bünyesi bu tedaviye fizikî bakımdan elverişli olduğu takdirde bu tedaviye başlanması için yazılı bir rapor verecektir. Eğer Doktor mahpusun bünyesinin bu gibi zorla besleme tedavisine fizikî bakımdan elverişli olmadığına kaani ise o zaman bu hususta yapılacak esaslı tedaviye ait raporunu ceza evi idare âmirine verecektir.

(3) Bir mahpusun zorla beslenmesi zaruri olduğu takdirde, mahpus ya hastanede yahut genel ceza evindeki hücresinde, bir hastane hastası gibi tedavi edilmiş olacaktır. Mahpusun yatağının baş ucunda bir yemek perhiz listesi ve hastane talebe kâğıdı bulundurulacak ve mahpusa hücresinde veya odasında mûtat saatlerde münasip yiyecek verilecektir.

Zorla beslenmiş olan mahpusların hususiyetleri: 24 — (1) Ceza evi idare âmiri, zorla beslenmiş olan ve mahpus hakkında aşağıdaki yazılı olan hususlara ait bir sicil defteri tutacaktır.

(a) isim ve yaşı

(b) Mahkûmiyet ilâmında tebarüz ettirilen hususiyetler

(c) Mahpus tarafından yiyecek yemek istememenin vuku bulduğu tarih

(d) mahpusun yiyecek yemek istememesi hususunda gösterdiği sebep
(e) zorla beslenmenin başladığı tarih ve günlük besleme miktarı
(f) zorla beslemede takibedilen usul
(g) mahpusun yeniden normal olarak yiyecek yemeğe başladığı tarih

(2) Mahpusun yemek yemeği istememesi 48 saat devam ettiği takdirde mahpusu nezaret altında bulunduran şahıs, yukarıda (a), (b), (c) ve (d) fıkralarında gösterilen izahatı havi ve mahpusun fizikî ve akli durumunu ve zorla beslenmeğe fizikî bakımdan elverişli ve tahammüllü olduğunu bildiren raporunu bu hususta doktor tarafından verilen bir raporla birlikte derhal ceza evi idare âmirine gönderecektir.

Mahbuc zorla beslenmeüe başlanıp başlanmaz mahpusu nezareti altında bulunduran bu gibi şahıs yukarıda (e) ve (f) fıkralarından istenilen izahatı havi olmak suretile zorla beslenme hakkında ceza evi idare âmirine izahat verecek ve mahpusun zorla beslenmesi devam ettiği müddetçe ceza evi idare âmirine mahpusu nezareti altında bulunduran bu gibi şahıs tara fından, hilâfına bir emir alınmış olmadıkça, günlük rapor verilecektir. Mahpus yeniden normal olarak yiyecek yemeği ister istemez keyfiyet ceza evi âmirine bildirilmiş olacak ve doktor, mahpusun zorla beslenmesinin neticesinde fizikî bünyesinde ve akli durumunda husule gelen sağlık durumunu bir raporla ceza evi idare âmirine bildirilecektir.

Zorla beslenmeden mütevellit husule gelen hususi vaziyetler : 25 — Doktorun kanaatine göre hasta mahpusun sıhhatı bakımından husule gelen hususi vaziyetlere nazaran zorla beslenmesine mâni olmak veya bu hususta başka surette tedavi hareketine geçmek icap ediyorsa o zaman doktor tarafından bu hususta bir rapor tanzim edilerek hemen ceza evi idare âmirine gönderilecektir.

Sâri hastalıklara müptelâ olan mahpusların ayrılması: 26 — Doktor, sâri hastalıklara müptelâ olan yahut bu gibi hastalıklara müptelâ olduğundan şüphe edilen mahpusların diğerlerinden ayrılmaları için ve ceza evinde bu gibi sâri hastalıklara müptelâ olan mahpusların bulunduğu yerde temizlik, dezenfekte yapılması yahut bu gibi sâri hastalıklara müptelâ olan mahpusların hastalıklarını sirayet ettirici her hangi bir elbise ve yataklarının imha edilmesi için yazılı emirler verecektir. Doktor, diğer hapismahalline nakledilen her mahpusu muayene edecek ve bu gibi mahpusların iyileştikleri takdirde vahîm, bulaşıcı yahut diğer hastalıklarından kurtulduklarını ve eski yerlerine nakledilebilmek için sıhhi durumlarının müsait olduğunu bildirecektir.

Kayıt ve kabul defteri: 27 — (1) Doktor her mahpusu ceza evine ilk geliş gününde muayene edecek ve doktorun kayıt ve kabul defteri diye

tesmiye edilen bir deftere muayenesinin neticesini ve mahpusun fizikî bünyesine nazaran çalıştırılması lâzım gelen en münasip iş nevini yazacaktır.

(2) Ceza evi işçiliği aşağıda yazılı olduğu veçhile tasnif edilmiş olacaktır:

Tasnif I — Elle yapılan ağır iş dâhil olmak üzere her hangi bir nevi iş.

Tasnif II — Bilhassa hafif mahiyeti bakımından seçilmiş olan ve doktorun, mahpusun ehliyetini nazara itibara alarak mahpusu tahmil edilmesini şayanı tavsiye addettiği işler.

(3) Doktorun kabul ve kayıt defterine yapılan kaydın bir sureti mahpusun vücüt sağlığı başlığı altında ceza siciline kaydedilecektir.

(4) Ceza evi idare âmiri, doktorla istişare yaparak ceza evindeki mevcut muhtelif işlerin, işçiliğin hangi katagorisinde yer alacağını kararlaştıracaktır.

Hasta mahpusların çıkarılması: 28 — Cza evinden çıkarılmak üzere olan bir mahpusun her hangi bir vahîm ve tehlikeli hastalıktan muztarip olduğu anlaşılırsa, mahpusun akrabaları ve arkadaşları tarafından ceza evinden alınmsı için bir mukavele yapılmış olmadıkça hasta mahpus, sıhhi selâmeti bakımından en kısa bir zamanda en yakın bulunan bir sivil hastaneye kaldırılmış olacaktır.

Bedeni cezanın ancak doktor muayenesinden sonra verilebilmesi: 29 — Her hangi bir mahpusa, adı geçen mahpus, doktor tarafından muayene edilerek fizikî bünyesinin bedenî cezaya mütehenmil olduğu bildirilmedikçe, bedenî ceza verilmiş olmayacak ve doktorun huzuru haricinde hiç bir mahpusa bedenî ceza çektirilmiyecektir. Bu gibi ceza çektirilirken doktor, mahpusa çektirilen bedenî cezanın tamamı çektirilirse mahpusun bedeninde tehlikeli bir yaranın vücuda geleceğine dair kanaat getirdiği takdirde, mahpusa bedenî cezanın çektirilmesine mâni olmak doktorun görevi olacaktır.

Bedeni cezayı çekmeye bünyeleri müsait olmayan mahpuslar: 30 — Doktor, mahpusun mahkûm edildiği bedenî cezanın tamamımını veya bir kısmını çekmeğe mahpusun bünyesinin müsait olmadığına kanaat getirdiği takdirde bu hususta Sağlık teşkilâtı Müdürüne malûmat kabilinden resmen rapor verecek ve mezkûr raporun bir suretini de ceza evi idare âmirine tevdi edecektir.

Hastalık ve ölüme ait resmî rapor: 31 — Ceza evindeki bir senelik hastalık ve ölüme ait rapor doktorun nezareti altında tanzim edilerek her ocak ayının sonundan evvel doktor tarafından Sağlık Teşkilâtı Müdürüne gönderilmiş olacak ve ayni raporun bir suretide ayni tarihte ceza evi idare âmirine sevkedilmiş olacaktır. Rapor geçen bir sene zarfındaki hastaneye

girenlerin, tahliye edilenlerin ve hastahanede vuku bulan ölümlerin tavsisebep ve miktarlarını, her hangi bir şumullü raporda ceza evindeki mahpusların sıhhatleriyle ilgili bulunan ve kaydedilmiye değer bütün meseleler de verilen tafsilat dairesinde, ihtiva edecektir.

Doktorun emirleri: 32 — Doktorun verdiği emirlerin yerine getirilip getirilmediğine dikkat etmek hastanede istihdam edilen ceza evi memurlarının görevi olacaktır.

Tıbba ait levazım depoları: 33 — Doktor tıbba ait bütün levazım depolarının münasip bir şekilde muhafaza edilmesine ve bu depoların ceza evinin her hangi bir nöbetçi veya muhafızının girmemesine dikkat edecektir.

Doktor tarafından tutulan arşivler: 34 — Doktorun kanun gereğince muhafazasiyle mükellef bulunduğu arşivler ceza evi arşivleri demektir. Bu arşivler Valiye sorulmadan yeri değiştirilmiş veya imha edilmiş olmıyacaktır.

Sağlık Teşkilâtı Müdürü: 35 — Sağlık Teşkilâtı Müdürü Ada dahilinde bulunan her hangi bir ceza evine serbestçe girebilecek ve doktorun ceza eviyle ilgili görevlerine ait esaslı addettiği bütün meseleler hakkında tahkikat yapmağa salâhiyetli olacaktır.

Doktor tarafından verilen hususi raporlar: 36 — Doktor, mevcut Tıbbi sebepler bakımından nazarı dikkati celbetmeye münasip gördüğü her hangi bir mahpusun durumunu ceza evi idare âmirine resmen bildirecektir. Doktor bir mahpusun daha fazla hapsedilmesinin bu mahpusun hayatı için tehlikeli olduğu kanaatinde ise yahut bir mahpus, tedavisi imkânsız olan bir hastalıktan muztarip ise o zaman doktor hâdise hakkındaki tafsilâtlı Tıbbi raporunu vakit geçirmeden ceza evi idare âmirine gönderecektir. Ceza evi idare âmiri bu raporu alır almaz kendi mütalâalarını da mezkûr raporu ilâve ederek, Valinin bu hususta lüzumlu addettiği tedbirlerin alınmasını temin bakımından, hemen müstemleke bakanına gönderecektir.

Ceza evi hücre ve binalarının durumu: 37 — Ceza evi dâhilindeki bütün yeni hücre ve binaların, mahpusların buralara girmeden evvel veyahut girerlerken sıhhate uygun bir şekilde inşa edildiği doktor ve ceza evi idare âmiri tarafından, müstemleke bakanına göndermeye uygun bir şekilde, tasdik edilmiş olacaktır.

372

Ceza Evi Memurları Genel Murakabe

İdare âmirinin nezareti altında bulunan ceza evi memurları: 38 — Ceza evi memurları idare âmirinin doğrudan doğruya nezareti ve murakabesi altında bulunacaklardır.

Ceza evi idare âmiri aşağıda yazılı olan salâhiyetlere malik olacaktır.

(a) Ceza evlerinde nizam ve asayişin muhafazasını ve nizamların hakkıyle tatbikını temin etmek için kendisine münasip görülen bu kabîl talimatı çıkarmak ve emir vermek;

(b) Ceza evi ve mahpuslarla ilgisi bulunan ve kendisince münasip görülen görevleri ceza evinin memurlarına ayrı ayrı tahsis etmek; ve ceza evinin her memuru mevcut nizam ve emir gereğince yukarıda yazılı olduğu veçhile kendilerine tahsis edilmiş bulunan görev yahut görevleri candan ve ihtimamla icra edecek ve bu görevlerin ihtimamla icra edilmesine idare âmiri dikkat edecektir.

Ceza evi memurlarının genel görevleri: 39 — Ceza evi memurlarının her biri ceza evi nizamnamesini teferruatına varıncıya kadar bilecek şekilde mezkûr nizamname ile ünsiyet peyda edecek ve idare âmiri tarafından çıkarılmış her hangi bir talimata veya emre tâbi olacaktır. Ceza evi memurlarının her biri kendilerine tahsis edilen görevin icabettirdiği veçhile;

(a) Görevlerinin ifası sırasında ceza evindeki âmirlerinin emirlerine itaat edecektir.

(b) Ceza evine ilk giren her mahpusun ilk girenlere tahsis edilmiş bulunan odaya konulmasına ve mezkûr odada mahpusların üzerlerinin sıkıca aranmasına ve bu arama neticesinde bulunan bütün bıçak, silâh, alet, para, tütünün yahut ceza evi talimatnamesi gereğince ceza evine sokulması menedilen yahut idare âmirince ceza evine sokulması ceza evi talimatnamesine aykırı görülen yahut mahpusun ceza evinden kaçmasını kolaylaştırması muhtemel olan her hangi bir şeyin ilgili bu gibi mahpustan alınmış olmasına dikkat etmiş olacaktır.

(c) Bir mahpusun ceza evine ilk girişinde mahpusun sicilinin kaydedildiği sahfeye mahpusun ismini, yaşını, boyunu, hususiyetlerini, şahsi liyakatlerini, milliyetini, ve kaydetmeye değer her hangi bir şeyle birlikte genel bakımdan haricî görünüşünü yazacaktır.

(d) Mahpuslardan alınmış olan bütün şeyleri mahpusların elbiseleri ve

diğer eşyaları ile birlikte mahpuslardan alınan eşyaları kaydetmeye mahsus deftere, eşyaların mahpustan alındığına dair mahpusa verilen eşya makbuzundaki tarihin ve ceza hitamında eşyaların sahibine iade edilmiş olduğunun yazılmış olmasına dikkat edecektir. Mahpuslardan alınan bütün eşyalar, ceza hitamında sahiplerine iade edilecekleri evvelden düşünülerek münasip bir yerde muhafaza edilmiş olacak ve mahpusa tahliye edildiği zaman iade edilecektir.

(e) Mahpusların şikâyet ve talepte bulunma haklarının muhafaza edilmesine dikkat edecek veya şikâyet edilen şeyi bir sonuca bağlayacak veya şikâyet mevzu olan şeyi aynen idare âmirine bildirecektir.

(f) Mahpusların işlerinde çalıştırıldıklarını kontrol etmek için sık sık atelyelerini, üstü açık iş yerlerini ve koridorları ziyaret edecektir.

Aynı zamanda görevde bulunan memurlarının uyanık olduklarını anlamak için ara sıra geceleyin haber vermeden ceza evlerini ziyaret edecektir.

Aynı zamanda kadın memurlarının tamamen nizamlara bağlı olduklarını anlamak için onların tavır ve hareketlerini dikkatle tetkik edecek ve onlarda görebildiği her hangi bir ihmal veya fena muameleyi derhal idare âmirine bildirecektir.

(g) Her şeyin temiz, mükemmel olduğunu ve üstü açık muhtelif işyerlerindeki emniyet vasıtalarının işe yarar bir durumda olduğunu görmek için her gün ceza evinin her tarafını kontrol edecektir. Bu kontrolu esnasında üstü açık çalışma yerlerinde açıkta bırakılmış merdiven, kalas, ip, zincir yahut mahpusların kaçmalarını kolaylaştırması muhtemel olan diğer hiçbir şeyi görmiyecektir. Aynı zamanda tek hücrede hapsedilmiş olanlara hususi surette dikkat edecektir.

(h) Sık sık ceza evindeki hücrelerin vaziyetini, yatak ve yatak takımlarını, kilitli olan şeyleri ve ceza evinde mevcut diğer bütün eşyayı tetkik edecek ve ceza evi talimatnamesi gereğince menedilmiş olan bütün eşyayı müsadere edecek ve bu eşyayı görev başında bulunan en büyük âmire hemen teslim edecektir.

(i) Bütün mahpuslara nezaketle ve insanca muamele edecek onların şikâyetlerini sabırla dinliyecek ve her hangi bir mahpus, görevli bulunan en yüksek ceza evi âmirini görmek istediği takdirde bu hususta mezkûr âmiri veya ceza evi idare âmirini haberdar edecektir. Fakat bununla beraber ceza evindeki nizam ve asayiş ve disiplini sıkı bir surette muhafaza edecek ve ceza evinin nizamlarını sıkı bir surette tatbik edilmesini sağlayacaktır.

(j) Her hangi bir nümayişte bu nümayişe sebep olan her hanği bir kötü idareyi veya kötü muameleyi yahut ceza evi nizamlarına ve usullerine kasten yapılan itaatsizliği derhal ceza evi idare âmirine veya ceza evinin yüksek âmirine bildirmekte gecikmiyecektir.

(k) Ne lüzumsuz olarak bir mahpusla konuşacak ne de mahpusların kendilerine yahut ceza evinin her hanği bir diğer memuriyle teklifsiz olmalarına müsaade edecek ve ne de mahpusların duyabileceği bir şekilde her hangi bir sebeple görevleri yahut her hangi bir disiplin meselesi yahut ceza evi usulü hakkında görüşecektir.

(l) Ceza evinin görevli bulunan en yüksek âmirine derhal rapor vermek mecburiyeti bulunan hallerden maada yanında görevli bulunan baş gardiyan bulunmadıkça geceleyin her hangi bir sebeple bir mahpusun hücresine girmiyecektir.

Hususi Görevler

Ceza evi memurlarının hususi görevleri: 40 — (1) Merkezî ceza evindeki bu gibi ceza evi memuru ceza evi idare âmirinin bildireceği veçhile her mahpustan alınan paraların miktarını mahpuslardan alınan eşya ve paralarını kaydetmeğe mahsus ceza evi mahpuslarına ait eşya ve para kayıt defterine kaydettikten ve bu kaydedilen yere ilgili mahpusun imzasını attırdıktan sonra mezkûr paraları her gün ceza evi idare âmirine teslim edecektir. Ceza evi idare âmiri, bu gibi paralar kendisine teslim edildikten sonra mezkûr paraların teslim alındığına dair ilgili memura hususi senet koçanı defterinden bir makbuz verecek ve bu gibi paraları kasa defterine mahpusların emanette bulunan eşya ve parası olarak kaydedecek ve mahpusun tahliyesi halinde ceza evi idare âmiri bu gibi mahpustan paranın kendisine verildiğine dair bir senet alarak mevcut olan bütün parasını kendisine iade edecektir.

(2) — Bölge ceza evindeki bu gibi ceza evi memuru ceza evi idare âmirinin bildireceği veçhile her mahpustan alınan bütün parayı, bu paraların miktarını mahpuslardan alınan eşya ve paraları kaydetmeğe mahsus ceza evi mahpuslarına ait eşya ve para defterine kaydettikten ve bu kaydedilen yere ilgili mahpusun imzasını attırdıktan sonra bölge maliye dairesine teslim edecektir. Mezkûr memur bu gibi paraları bölge maliye dairesine yatırdıktan sonra oradan yatırdığına dair makbuz alacak ve bu gibi para teslimini kendi kasa defterine mahpusların emanette bulunan eşya ve parası olarak kaydedecek ve mahpusun tahliyesi halinde mahpusa ait aynı para miktarını bölge maliye dairesinden alarak mahpustan para-

375

sının kendisine verildiğine dair bir senet almak suretivle mevcut olan bütün parayı mahpusa iade edecektir.

(3) — Ceza evi idare âmiri, bu nizamnamede baş gardiyan ve gardiyanlar hakkında zikredilmemiş olan hususi görevlere vakit vakit ceza evi memurlarını tâyin edebilir. Bu gibi hususi görevler tafsilâtlı olarak ceza evi idare âmirinin her günkü mesaisinin kaydolunduğu yevmiye defterine yazılmış olacak ve tarihli olarak ilgili memura bildirilecektir.

Zafiyet hastalığı veya sakatlığı olan gardiyan: 41 — Zafiyet hastalığı sebebiyle görevlerini muntazaman yapamıyan her hangi bir gardiyan bu durumunu, icabettiği takdirde kendisini sivil hastaneye kaldıracak olan ceza evi doktoruna bildirecek ve orada bulunduğu müddetçe müessesenin nizamlarına uyacak yiyecek için gösterilen ücreti ödeyecektir.

Kadın Gardiyanlar

Kadın gardiyanlar: 42 — Kadın gardiyanlar, kadın mahpuslara tahsis edilen mahalde ikamet edecekler ve ceza evi idare âmirinin emri altında bulunacaklardır. Kadın gardiyanlar, ceza evi gardiyanlarının mahpuslar üzerinde nezaretini sağlamak için vaz'edilmiş olan bütün nizam ve kaideleri, bu gibi nizamlar kadın mahpuslara kabili tatbik bulunduğu müddetçe tatbik edeceklerdir.

Kadın gardiyanların görevleri: 43 — Kadın gardiyanların yapacakları görevler :

(a) Kadın gardiyanlar, kadın mahpuslara yemek dağıtılırken hazır bulunacaklar; ceza evinin kadın mahpuslara tahsis edilen kısmını her gün teftiş edecekler; mahpusların çalışmalarını murakabe edecekler, ve en aşağı haftada bir defa geceleyin haber vermeden kadın ceza evini kontrol etmek için ziyaret edeceklerdir;

(b) Kadın gardıyanlar ceza evi idare âmirinden izinsiz olarak ceza evinden ayrılmış olmıyacaklardır;

(c) Kadın gardıyanlar, kendisiyle birlikte olmadıkça ceza evinde kadın mahpuslara tahsis edilen kısma, ceza evinin erkek memurunun veya erkek bir ziyaretçinin girmemesine dikkat edecektir;

(d) Kadın gardiyanlar, kadın mahpusların ceza evine ilk girişlerinde ve girişlerinden sonra da lüzum gördüğü takdirde sık sık üzerlerini arayacak ve kadın mahpusların hamam yapmalarına ve iyi bir şekilde giyinmiş olmalarına dikkat edecektir;

(e) Kadın gardiyanlar, kadın mahpuslara ait hücrelerin ve ceza evi koğuşlarının anahtarlarını yanında bulunduracaktır;

(f) Kadın gardiyanlar, ceza evinin kadın mahpuslara tahsis edilmiş bulunan koğuş, hücre ve üstü açık çalışma yerlerinin temiz olarak muhafazasına dikkat edecektir.

Kadın gardiyanların görevlerinin devri: 44 — Bir kadın gardiyan, zaruret halinde ceza evi idare âmirinin emriyle görevlerini ceza evindeki bir memurun karısına veya diğer evli bir kadına devredebilir.

Ceza Evi İdare Meclisi ve Müfettişler

Ceza Evi İdare Meclisi: 45 — Vali münasip gördüğü şahısları ceza evi İdare Meclisine âza olarak tâyin edebilir. Ceza evi İdare Meclisine tâyin olunan bu şahıslar Nicosia için fahrî olarak tâyin edilen komisyon âzasiyle birlikte Nicosia merkez ceza evinin İdare Meclisini teşkil ederler. Bu âzalardan bir tanesi vali tarafından Reis olarak tâyin edilir. Ceza Evi İdare Meclisinde bir karar verebilmesi için iki âzanın mevcut bulunması rarttır. İdare Meclisinde Reisin ademi mevcudiyeti halinde mevcut âzalar içlerinden birini Reis inthabedeceklerdir.

Ceza Evi İdare Meclisinin görev ve salâhiyetleri: 46 — Ceza evi İdare Meclisinin yapacağı görevler:

(a) Meclis, muamelâtına ait bir zabıt defteri tutacaktır;

(b) Meclis, ceza evinde her ay bir defa toplanacaktır. Eğer meclis, daha az toplantı yapmanın münasip olacağına dair esbabı mucibeli bir karar verdiği takdirde, o zaman bir sene zarfında yapacağı toplantı dörtten az olmıyacaktır;

(c) Meclis, ceza evinde vuku bulan her hangi bir kötü muameleden valiyi haberdar edecektir;

(d) Meclis, her hangi bir mahpusun yapmak istediği şikâyeti dinliyecek ve tahkik edecek ve icap ettiği takdirde hâdiseyi aynen kendi mülâhazalariyle birlikte, Vali'nin haberdar edilmesi için, resmen müstemleke Sekreterine bildirecektir. Meclis âzaları ceza evinin bütün koğuşlarına ve mahpusların yanlarına serbestçe girebileceklerdir. Bu âzalar arzu ettikleri veçhile bu gibi mahpusları hücrelerinde veya ceza evi memurlarının göremiyeceği ve konuşulanları işitemiyecekleri bir oda da görebilirler. Bu şekilde yapılan her mülâkata ait bir rapor müstemleke Sekreteri delâletiyle derhal Vali'ye verilmiş olacaktır.

Ancak ceza evi idare meclisi, mahkûmiyetin isabetliği ve ağırlığı hakkında yapılan şikâyetleri dinlemiyecek ve bu gibi şikâyetlere ehemmiyet vermiyecektir;

(e) — Meclis, yardım ve tavsiyelerinin ceza evi idare âmiri için faideli olması muhtemel olan bütün senelerde ceza evi idare âmiriyle teşrikî mesaî edecektir;

(f) — Meclis, ceza evindeki binaların durumunu tetkik edecek ve bu gibi binalarda tamir veya ilâve yapmağı lüzumlu gördüğü takdirde, bu hususta Vali'ye haber verilmek için vaziyeti mütemleke Sekreterine bildirecektir;

(g) — Meclis, sanayide mahpuslara verilen işlerin, sanayie ait işler olup olmadığını ve bu işlerin mahpusların tahliyeleri halinde hayatlarını kazanabilmeleri bakımından hazırlanmalarına en elverişli işler olup olmadığını anlamak için ceza evi işçiliğinin vaziyeti hakkında tetkikat yapacaktır;

(h) — Meclis, Vali'nin emir ettiği vakitler de bu kabil tetkikatı yapacak ve bu hususa Vali tarafından talebedilen raporu verecektir.

Ceza Evi İdare Meclisinin Âzaları; 47 — Ceza İdare Meclisinin her âzası, her vakit merkezî ceza evine serbestçe girmek ve orada lüzumlu gördüğü her hangi bir soruşturma veya tetkikat yapmak hakkına sahip olacak ve bu esnada yanında ceza evi memurunu bulunduracaktır. Fakat âza istediği takdirde mezkûr ceza evi memuru kendisini görebilecek, fakat konuştuklarını duyamiyacak bir mesafede takibedecektir.

Şikâyetlerin tahkiki; 48 — Ceza Evi İdare Meclisinin her âzası, ceza evini her ziyaret edişinde kendisine ceza evi idare âmirinin bir mahpus aleyhinde yahut her hangi bir mahpusun yiyecek ve kendisine yapılan muamele hakkında bildirecekleri her şikâyeti dinleyecek ve lüzum gördüğü takdirde bu şikâyetleri tahkik edecektir. Meclis âzası, ceza evinde hasta veya tek hücrede hapsedilmiş olan mahpuslarla hususî surette alâkadar olacaktır.

Ceza Evi Arşivlerinin tetkiki; 49 — Ceza evi idare Meclis veya bu Meclisin her hangi bir âzası ceza evinin her hangi bir Arşivini istemeye ve tetkik etmeye salâhiyetli olacaktır.

İdareye rapor verme; 50 — Ceza Evi İdare Meclisinin her hangi bir âzası, ceza evinin disiplinine yahut ceza evinde bulunan mahpusların sıhhatine zararlı olduğunu öğrendiği her hangi bir madde veya şey hakkında derhal İdare Meclisinin başkanına rapor verecektir.

Cezanın affı; 51 — Ceza evi İdare Meclisi, bir ceza evini ziyaret esnasında tahkikat yaptıktan sonra ceza evi idare âmiri tarafından mahpusa verilen her hangi bir cezanın tamamını veya bir kısmını affedebilir, fakat

ceza evi İdare Meclisi Başkanı bu gibi bir cezayı affettiği takdirde affı mucip sebepleri de göstermek suretiyle bu hususun valiye bildirilmesi için müstemleke sekreterine derhal bir rapor verecektir.

Müfettişler : 52 — Vali, her hangi bir ceza evine mahpusların sıhhat ve afiyetleriyle ilgili bulunan hususlarda yardımda bulunmak üzere müfettiş olmaya lâyık olduğuna kanaat getirdiği şahısları müfettiş tâyin edebilir. Bu müfettişler valinin vermeyi münasip gördüğü emirlere tâbidirler.

KISIM II

MAHPUSLAR

Ceza Evine Giriş ve Tahliye

Mahpusun ceza evine alınabilmesi için ibrazı lâzım gelen mahkûmiyet ilâmı : 53 — Hiçbir kimse, salâhiyetli bir makamdan bir ilâm veya emir getirilmedikçe ceza evine bir mahpus olarak alınmıyacaktır.

Mahpusların tahliyesi : 54 — Hiçbir mahpus, valinin emri olmadan, mahkûmiyet müddetini bitirmeden evel ceza evinden tahliye edilmiyecektir.

Salâhiyattar makam tarafından verilen ilân : 55 — Her hangi bir ceza evinin idare âmirine bir mahpusun hapsedilmesi veya tevkif edilmesi veya tahliye edilmesi için verilen ilân yahut emir salâhiyettar bir makamdan verilmiş olacaktır.

Mahpusların ceza evine ilk girişlerinde üzerlerinin aranması : 56 — Her mahpusun ceza evine ilk girişinde üzeri aranmış ve yanında bulunan bütün eşya ve mallar kendisinden alınmış olacaktır.

Para ve diğer eşyalar : 57 — Mahpustan alınan bütün mal ve eşyalar ceza evinin idare âmiri tarafından muhafaza edilmiş olacak yahut mezkûr malların uzun müddet muhafaza edilmesinin mahpusun zararına olacağı anlaşılırsa o zaman ceza evi idare âmirinin emrile mallar satılarak paraya tahvil edilecektir.

Mahpusun saçının kesilmesi : 58 — Bir kadın mahpusun saçı bitli ve kirli olmadıkça, yahut doktor tarafından kadın mahpusun saçının kesilmesi sıhhati bakımından lüzumlu bulunduğuna dair kanaat getirilmedikçe rızası alınmadan kesilmiyecektir. Bir erkek mahpusun saçı mahpusun sıhhati ve temizliği bakımından lüzumlu olduğu dereceden fazla kesilerek küçültülmiyecek yahut mahpusun saçı kendi rızasiyle veya doktorun emriyle mahkûmiyet müddetinin bitmesine iki ay kalana kadar ta-

memen kesilecektir. Her hangi bir mezhebin papasları, bazı her hangi şahsî hallerde vali tarafından yazılı olarak saçlarının ve sakllarının kesilmesi hakkında bir emir verilmedikçe ceza evi mahpuslarının sakal ve saçlarının kesilmesini mecburiyetine dair ceza evi talimatından muaf tutulacaklardır. Mahpusun rızası olmadıkça bıyığı tıraş edilmiş olmıyacaktır.

Mahpusların ceza evine ilk girişlerinde hamama sokulması ve tıraş edilmeleri : 59 — Her mahpusun ceza evine ilk girdiği zaman hamamda yıkanacak ve caza evi nizamnamesinin 58 inci maddesi hükümleri gereğince tıraş edilmiş olacaktır.

Bitlenmiş mahpuslar : 60 — Her hani bir mahpusun cilt hastalığına müptelâ olduğu veya bitlengdiği anlaşıldığı takdirde burada alınacak tedbir hastalığı izale ve bitleri imha etmek olacaktır.

Mahpusların tartılması : 61 — Her mahpus, ceza evine ilk irdiği zaman, ve bunu müteakıben de ceza evi idare âmirinin ve bölge ceza evi doktorunun tensibedeceği vakitlerde tartılacak ve neticesi mahpusların kilolarının yazıldığı deftere kaydedilecektir.

Mahpusların elbiseleri : 62 — Mahpuslara ait ceza evinde alıkonabilecek elbise, keten çamaşır ve diğer eşyalar lüzum görüldüğü takdirde bu gibi mahpuslar ceza evine alınır alınmaz en kısa bir zamanda yıkanmış, temizlenmiş ve dezenfekte edilmiş olacaktır.

Bu gibi elbiseler bir torbaya konacak ve bu torbanın üzerine bir etiket yapıştırılarak torbadaki elbiselerin sahibinin ismi dikkatle bu torbanın üzerindeki etikete yazılacak ve torba ceza evinin eşya deposuna konacaktır. Mahpusun bütün eşyalarının nelerden ibaret olduğuna dair bir eşya listesi, ceza evindeki mahpuslardan alınan eşyaları kaydetmeye mahsus eşya defterine yazılmış olacaktır.

Mahpusların diğer ceza evine nakli : 63 — Bir mahpus bir ceza evinden diğerine gönderildiği zaman eşyası kendisile birlikte gönderilmiş olacak ve mahpusun gönderildiğine dair ceza evi idare âmirinden bir senet alınacaktır.

Elbiselerin imha edilmesi : 64 — Her hangi bir mahkûmun zatî elbisesinin imha edilmesinin zaruri olduğuna kanaat getirildiği takdirde, ceza evindeki mahpuslardan alınan eşyaları kaydetmeye mahsus deftere, bu şekilde bulunan her hangi bir elbiseyi imha eden makam, ve imha tarihi ve imha tarihindeki malın kıymeti yazılmış olacaktır. İlgili şahsın ceza evinden tahliyesinde bu eşyalar aynı cins ve aynı kıymette olmak suretile satın alınarak mahpusa iade edilecektir.

280

Zatî eşya defterlerindeki kayıtlar : 65 — Ceza evi idare âmiri, zatî eşya defterine günden güne yapılan bütün yeni kayıtlara ait isim soyadlarının baş harflerini yazacaktır. İdare âmiri her sene de asgari bir defa mahkûmlara ait yanındaki parayı ve malları kontrol edecek ve kontrol ettiğine dair yevmiye defterine işaret edecektir.

Nizamların okunması : 66 — Mahpusların ceza evine girdikten sonra en kısa bir zamanda ceza evindeki idare ve tedavilerine ait nizamlar kendilerine tamamen okunmuş olacaktır. Aynı zamanda bu nizamnamenin bir hulâsası her üç ayda bir defa bütün mahpuslara okunmuş ve anlatılmıştır.

Numara tahsisi : 67 — Her mahpusun, kayıtlı bulunduğu ceza evinin resmî sicil defterindeki mevcut isminin başında yazılmış ve kendisine tahsis edilmiş **bulunan bir numarası olacaktır.**

Ceza sicil raporu : 68 — Her mahpus ceza evine girdiği zaman aldığı cezaya ait ceza sicil raporu tanzim edilecek ve bu rapor mahpusa ait hapis ilâmiyle birlikte dosyaya konduktan sonra mahpusun bir ceza evinden diğerine nakli halinde mezkûr dosya mahpusla birlikte gönderilecek ve ceza evi idare âmiri, mahpusun ceza evinden çıktıktan sonra oturmaya karar verdiği bölgenin polis idare âmirine gönderilecektir.

Mahpusların tahliye edileceği zaman : 69 — Mahpuslar mahkûmiyet müddetlerinin en son gününde mezkûr günün öğle vaktinden sonraya bırakılmamak üzere tahliye edilirler. Ancak mahpusların tahliye zamanı pazar yahut Genel bir Bayram gününe raslarsa o zaman mahpuslar bir gün evvelinden tahliye edilebilir.

Ceza evi Arviş defterleri : 70 — Ceza evi Arviş defterleri dikkatlice tetkik edilmeli ve lüzumu halinde değiştirilmelidir.

Mahpusların Valinin emri müddetince ceza evindeki mevkufiyetlerinin uzatılması : 71 — Her hangi bir mahpusun Valinin emri müddetince ceza evindeki mevkufiyetinin uzatılması halinde bunun Valinin emriyle yapılıp yapılmadığının tahkik edilebilmesi için bu husus derhal ceza evi idare âmirine bildirilmiş olmalıdır.

Mahpusların kaçması : 72 — Mahpuslar kanun mucibince tevkif edildikleri mahalden mahkûmiyet müddetlerini bitirmeden evvel kaçarlarsa ve yakalanma tarihi mahkûmiyet müddetlerinin hitam bulmasından sonraki bir zamana raslarsa o zaman ceza evinin yetkili makamları mahpusu evvelki ilk ilâm gereğince hapsetmiyecek, fakat bu gibi mahpusları

tekrar tevkif eden ve bu kaçmadan dolayı duruşmalarının yapılması için mahkeme huzuruna getirecek olan polise teslim edecektir.

Polis tarafından tevkif edilen mevkufun duruşma yapıldıktan sonra durumu : 73 — Hiçbir mevkuf, kendisinin hapsedilmesine veya ceza evine gönderilmesine dair bir ilâm olmadıkça ceza evi makamları tarafından her hangi bir ceza evine alınmıyacaktır.

Mahpusların sıhhi muayeneden geçirilmiş olmaları : 74 — Tahliye zamanı geldiğinde her hangi bir ağır yahut tehlikeli rahatsızlıktan muzdarip olan bir mahpusun, doktor tarafından kendisinin ceza evinden çıkmasında sıhhi durumu itibariyle bir mahzur olmadığına dair bir rapor verilene kadar kendi talebettiği takdirde tedavi bakımından ceza evinde kalmasına müsaade edilecektir.

Mahkûmiyet müddetinden fazla hapsedilmemesi : 75 — Hiçbir mahpus, ceza evinin fena idaresi neticesinde mahkeme tarafından verilen mahkûmiyet müddetinden fazla, tekrar bir mahkeme huzuruna çıkıp yeni bir mahkûmiyet almadıkça ceza evinde hapsedilmiş olmıyacaktır.

Mahpurların Sınıflandırılmaları

Umumi bakımdan yapılan sınıflandırılma : 76 — (1) Mahpuslar, bu nizamnamenin kasdettiği mâna gereğince üç zümreye ayrılmışlardır :

(a) — Paragraf (b) yahut (c) hükmü altında hali hazırda meriyette bulunan her hangi bir kanun hükmü gereğince bir mahkemenin verdiği bir emirle hapsedilmiş bir şahıstan maada her hangi bir şahsı ihtiva edecek olan duruşması yapılmamış mahpuslar;

(b) — Borçlular

(c) — Mahkûm edilmiş mahpuslar

(2) Mahkûm olmuş veya olmamış 21 yaşından küçük mahpuslar, ceza evindeki mevcut imkânların müsaade ettiği derecede daima diğer mahpuslardan tamamen ayrı bulundurulmuş olacaklardır.

(3) Erkek ve kadın mahpuslar tamamen ayrı bulundurulacaklardır.

Mahkûm edilmiş olan mahpusların sınıflandırılmaları : 77 — Mahkûm edilmiş olan bütün mahpuslar, aşağıda yazılı olduğu veçhile mahkûmiyet müddetlerine göre ayrılmışlardır.

(A) Zümresi - iki sene ve daha yukarı mahkûmiyeti olan mahpuslar,

(B) Zümresi - iki seneden az mahkûmiyeti olan mahpuslar.

(c) Zümresi — Bir mahkemenin emri gereğince bir miktar paranın öden-

mesi ilgili şahsa bildirildiği halde bu miktar parayı vaktinde vermekten imtina etmesi sebebiyle mezkûr parayı ödettirmek için hapsedilmiş bulunan mahpuslar.

Mahpusların ahlâk ve geçmişteki hallerine göre sınıflandırılmaları :

78 — Mahpuslar, aşağıda yazılı olduğu veçhile ahlâk ve geçmişteki hallerine göre sınıflandırılacaklardır :

(1) Evvelce ağır bir suçtan mahkûm olmamış ve suç işlemeği itiyadedinmemiş veya kötü itiyatları bulunmayan mahpuslardan müteşekkil olan mümtaz sınıf,

(2) Evvelce ağır bir suçtan mahkûm olmuş ve suç işlemeği itiyadedinmiş veya kötü itiyatları bulunan mahpuslardan müteşekkil olan aşağı sınıf,

(3) Evvelce ağır bir suçtan mahkûm olmuş ve ceza evinde serbest olarak hareket etmek hususundaki ruhsatları feshedilmiş veya ceza olarak geri alınmış bulunan şahıslardan müteşekkil olan sabıkalı mahpuslar sınıfı.

(a) Duruşmaları başlamamış mahpuslar.

Duruşmaları başlanmamış olan mahpusların ayrı bulundurulmaları :

79 — Duruşmaları başlamamış mahpuslar mahkûm olmuş mahpuslardan mümkün olduğu derecede ayrı bulundurulacaklardır.

Yiyecek ve saire : 80 — Duruşmaları başlamamış mahpuslar, ceza evi idare âmirinin kontrolüne ve mezkûr âmir tarafından onanmış ceza evi nizamlarına tâbi olmak suretiyle kendileri için yiyecek, elbise, yatak ve yatak takımı yahut diğer ihtiyaçlarına ait şeyleri tedarik edebilirler veya münasip zamanlarda alabilirler. Fakat alınan bu gibi yiyecek, yatak ve yatak takımı veya diğer ihtiyaçlara ait şeylerin hiçbir kısmı satılmıyacak yahut her hangi diğer bir mahpusa verilmiyecektir. Nizamnamenin bu hükmünü ihlâl eden her hangi bir mahpus, ceza evi idare âmirinin tensibedeceği bir müddet için yiyecek yahut her hangi bir ihtiyacına ait şeyi kendisi için tedarik etmekten menedilecek, fakat mahkûm edilmiş bulunan diğer mahpuslara tahsis edilmiş olan yiyecekle mahkûm edilmiş bulunan mahpusların diğer ihtiyaçlarına ait tahsis edilmiş bulunan şeyler aynen kendisine de tahsis edilmiş olacaktır.

Ceza evinde verilecek yiyecek : 81 — Kendilerine dışardan yiyecek tedarik etmiyen duruşması başlamamış mahpuslar, ceza evi nizamnamesinin 141 inci maddesi gereğince ceza evinde verilen yiyeceği alacaklardır.

987

Duruşmaları başlamamış mahpuslara ceza evi elbisesinin giydirilmesi:

82 — Duruşmaları başlamamış mahpuslara, elbiseleri kullanılmayacak derecede olduğu, yahut giyilmiyecek derecede bulunduğu yahut adaletin tahakkuk edebilmesi için bu gibi mahpuslara ait elbiselerin muhafazası lüzumlu olduğu takdirde, ceza evi elbisesi giydirilir.

Şahıslarla görüşme : 83 — Duruşması başlamamış mahpusların, görüşmeyi arzu ettikleri şahıslarla münasip zamanlarda takyidata tâbi olmak suretiyle konuşabilmeleri esaslı bir hükümle sağlanmış olacaktır. Bu gibi mahpusların kanuni mümessillerini veya avukatlarını yalnız gördükleri esnada adaletin tahakkuku bakımından lüzumlu olan murakabe münasip bir şekilde icra edilecektir. Mamafih yu gibi mahpuslar, kendilerine bahsedilen bu imtiyazları sui istimal ettikleri takdirde, ceza evi idare âmiri tarafından bu imtiyazlardan bölge müdürünün tâyin edeceği bir müddete kadar mahrum edileceklerdir.

İhbarnamelerin tebliği ve saire : 84 — Açılan her hangi bir dâvada her hangi bir ihbarname veya ifadenin tebliği ceza evinde mevkuf olup daha mahkûm edilmemiş bulunan her hangi bir dâvacıya tebliğ edilmek istenildiği takdirde, tebliği yapacak şahısla tebliğle ilgili bulunan mahpus arasında adaletin tahakkukuna zararlı olacak mahiyetteki bir görüşmeye mâni olacak şekilde her iki tarafı münasip takyidat hükümlerine tâbi tutmak suretile bu gibi ihbarnamenin veya ifadenin ceza evindeki mahkûm edilmemiş bulunan mahpusa tebliğ edilmesine müsaade edilecektir.

Müdafaa hazırlığı : 85 — Ceza evi idare âmiri, ceza evinde mahpus bulunan ve bir avukatın, yahut bir arkadaşın yardımından mahrum olan bir suçlu şahsa, müdafaasının bir avukat tarafından hazırlanmasını temin bakımından mahkemeye başvurmasına müsaade edecektir,

Davetiyelerin tebliği : 86 — Her hangi bir makama davetiyelerin ücretsiz olarak tebliği yapılmak icabettibi zaman bu gibi davetiyelerin tebliğini ilgili suçlu yaptıracak, yahut ücret talebedildiği vakit, polis tarafından yapılan tebliğde verilmesi mûtat olan ücret verilecektir.

Duruşması başlamamış mahpuslar tarafından işlenen suçlar : 87 — B, C, yahut D cetvelinde yazılı suçlardan her hangi birini işleyen duruşması başlamamış bir mahpus, ceza evi idare âmiri tarafından vaziyet icabına göre nizamnamenin 146 ve 147 inci maddeleri tatbik edilerek cezalandırılacaktır. Aynı zamanda bu gibi mahpusa nizamnamenin 80 inci maddesine uygun olarak verilen imtiyazlar ceza olarak geri alınacaktır.

Bu nizamnamede hiçbir madde mahpus bir suç işlediği zaman onun hakkında mahkemeye dâva açılmasını menetmiyecektir. Ancak hiçbir suçlu hakkında bu nizamnamenin hükümleri gereğince cezalandırıldığı her hangi bir suçtan dolayı ayrıca mahkemeye dâva açılmıyacaktır.

(b) Borçlular

Yiyecek : 88 — Ceza evinde bulunan borçlu mahpuslar, ceza evi idare âmirinin kontrolüne ve mezkûr âmir tarafından onanmış ceza evi nizamlarına tâbi olmak suretiyle kendileri için yiyecek, elbise, yatak veya yatak takımı yahut diğer ihtiyaçlarına ait şeyleri tedarik edebilirler veya münasip saatlerde alabilirler.

Mahkeme kararına istinaden borçlu bulunanların ceza evindeki yiyecek masrafının ödenmesi : 89 — 1885 den 1944 tarihine kadar çıkmış bulunan Medeni Usul Kanunlarının sekizinci kısmı hükümü gereğince mahkeme kararına istinaden borçlu bulunanların ceza evinde bulundukları müddetçe yiyecek masrafı mahkeme kararına istinaden alacaklı bulunan şahıs tarafından ceza evi idare âmirine mezkûr âmirin tâyin edeceği veçhile her gün iki Şilin miktarını geçmemek üzere peşin olarak ödenmiş olacaktır. Ceza evindeki borçlunun ceza evi nizamnamesinin 141 inci maddesinde gösterildiği veçhile yiyeceği verilmiş olacaktır.

Borçlu mahpuslara ceza evi elbisesinin giydirilmesi : 90 — Borçlu mahpuslara, elbiseleri kullanılmıyacak derecede olduğu yahut giyilemiyecek derecede bulunduğu takdirde ceza evi elbisesi giydirilir.

Borçlu mahpusların çalıştırılması : 91 — Borçlu mahpuslar çalıştırılabilir ve âalıştıkları esnada tembellik gösterdikleri takdirde cezalandırılabilir ve çalıştıkları esnada tembellik gösterdikleri takdirde cezalandırısıkı bir surette münasebet peyda edecek ve görüşecek şekilde bir araya getirilmiyeceklerdir.

Borçlu mahpusların ayrı bulundurulması : 92 — Borçlu mahpuslar mahkûm edilmiş mahpuslardan imkân nispetinde ayrı bulundurulacaklardır.

(C) Mahkûm edilmiş mahpuslar :

Yiyecek : 93 — Mahkûm edilmiş mahpusun, ceza evi makamlarından maada başka yerden kendisi için her hangi bir yiyecek, elbise yahut yatak ve yatak takımı satın almasına veya bunları diğerlerinden tedarik etmesine müsaade edilmiş olmıyacaktır.

Yiyecek miktarı : 94 — Mahkûm edilmiş her mahpusun, ceza evi ni-

zamlarına göre tanzim edilmiş cetvelde gösterildiği veçhile, kâfi derecede yiyecek almasına müsaade edilmiş olacaktır.

Yatak : 95 — Mahkûm edilmiş her mahpusa münasip büyüklükte bir yatak temin edilmiş olacaktır.

Ceza evi elbisesi : 96 — Mahkûm edilmiş her mahpusa bir ceza evi elbisesi temin edilmiş olacak ve mahkûm bu elbiseyi giymeye tâbi tutulacaktır.

Mahpusların ceza evi haricindeki bir hastaneye nakledilmeleri : 97 — Ceza evi idare âmiri, ceza evi doktorunun verdiği raporda gösterdiği lüzum üzerine mahpusların şahısların refakatinde bir ceza evinden mezkûr cea evi mıntakasının haricinde bulunan bir hastaneye nakillerine müsaade edebilir.

İlâmların tebliği : 98 — Ceza evi idare âmiri, kendi nezareti altında bulunan bir mahpusa tebliğ edilmek üzere kendisine verilmiş olan her hangi bir mahkeme ilâmını veya mahkemeye açılan bir dâvayı ilgili mahpusa tebliğ edecektir.

Mahpusların mahkemeye gitmeleri : 99 — Hiçbir mahpusa, mahkemenin bir emri olmadıkça bir mahkemeye gitmek için ceza evini terketmesine müsaade edilmiyecektir. Mahkeme bir mahpusun mahkemeye gönderilmesini emrettiği takdirde, ceza evi idare âmiri bu emre itaat edecek ve mahpusun yolda iyi bir şekilde nezaret ve muhafaza altında bulundurulmasını temin bakımından lüzumlu tedbirleri alacaktır.

Mahkemeye gitmek için müracaat etmek : 100 — Bir mahpus, kendisinin mahkemeye gğnderilmesi için mahkemeden bir emir olmadığı halde ceza evi idare âmirine müracaat ederek mahkemeye gitmek için müsaade istediği takdirde, ceza evi idare âmiri bu hususta mahkemeden bir emir almak için mahpusun bu müracaatına ait evrakı mahkemeye gönderecektir.

Tahsisat bağlamak : 101 — (1) Altı aydan fazla olan mahkûmiyetlerini çekmekte bulunan ve mahkûmiyet müddetlerinden altı ayını tamamlamış olan mahkûm mahpuslar sanayide çalıştırılarak sanayi varidatından kendilerine tahsisat bağlanabilir, ve bu gibi mahpuslar vali tarafından takdir edilecek bir bedelle sanayideki işlerde tavır ve hareketleri iyi bulunduğu müddetçe daimî bir surette çalışmak üzere tâyin edilebilirler.

(2) Her hangi mahkûm bir mahpusa ceza evinden tahliye edilene kadar hiçbir ücret ödenmiş olmıyacaktır.

(3) Birinc ifıkra hükümlerinin tatbik edilmesine durumları müsait

olan mahkûm mahpusların ceza evi makamları vasıtasiyle her hafta 20 yi geçmemek üzere kendileri için sigara satın almalarına müsaade edilebilir. Bu gibi sigaraların bedeli mahpusun kazancından tahsil edilmek üzere mahpusa ait bir borç olarak kaydedilir.

(4) Nizamnamenin 130 uncu maddesinde tasrih edildiği veçhile birinci fıkra hükümlerinin tatbik edilmesine durumları müsait olan mahkûm mahpusların ceza evi idare âmirinin tâyin edeceği vakit ve mahallerde tütün içmelerine müsaade edilebilir.

(5) Ceza evi idare âmiri bu nizamnameye aykırı hareket ederek her hangi bir suç işleyen yahut çalışması veya tavır ve hareketi iyi olmayan her hangi bir mahpusun münasip addedilecek bir zaman sigara tahsisatını kesmeye veya sigarasını vermemeye salâhiyettar olacaktır.

Kadın Mahpuslar

Genel nizamlar: 102 — Kadın mahpuslar, kendi cinslerinden olan kadın memurlar tarafından nezaret altında bulundurulacaklar ve onların mümkün olduğu derecede erkek mahpusları görmelerine ve onlarla her hangi bir şekilde muhabere etmelerine mâni olunacaktır. Bu gibi kadın mahpuslar mümkün olduğu derecede sınıflandırılmış olacak ve ceza evindeki tanınmış fahişeler diğer mahpuslardan ayrı bulundurulacaklardır.

Ceza evi idare âmirinin emri altında bulunan hiçbir erkek memur, kadınlara ait bulunan ceza evine girmiyecektir : 103 — Ceza evi idare âmirinin emri altında bulunan hiçbir erkek memur, mezkûr idare âmiri tarafından hususi surette bir emir verilmiş olmadıkça, yahut ceza evinde vukua gelen bir ayaklanmayı bastırmak veya bu hususta diğer bir yardımda bulunmak maksadiyle kadın gardiyan tarafından davet edilmedikçe kadınlara ait bulunan ceza evine girmiyecektir.

Ceza evinin hücrelerinin ve diğer kısımlarının temiz bulundurulması : 104 — Kadın mahpuslar hücrelerini ceza evinin avlusunu ve koğuşlarını her zaman mükemmel bir surette temiz bulunduracaklardır.

Görüşme : 105 — Ceza evi idare âmirinin müsadesile kadın mahpusların arkadaşlariyle yaptıkları görüşme esnasında yanlarında kadın gardiyan veya ceza evinin diğer bir kadın memuru hazır bulunmalıdır.

İstihdam etme : 106 — Kadın mahpuslar, elbiseleri yıkamak ve tamir etmek ve diğer hafif işleri ihtiva eden ikinci sınıf işçilikte istihdam edileceklerdir.

987

Çocuklar : 107 — Kadın mahpusun çocuğu, memede olmak şartile ceza evine annesiyle birlikte alınabilir. Bu gibi çocuklar, annesinden ayrılmasında bir mahzur olmadığı doktor tarafından bildirilmiş olmadıkça annesinden alınmıyacaktır. Bu gibi çocuğa ceza evinin genel masraflar faslından lüzumlu olan yiyecek elbise verilebilir. Fakat bazı hususi haller müstesna olmak üzere bu gibi hiçbir çocuk iki yaşından sonra ceza evinde tutulmıyacaktır.

Askerliğe ait suçtan mahpus bulunan askerî mahpuslar

Genel nizamlar : 108 — Yalnız disiplini ihlâl etmekten dolayı mahkûm olan askerî mahpuslar ceza evinde mümkün olduğu nispette diğer mahpuslardan ayrı ve müstakil olarak bulundurulacaklardır.

Ölüme mahkûm olan mahpuslar

Arama : 103 — Bir mahpus ölüme mahkûm edildiği zaman görevli bulunan ceza evinin baş memurı mezkûr mahpusun üzerini tamamen arattıracak ve mahpusun yanında bulunması tehlikeli yahut nizama aykırı addedilen her hangi bir şeyi mahpustan alacaktır.

Ölüme mahkûm edilen mahpusların ceza evinin ayrı kısmında nezaret altında bulundurulmaları : 110 — Her hangi bir mahpusun ölüme mahkûm edildiğine dair bir ilâm ceza evi idare âmiri tarafından alındığında, mezkûr ilâmda ölüme mahkûm edildiği bildirilen mahpus diğer mahpuslardan ayrı bulundurulacak ve mezkûr mahpusun ölüme mahkûm edilmiş olduğuna dair kendilerine haber verilmiş olan iki gardiyan tarafından gündüz ve gece nezaret altında bulundurulacaktır.

Mahpusu ziyaret eden şahıslar : 111 — Ceza evi idare âmirinin müsaadesi bulunan haller hariç olmak üzere, ceza evi memurları, doktor, ceza evi idare meclisinin âzası, mahpusun mensup bulunduğu dinî mezhebin papazından maada hiçbir kimse bu gibi mahpusun yanına giremiyecektir.

Hücrenin muayene edilmesi : 112 — Ölüme mahkûm edilmiş olan bir mahpusun konulduğu hücre, ceza evi idare âmirinin bu hücrenin münasip, sağlam ve emniyelti bulunduğuna dair bir kanaat getirebilmesi için mezkûr âmir tarafından evvelce muayene edilecek ve bu muayenenin neticesi ceza evi idare âmirinin yevmiye mesai defterine yazılacaktır.

Muayyen perhiz yemekleri : 113 — Bir mahpus hakkında ölüm ilâmı alındığında ölüme mahkûm edilmiş olan mahpus istediği takdirde kendisine, ceza evi idare âmirinin tasvibiyle her hangi leziz yiyeceklerle birlik-

te hastanede hastalar için verilen muayyen perhiz yemekleri verilebilir. Ölüme mahkûm eidlmiş mahpusa aynı zamanda her gün (10) sigara verilebilir.

İdam : 114 — Vali tarafından başka türlü bir emir verilmedikçe bütün idamlar merkezî ceza evi hududu dâhilinde yapılacaktır. Suçun işlendiği zamanda idama mahkûm edilmiş bulunan mahpusun ikamet ettiği bölgenin müdürü mahkûm idam edildiği zaman hazır bulunacak ve ceza evi idare âmiri her mahkûmun idamına nezaret edecektir. Bir idam hazırlığının yapıldığı esnada ve mahkûm idam edildiği vakit, ceza evi idare âmirinden veya bölgenin müdüründen yazılı bir emir olmadıkça kanunen ceza evine girmeye salâhiyetli olmıyan hiçbir kimse ceza evine girmiyecektir.

İdam edilen mahpusun cesedi : 115 — İdam edilen mahpusun cesedi akrabalarının talebi üzerine, sessizce ve münasip bir tarzda gömülmek üzere kendilerine teslim edilebilir. Ancak cesedin gömülmesi esnasında veya cenaze merasiminde münasip görülemiyecek her hangi bir nümayişin muhtemelen yapılacağına dair ortada ikna edici sebep mevcut olduğu takdirde ceza evi idare âmiri cesedi ölünün akrabalarına teslim etmiyecek ve cesedin ya ceza evi mıntakası dâhilinde veya kendisince münasip görülen başka bir yerde gömülmesi için gerekli emirleri verecektir.

Mektuplar ve bunların nevileri

Mektuplar : 116 — Mahkûm edilmiş olan mahpus ceza evine girişlerinden sonra bir hafta zarfında bir mektup alabilir ve bir mektup yazabilir ve bunu takibeden her ayın sonunda bir mektup alabilir ve bir mektup yazabilir.

Bundan başka ceza evi idare âmiri her hangi bir mahpusa, emlâk işlerini yoluna koyması yahut bu hususta diğer müstacel hazırlıklar yapabilmesini temin maksadiyle yahut her hangi bir vakit mühim bir mecburiyet veya zaruret hallerinde hususi surette mektup yazmasına da müsaade edebilir. Ceza evi idare âmiri, bu gibi hususi mektupların gönderilme tarihiyle bunların yazılması hususunda mahkûma verilen müsaade hakkındaki sebebi mahkûmun siciline kaydedecektir.

Mektupların ceza evi idare âmirinin tâyin ettiği bir memur tarafından okunması : 117 — Mahpuslara gelen ve mahpuslar tarafından gönderilen bütün mektuplar ceza evi idare âmirinin tâyin ettiği bir memur tarafın-

789

dan okunacak ve mektup, içinde, yazılı olan şeylerin mahiyetine göre ya gönderilecek veya alıkonacaktır. Önemli hâdiseler, ceza evi idare âmirinin tâyin ettiği bir memur tarafından her hangi bir vakit mahpuslara bildirilebilir.

Mektup imtiyazının muvakkaten kaldırılması : 118 — Mektup yazma ve mektup alma imtiyazı sui istimal edildiği takdirde, ceza evi idare âmiri tarafından muvakkaten kaldırılabilir veya ceza olarak geri alınabilir. Fakat bu muvakkaten kaldırma müddetinin, bu imtiyazın sui istimal edildiğine dair verilen son rapordan itibaren bir aydan fazla olması hakkında hiçbir emir verilmiyecektir.

Mahpusları ziyaret etme : 119 — Mahkûm edilmiş olan mahpuslar ceza evi idare âmiri tarafından sui halleri sebebile ziyaretten menedilmiş olmadıkça ilk birinci aydan sonra bir ay zarfında üçten fazla olmamak üzere ziyaretçilerini davet edebilecek ve görebileceklerdir. Fakat hiçbir mahkûm, sui halinin mevcudiyetine dair verilen son rapordan itibaren bir aydan fazla müddetle ziyaretten menedilmiyecektir.

Ancak ceza evi idare âmiri, mahpusun mahkûm edilmesinden sonra mahpusa, emlâk işlerini yoluna koyması yahut bu hususta diğer müstacel hazırlıklar yapabilmesini temini maksadiyle derhal bir akrabasını yahut bir arkadaşını görmek için müsaade edebilir.

Ziyaret gün ve saatlerinin ilânı : 120 — Mahpusları ziyaret etme gün ve saatleri, ceza evi idare âmiri tarafından tâyin edilecek ve ceza evinin kapılarında açık bir surette ilân edilmiş olacaktır.

Borcunu vaktinde vermekten imtina etmekten dolayı mahpus bulunanlar tarafından yapılan muhabere : 121 — Her hangi bir mahpus(her hangi bir mahkûmiyet kararıyle veya emirle ödemekle mükellef bulunduğ uher hangi bir miktar borcunu vaktinde vermekten imtina ettiğinden dolayı hapsedilmiş olduğu takdirde bu gibi mahpusa, kendisinin ceza evinden tahliyesine sebep olacak bulunan borcunun ödenmesini temin maksadiyle her hangi bir vakit akrabalariyle yahut arkadaşlariyle muhabere etmesine ve onları görmesine müsaade edilecektir.

Ağır hastalık : 122 — (1) Her hangi bir ağır hastalık halinde, tıbbi sebeplere müsteniden mümanaat edilmediği takdirde mahpuslar akrabalarını görebilirler. (2) Bir mahpus, ceza evi idare âmirinin müsaadesiyle ve münasip şekilde nezaret altnıda bulundurulmak suretiyle, ceza evinin haricinde tehlikeli bir hastalıktan muztarip bulunan yakın bir akrabasını, bu hususta ceza evi idare âmirini ikna etmek şartiyle, ziyaret etmesine müsaade edilebilir.

Ancak bu gibi ziyarete ait yapılacak masraf ilgili mahpus tarafından peşin olarak ödenecektir.

Ziyaret etme şartları : 123 — Mahpusları ziyaret etme, aşağıda gösterilen haller müstesna olmak üzere yarım saati geçmiyecek ve daima bu gibi ziyaretler, bazı takyidat hükümleri gereğince ziyaret eden şahsın üzerinin aranmasını sağlamak ve uygunsuz kimselerin içeri girmelerine ve uygun görülmiyen muhabereye mâni olmak için ceza evinin bir memuru huzurunda yapılır.

Mahkûm edildiği hapis cezasından bir senesini çekmiş bulunan ve bu müddet zarfındaki tavır ve hareketi şayanı imtisal olan ve işinde çalışkan tanınan mahpusların ziyaret müddetleri bir saate çıkarılabilir.

Papazlar : 124 — Her hangi bir mahpus, ibadet maksadiyle görmek istediği her hangi bir dinin papazları tarafından ziyaret edilebilir. Fakat mahpuslar, kendilerine bahşedilen bu imtiyazlardan her hangi birini her hangi bir surette sui istimal ettikleri veya her hangi bir sui halde bulundukları takdirde ceza evi idare âmirinin tâyin edeceği bir müddete kadar bu imtiyazlardan muvakkaten mahrum kalırlar.

Polis memurları : 125 — Polis memurları, bir üst memurdan bir emir ibraz ettikleri takdirde mahpusları ziyaret edebilirler.

İlâm ve saireyi tebliğ eden memurlar : 126 Kendilerinde ceza evinde bulunan şahıslara tebliğ edilmek üzere ilâm veya kanuni şekilde açılan bir dâvanın davetiyesi bulunan memurlar, bu gibi tebliğatı ilgili şahıslara yapmak içün ceza evine girebileceklerdir.

Mahpuslar tarafından verilen dilekçeler : 127 — Mahpuslar mahkûm edildikten sonra arzu ettikleri takdirde bir defaya mahsus olmak üzere valiye dilekçe ile müracaat edebilirler. Fakat ceza evi idare âmiri tarafından valinin haberdar edilmesi lüzumu hakkında ortada herhangi hususi bir ahvalin mevcut bulunduğuna dair kanaat getirilmedikçe valiye tekrar dilekçe ile müracaat edilmiyecektir.

Hususi surette yapılan ziyaretler : 128 — Her hangi bir şahıs, ceza evinde bulunan bir mahpusla mühim bir iş hakkında görüşmesi lâzım geldiğine dair ceza evi idare âmirini ikna ettiği takdirde bu gibi şahsın ceza evindeki mahpusu görmesine müsade edilebilir.

Genel Disiplin

Kitaplar ve saire : 129 — Kitaplar ve gazetelerin, ceza evi idare âmirinin tensibettiği nizamlar hükmü dairesinde, mahpusların bunlardan faydalanması bakımından, ceza evine sokulmasına müsaade edilebilir.

Tütün içme ve alkollü içki : 130 — (1) Her hangi bir ceza evine doktor tarafından tıbbi sebeplere müsteniden lüzum gösterilen hallerden maada şarap, malt usuliyle yapılan içki yahut içinde çok alkol bulunan içki sokulmıyacaktır.

(2) Her hangi bir ceza evine hiçbir suretle tütün sokulmıyacak ve her hangi bir ceza evinde nizamnamenin 101 (3) hükümleri dairesinde mahpuslar tarafından içilmek üzere satın alınmasına müsaade edilmiş bulunan sigaralardan yahut nizamnamenin 113 üncü maddesinde gösterilen hallerde verilen sigaralardan maada mahpuslar tarafından tütün içilmesine müsaade edilmiyecektir.

Kumar oynama : 131 — Her hangi bir ceza evinde kumar oynanmasına müsaade edilmiyecektir.

Sükûtu muhfaaza etme : 132 — Mahkûm edilmiş bulunan bütün mahpuslar çalıştıkları esnada yahut emir verilen diğer zamanlarda sükûtu muhafaza etmeye mecbur olacaklardır.

Münasip işlerde çalıştırma : 133 — Hiçbir mahpus, yaşiyle, cinsiyetiyle yahut kuvvetiyle uygun olmıyan her hangi bir işte istihdam edilmiyecektir.

Mahkûmlar tarafından yapılan iş : 134 — Hükümete ait işlerden maada hiç bir iş validen alınmış yazılı bir müsaade olmadan mahpuslar tarafından yapılmış olmıyacaktır.

Mekanik surette menetme : 135 — Ceza evi idare âmiri, bölge müdürüne hemen bildirmekle mükellef olduğu mühim zaruret halleri müstesna olmak üzere her hangi bir mahpusun hareket serbestîsinin mekanik surette menedilmesini mucip olmıyacak, ve hiçbir mahpusun bu gibi hareket serbestîsinin mekank surette menedilmesi, bölge müdürü başka türlü bir emir vermiş olmadıkça, 24 saatten fazla olmıyacaktır. Fakat bu nizamnamede hiçbir hüküm, mahpusların ceza evinin haricinde nezaret altında bulunduruldukları sırada yahut cezanın tatbik edildiği müddet zarfında onlara kelepçe vurulmasını menetmiyecektir.

Tıraş olma : 136 — Mahpusların tıraşı, ceza evi idare âmiri tarafından ihdas edilecek olan nizamlara göre yapılacaktır. Ustura veya tıraş makineleri görevli bulunan baş gardiyanın daima nezareti altında bulunacak ve mezkûr baş gardiyan bu ustura veya tıraş makinelerinin miktarlarının sayılmasına ve tıraşlarını yapmış bulunan mahpuslardan bunların hemen geri alınmasına dikkat edecektir.

Genel temizlik : 137 — Bütün mahpuslar kendilerini temin bulundurmaya ve şahsan terbiyeli olmıya tâbi olacaklar ve bu hususta yapıl-

mış bulunan nizamlara riayet edeceklerdir. Bu gibi nizamlara riayet etmemekten mahkûm olanlar ceza evlerinin temizlenmesinde yahut ceza evlerine ait diğer günlük işlerde çalıştırılabilirler. Fakat duruşmalarını beklemekte bulunan mahpuslar kendi hücrelerini bizzat temizlemeğe veya kendi yataklarını düzeltmeye mecbur edilebilirler.

Fena itiyatları bulunan mahpusların durumundan ceza evi idare âmiri haberdar edilecektir.

Ölmüş olan mahpusun cesedi : 138 — Bir mahpusun ölümü halinde, ölüm sebebini tahkik eden memurun ölüm sebebine ait raporu ceza evi idare âmirine verilir, verilmez ceset ölünün akrabalarına teslim edilebilir. Ölüm vukuundan sonra ceset akrabaları tarafından münasip bir zamanda talebedilmiyecek olursa mezkûr ceset hükümet hesabına gömülmelidir.

Ceza evi levazımının konturatla tedarik edilmesi : 139 — Müstemleke ceza evlerinde kullanılan ve miktarları evvelden tahmin edilebilen bütün yiyecek maddeleri, her gün kullanılan bütün şeyler gibi konturatla tedarik edilmelidir. Konturatla 12 ayı geçmeyen müddetler için yapılmalı ve yeni teklifler yeni bir konturat yapılmadan evvel arzedilmelidir.

Bu nizamnamedeki hiçbir hüküm merkez ceza evindeki fırınlara tatbik edilmiyecektir. Ancak ekmekçi fırınlarında ekmek yapmak için kullanılan maddeler konturatla tedarik edilecetir.

Konturatların nüshaları : 140 — Konturatların nüshaları ceza evi idare âmirine gönderilmelidir, yahut onturat elde edilemediği takdirde bu husustaki sebeplere ait tanzim edilecek rapor mezkûr idare âmirine gönderilmelidir.

Tâyin : 141 — (1) Her mahpus, Sağlık Teşkilâtı Müdürünün ceza evi idare âmiriyle de istişare etmek suretiyle vakit vakit tanzim ettiği tâyin cetveline göre yiyecek alabilecektir.

Ancak bu tâyin, A cetvelinde gösterilen yiyecek maddelerini ihtiva edecek ve mezkûr cetvelde tesbit edilen miktarlardan az bir miktarda olmıyacaktır.

(2) Ceza evi idare âmiri, merkez ceza evinin her muhtelif kısmından miktarları beşten az olmamak şartiyle ve mutfakta istihdam edilmek üzere mahpuslar tâyin edecektir. Bu şekilde tâyin edilmiş bulunan bu gibi mahpuslar tâyin veya erzak deposunda tayın veya erzakların tartıldığı ve ayın zamanda mutfakta bunların pişirildiği ve her mahpusun hissesine düşen tâyin veya erzakın tartıldığı esnada hazır bulunacaklardır. Mevzuubahis mahpuslardan her biri kendilerine tahsis edilmiş kısımlarda bulunan mahkûmların tayınları dağıtıldığı esnada hazır bulacaktır.

393

(3) Bir mahpus kendisine verilen muayyen yemekler hakkında herhangi bir şikâyeti olduğu takdirde, yemeği kendisine verilir verilmez şikâyeti yapması lâzımdır. Şikâyete mevzuu olan yemek, kendisiyle birlikte bu yemeği tetkike memur edilmiş ceza evi memuru yanında tetik edilecektir. Fakat esassız olarak şikâette bulunanlar nizamlara aykırı harekette bulunmuş addedilecekler ve buna binaen cezalandırılacaklardır.

Bayat kumanya ve saire : 142 — Her hangi bir ceza evinde istihdam edilen memur veya şahıs oradan her hangi bir mahsulü, işe yaramıyan kıymetsiz şeyi yahut bayat kumanyayı validen yazılı bir emir olmadan satın alamıyacak yahut bunları elde edemiyecektir.

Işık : 143 — Mahpusların hapsedilmiş olduğu ceza evinin her koğuş yahut kısmında bir lâmba bütün gece daima yanar bir vaziyette bulundurulacaktır. Fakat bu gibi lâmba mahpusların erişebileceği bir mahalle konmayacaktır.

Mahpusların fotoğraflarının çekilmesi : 144 — Ceza evi idare âmiri, çekmekte olduğu mahkûmiyet müddeti üç seneden aşağı olmayan her hangi bir mahpusun ceza evine girdikten sonra mümkün olan en kısa bir zamanda fotoğrafının çekilmesine emir vermeye salâhiyetli olacaktır.

Firarların önlenmesi ve saire : 145 — Her hangi bir mahpus, firar etmeye yahut her hangi bir ceza evi memurunun yahut muhafızının silâhını almağa yahut ona tecavüz veya taarruz etmeye teşebbüs ettiği takdirde bu gibi vaziyetle karşılaşan memur veya muhafız, bu gibi firarı yahut tecavüzü veya taarruzu önleyebilmek, yahut bu gibi mahpusu yukarıda bildirilen her hangi bir teşebbüsten vazgeçirmek için lüzumlu gördüğü şekilde kuvvet istimal edebilir. Mahpusun nezaret altında bulunduranın yahut muhazının her hangi birisi, dur emri verdiği halde kaçmaya devam eden her hangi bir mahpusa ateş edebilir. Bu gibi hallerde ateşli silâhlar kullanıldığı zaman, bu gib isilâhlar, mümkün olduğu nispette mahpusu kaçamıyacak veya taarruz edemiyecek bir duruma düşürecek, fakat ölmesine sebep olmıyacak bir şekilde kullanılmalıdır. Bu şekilde ateş etmekten başlıca maksat, kaçmakta bulunan mahkûmu durmaya mecbur etmetir. Bu gibi hallerde ilk atış tercihan hedefin haricine yapılmalıdır.

Cezalar

B cetvelindeki suçlar : 146 — (1) B cetvelinde zikredilmiş bulunan suçlardan her hangi birinin mahkûm edilmiş mahpuslar tarafından işlenmesi halinde ceza evi idare âmiri bu hususta bir icabına bakmak için lâzım gelen tahkikatı bizzat yaptıktan sonra mahpusun suçlu olduğuna kani olursa mezkûr mahpusa aşağıdaki cezaları verebilir :

(a) Dört günü geçmemek üzere her hangi bir müddet için tek başına hücreye hapsetme,

(b) Dört günü geçmemek üzere her hangi bir müddet için ve mezkûr müddet zarfında yalnız katıksız ekmek ve su verilmek şartiyle tek başına hücreye hapsetme,

(2) B cetvelinin 5 inci fıkrası hükümleri gereğince suçlu olduğu anlaşılmış bulunan mahkûm edilmiş bir mahpus yanında her hangi bir şey bulunduğu yahut bu gibi mahkûm edilmiş bir mahpus tarafından her hangi bir madde alındığı takdirde mezkûr şey veya madde mahpustan müsadere edilerek Kırallık Hükümetine verilecektir.

C ve D cetvelindeki suçlar : 147 — C ve D cetvelinde zikredilmiş bulunan suçlardan her hangi birinin mahkûm edilmiş mahpuslar tarafından işlenmesi halinde ceza evi idare âmiri bu hususta icabına bakmak için lâzım gelen tahkikatı bizzat yaptıktan sonra mahpusun suçlu olduğuna kaani loursa mezkûr mahpusa aşağıdaki cezaları verebilir :

(a) Sekiz günü geçmemek üzere her hangi bir müddet için tek başına hücreye hapsetme,

(b) Altı günü geçmemek üzere her hangi bir müddet için ve mezkûr müddet zarfında yalnız katıksız ekmek ve su verilmek şartiyle tek başına hücreye hapsetme.

Ancak bu gibi müddet zarfında mahpusa ilâveten mecmu üç günü geçmemek üzere her hangi bir müddet için katıksız ekmek ve su cezasıda verilebilir.

Hücrede hapsedilmek suretiyle cezalandırılan mahpuslar : 143 — Tek başına hücreye hapsedilme suretiyle cezalandırılan mahpuslar, bu nizamname hükümleri gereğince geçirdikleri her günün üç mahkûmiyet gününe karşılık olarak hesabedilme hakkını kaybedebilirler.

Bedenî ceza : 149 — Her hangi bir kâhil erkek mahkûm mahpus tarafından D cetvelinde zikredilmiş bulunan her hangi bir suçun işlenmesi halinde bu hususta münasip tahkikat yapıldıktan sonra ceza evi idare âmiri tarafından mezkûr mahpusa valinin tasvibettiği bir alat ile 24 darbeyi geçmemek üzere bedeni ceza verilebilir.

Mezkûr mahpusun adı geçen suçu işlediğine dair deliller, kendisine ceza verilmesi lâzım geldiği hususundaki mütalâalarla ve mahpusun ceza evindeki sicilinin bir nüshası ve evraka raptedilmesi lüzumlu addedilen mahpusla ait diğer her hangi hususlarla birlikte Valiye gönderilecek ve Vali mahpusun bn şekilde cezalandırılmasına muvafakat etmedikçe mahpusa bedenî ceza çektirilmiyecektir.

Doktorun bedenî ceza çektirilmeden evvel bu cezanın infaz edilebileceğine dair rapor vermesi: 150 — Mahpusun bedenî cezayı çekmeye bünyesinin müsait olduğuna dair doktordan yazılı bir rapor alınmadan her hangi bir mahpusa bedenî ceza çektirilmiyecektir. Her hangi bir zamanda cezanın infazını durdurmaya salâhiyeti olan doktorun huzurunda ve murakabesi altında olmadıkça herhangi bir ceza evinde mapusa bedenî ceza verilmiyecektir.

Her hanği bir mapusa gerek bir mahkeme ilâmı dolayısiyle ve gerekse ceza evi disiplinini ihlâl edici şekilde işlemiş bulunduğu suçlardan dolayı diğer mahpusların yanında bedenî ceza çektirilmiyecektir.

Kadınlara ve Çocuklara bedenî ceza verilmemesi: 151 — Her hangi bir kadrn mahpusa bedenî ceza verilmiyecek ve 16 yaşından küçük alan mahpusa, ince çubuk veya sopa ile 12 derbeyi geçmemek üzere verilen cezalardan maada bedenî ceza verilmiyecektir.

Tahkikat esnasında mahpusun hazır bulunması: 152 — Mahpus, uygunsuz bir hareket yapmadığı müddetçe tahkikatın bütün safhasında hazır bulunmak hakkına malîktir. Mahpus uygunsuz bir hareket yaptığı takdirde tahkikat yapan şahıs mezkûr mahpusun tahkikatın yapıldığı mahalden dışarı çıkarabilir ve tahkikat esnasında cereyan eden muamelelerden mahpusun haberdar edilmesini ve bu husustaki müdafaasını yapmasını temin etmek suretiyle adı geçen tahkikatı mahpusun gıyabında yapabilir.

Tahkikat esnasında cereyan eden muameleler: 153 — (1)Her hangi bir suçtan sanık bulunan her hagi bir mahpus hakkında bir tahkikat yapan şahıs, (ki bu şahıs aşağıda tetkik memuru olarak zikredilecek) mahpusa isnadedilen suçu izah edecek ve mahpustan bu suçu işlediğini kabul edip etmediğini bildirmesini istiyecektir.

Eğer mahpus kendisine isnadolunan suç hakkında cevap vermeyi reddederse veya müptelâ olduğu bedenî hastalık sebebiyle cevap vermeye muktedir değilse o zaman tetkik memuru mahpusun kendisine isnadolunan suçu kabul etmediği zaman da olduğu gibi aynı tarzda dâvanın tetkikine devam edecektir.

(2) Eğer mahpus kendisine isnadolunan suçu kabul etmezse tetkik memuru mahpus isnadolunan suçun ispatı bakımından tanıkları dinliyecektir. Bu gibi her tanık yeminli olarak sorguya çekilecek ve mahpus tanığı şaşırtıcı sual sormak suretiyle isticvabetmek hakkına malik olacaktır.

(3) Mahpusa isnadolunan suçun ispatı bakımından tanıklar dinlenildiği zaman tetkik memuru mahpusa, aleyhinde isnadolunan suç hakkında

arzu ettiği her hangi bir beyanda bulunabileceğini, yahut yeminli ifade verebileceğini bildirecektir. Fakat ikinci şıkta mahpus tetkik memurunun sorduğu suallere cevap vermeye mecbur edilebilecektir.

(4) Tetkik memuru verilen ifadeye ait notları kaydedecek ve kararını yazdıktan sonra adı geçen dâvada cereyan eden muamelelere ait zaptı imza edecektir.

Tek başına hücreye hapisetme: 154 — Doktor mahpusu muayene edip mahpusun cezayi çekmeye bünyesinin müsait olduğunu tesvibetmiş olmadıkça mahpusa katıksız olarak tek başına hücreye hapisetme cezası verilmiyecek ve hiçbir halde katıksız cezası verilen mahpus ağır işte çalıştırılmıyacaktır.

Mahkûm mahpuslar aleyhinde mahkemeye dâva açma: 155 — Bu nizamnamede mahkûm mahpusların cezalandırılmasına ait hiçbir hüküm suçlu aleyhinde mahkemeye dâva açmaya mâni olmıyacaktır. Fakat bu nizamname hükümleri gereğince her hagi birsuçtan dolayı cezalandırılmış bulunan hiçbir suçlu aleyhinde aynı suçtan dolayı mahkemeye dâva açılmıyacaktır.

Mükâfat ve Af

İki Seneye mahkûm edilmiş bulunan mahpuslar: 156 — Ceza evi idare âmiri, erkek mahkûm mahpuslardan müddetlerinin dörtte üçünü çekmiş bulunanlarla kadın mahkûm mahpuslardan mahkûmiyet müddetlerinin üçte ikisini çekmiş bulunanların mütabaki cezalarının Valinin münasip göreceği veçhile kısmen veya tararen affedilmesi için af ile ilgili mahpusların mahdut serbestlik vesikalarını hazırlayacak ve mezkûr vesikaları mütalâasiyle birlikte Valiye gönderecektir.

10 Sene yahut daha fazla müddetle hapse mahkûm edilmiş bulunan mahpuslar: 157 — Ceza evi idare âmiri, bu nizamnamenin ihtiva ettiği bir hususu nazarı itibara almak suretiyle, 10 Sene yahut daha fazla müddetle hapse mahkûm edilmiş bulunan her mahpusun çekmiş olduğu her dört Senelik hapis müddetinin hitamında Valiye gönderilmek üzere bu gibi mahpusun ismini, durumunun tetkik edilmesi için müstemlekât Bakanına arzedecek bu hususta müstamleket bakımına yolladığı tezkereye mahpusun ceza evindeki tavur ve hareketlerini ve bedenî ve aklî durumunu bildiren bir rapor rapt edecektir.

İki Seneden az bir müddetle hapse makûm edilmiş bulunan mahpuslar: 158 — (1) Para cezasını, tasdikedilmiş cezayı; tazmin edilmesi lâzım gelen bedeli, zararı, dâva masraflarını yahut borcunu vaktinde ödemediğin-

den dolayı mahkûmiyet cezasını çeken bir mahpustan maada iki Seneden az bir müddetle hapse mahkûm edilmiş bulunan her mahpusun mecmu mahkûmiyet müddeti bir ayı aştığı ve tavur hareketi iyi ve çalışkan olduğu takdirde mahkûmiyet müddetinin altıda biri affedilebilir.

Ancak bir ay hapis yatmadan evvel mahpusun ceza evinden tahliye edilmesine sebep olacak hiçbir af yapılmıyacaktır.

(2) İşlenmiş bulunan bir suçtan dolayı verilen bir mahkûmiyeti, para cezasını tasdik edilmiş cezayı, tazmin edilmesi lâzım gelen bedeli, zararı, dâva masraflarını yahut borcunu vaktinde ödememekten dolayı verilmiş olan bir mahkûmiyet hemen takibettiği takdirde bu gibi sonraki mahkûmiyetin çekilmesine birinci işlenmiş bulunan bir suçtan dolayı verilen mahkûmiyet cezasının hitamından sonra yahut bu gibi birinci mahkûmiyet cezasında yapılan af sebebiyle mahkûmiyetin altıda beşi hitam bulduktan sonra başlanacaktır.

(3) İşlemiş olduğu bir suçtan dolayı verilen mahkûmiyetin altıda beşini çekmiş bulunan bir mahpus, birinci fıkrada bildirildiği veçhile bir affa müstahak olmuşsa o zaman evvelâ Valiye müracaat olunmaksızın ceza evinden tahliye edilece ktir.

Ancak, mahpus, işlediği bir suçtan dolayı mahkûmlara ait 1899 tarihli kanunun (nizamlara riayetsizlik) hükümleri gereğince hitam bulmamış mutabiki hapis müddetine müsavi olan bir mahkûmiyeti çekmekte iken kendisine mahdut surette serbest bırakılması bahşedildiği takdirde o zaman mahpus evvelâ Valiye müracaat olunmaksızın tahliye edilmiyecektir.

Tedricî surette yapılan aflar : 159 — Ceza evi idare âmiri, bu nizamnamenin ihtiva ettiği her hangi bir hususu nazarı itibara almak suretile ceza evindeki mahpuslardan tavrı ve hareketi ve çalışkanlığı sebebile durumunun hususi surette tetkik edilerek kendisinin iyi tanınmasına lâyık olan her hangi bir mahpusun isminin hususi bir listeye geçirilmesini emir edebilir ve bu gibi her halde ilgili mahpus aynı iyi halinin ve çalışkanlığını muhafaza ettiği müddetçe 162 ve 164 üncü madde hükümleri gereğince bahşedilen her hangi bir af yerine aşağıda yazılı olan tedricî aflara müstahak olabilecektir.

Tâbiri Diğerlerle

(a) Üç seneden altı seneye kadar olan mahkûmiyetlerde her hangi bir müddet için her senenin dört ayı,

(b) Altı seneden fazla olmak suretiyle 9 dokuz seneye kadar olan mahkûmiyetlerde her hangi bir müddet için her senenin beş ayı ve

(c) Dokuz seneden fazla olan mahkûmiyetlerde her hangi bir müddet için her senenin altı ayı affedilecektir.

Ancak bir kadın mahpusun mahkûmiyeti halinde af aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(a) İki seneden fazla olmak suretiyle altı seneye kadar olan mahkûmiyetlerde her hangi bir müddet için her senenin beş ayı ve

(b) Altı seneden fazla olan mahkûmiyetlerde her hangi bir müddet için her senenin altı ayı affedilecektir.

Afların hesaplanması : 160 — Bu nizamnamenin hükümleri gereğince her hangi bir affın hesaplanması.

(a) Bir hapis müddetinin hitamından sonra diğer bir hapis müddeti çekildiği takdirde iki müddetin mecmuu bir mahkûmiyet müddeti olarak nazarı itibara alınacaktır.

(b) Bir hapis müddeti kısmen diğeriyle aynı zamanda verilmiş olup fakat diğer hapis müddetini aşarsa aşan hapis müddeti diğer hapis müddetinin tamamen yerine kaim olacaktır.

(c) Hapis, müebbet hapis olduğu yahut bir ölüm cezası müebbet hapse tebdil edildiği takdirde, Vali başka türlü emir vermiş olmadıkça yapılacak af hapis müddetinin 20 sene olduğu esası üzerinden hesab edilecektir.

Mahkûmiyetin sona erme tarihi : 161 — Mahkûmiyetin sona erme ve ilk fırsatta tahliye tarihi ceza evinde muhafaza edilen ceza siciline ve tahliye defterine kaydedilecek ve ceza evi idare müdürü bu nizamnamenin hükümlerinin tam mânasiyle icrasını temin etmek için bu gibi sicilleri ve tahliye defterini sık sık fâsılalarla gözden geçirecektir.

Nişanlar : 162 — Ceca evi disiplinini ihlâl edici mahiyette her hangi bir suçtan dolayı mahkûm olmamış her hangi bir mahpus iki sene sonunda bir nişana ve dört sene sonunda iki nişana müstahak olacaktır.

Nişanın şekli : 163 — Nişanlar, Ceza evi idare âmirinin zaman zaman tasvibinden geğecek bir şekilde olacak ve ceza evi idare âmirinin emredeceği veçhile mahpusun elbisesinin üzerinde muayyen bir yere takılacaktır.

Nişana sahip olanların imtiyazları : 164 — Nişan sahipleri aşağıdaki imtiyazlara malik olacaklardır :

Bir nişan sahibi her zamanki yiyeceklerine ilâveten aşağıda yazılı olan yiyeceklere malik olacaktır :

Pazartesi — Mahpusun sabah kahvaltısında ekmeği ile yemesi için 25 dirhem zeytin.

Salı — Akşam yemeğinde 30 dirhem haşlanmış bulgur ve 10 dirhem zeytinyağı.

Cuma — Sabah bir büyük fincan Türk kahvesi, akşam yarım litre çay.

İki nişan sahibi bir nişan sahibinin malik olduğu imtiyazlara ilâveten her ay bir defa fazla olarak ziyaretçilerini görmeye ve her ay fazla olarak bir mektup yazmağa ve pazar günleri mahpusların hücrelerinden dışarı çıkmaları vaktinden yarım saat evvelinden mahpusların hücrelerine kapanmaları saatinden yarım saat sonraya kadar hücresinin dışında yani dışarıda bulunmak hakkına malikti.

Nişanların teslimi : 165 — Bir nişanı yahut nişanları bir mahpus ceza evi disiplinini ihlâl eden her hangi bir suçu işlemekten dolayı mahkûm olduğu takdirde kendisini mahkûm eden şahsın münasip göreceği veçhile sahip olduğu bir yahut iki nişandan ya kayıtsız şartsız olarak veya bu gibi şahsın emir edeceği bir müddet için mahrum edilmeye mahkûm edilebilir.

Nişanın iadesi : 166 —Bir mahpus sahip olduğu bir yahut iki nişandan kayıtsız ve şartsız olarak mahrum edilmiş olduğu takdirde aşağıda yazılı şartlar gereğince onları tekrar kazanmak hakkına malik olacaktır :

Birinci nişanı, ceza evi disiplinini ihlâl eden bir suçtan dolayı mahkûm edilmemek suretiyle iki sene sonra kazanacaktır.

İkinci Nişanı, birinci nişanı kazanıktan sonra bu gibi bir suçtan dolayı mahkûm olmamak suretiyle iki sene sonunda kazanacaktır. Başka tâbirle ikinci nişanı kaybettikten sonra birinci nişanı tekrar kazandığı tarihten iki sene sonra bu gibi bir suçtan dolayı mahkûm edilmemek suretiyle birinci nişandan mahrum edilmez ise ikinci nişanı kazanacaktır.

Ancak eğer kaybettiği her hangi bir nişanı tekrar kazanmadan evvel ceza evi disiplinini ihlâl edici bir suçtan dolayı mahkûm olmuşsa yukarıda zikredilmiş bulunan müddetler son mahkûmiyet tarihinden itibaren işlecektir.

K I S I M III

Polis Ceza Evleri

Polis Ceza Evleri : 167 — Polis Müdürünün Genel teftişine ve mezkûr Müdür tarafından çıkarılmış olan her hangi bir hususi emre tâbi olan Polis ceza evleri, içinde mezkûr Polis ceza evi tesis edilmiş olan Polis Merkezinin görevli bulunan memurunun kontrolu altındadır.

Polis Ceza Evlerine tatbik edilen hafifletilmiş şekilde tadil edilmiş nizamları : 168 — Her Polis ceza evinde Polis merkezinin görevli bulu-

400

nan memuru nizamnamenin 149 uncu maddesi gereğince bedenî ceza vermek sâlâhiyetinden maada bu nizamnamenin hükümleri gereğince ceza evi idare âmirine bahşedilmiş olan sâlâhiyetlere malik olacak ve mezkûr sâlâhiyetleri kullanabilecektir. Bu nizamnamedeki nizamlar bu gibi ceza evlerine ve orada hapsedilmiş bulunan mahpuslara tatbik edilecektir. Fakat bu nizamlar, mahpusların haklarını takyideden fazla ağır bir mükellefiyet tahmil etmiyecek şekilde Polis Müdürünün teshilât göstermeyi ve mesele ile ilgili diğer pratik hususları göz önünde bulundurarak Polis ceza evlerinde verebileceği emirle mahpuslara hafifletilmiş şekilde tadil edilmek suretiyle tatbik edilecektir.

Fesih :

Resmi gazeteler :

Zeyil : No. 3,

5/7/1945

3/10/1946

167 — 1945 ve 1946 Tarihli ceza evi nizamnameleri feshedilmiştir.

A. Cetveli

(Nizamnamenin 141 inci maddesi)

Ekmek	her gün	300	dirhem
Yağ	her hafta	85	»
Pişmemiş et yahut balık (kemiksiz ve kılçıksız)	her hafta	75	»

B. Cetveli

(Nizamnamesinin 146 ıncı maddesi

Emirlere alelâde itaatsızlık etme.

İsyan etme.

Bağırmak suretiyle gürültü etme.

Şarkı söyleme.

Kötü yahut münasebetsiz lisan kullanma.

Ceza evinin her hangi bir memuruna karşı terbiyesizlik ve hürmetsizlik etme.

Bir mahpusu tehdit ve tahkir etme.

Diğer mahpusa, ceza evi işlerinde sâlâhiyet sahibi makamların izni olmadan (a) yiyecek, (b) elbise, (c) yatak ve yatak takımı, (d) ilâç ve diğer şeyleri takas usuliyle verme, satma, devretme.

Diğer mahpustan, ceza evi işlerinde sâlâhiyet sahibi makamların izni olmadan (a) yiyecek, (b) elbise, (c) yatak ve yatak takımı, (d) ilâç ve diğer şeyleri satın alma, kabul etme.

401

Yiyeceği, ceza evi işlerinde sâlâhiyet sahibi Makamların izni olmadan avludan yahut Aşçının bulunduğu yerden başka yere nakletme.

Yemek vakitleri arasında izin almadan yiyecek elde etmiş olma.

Yiyecek almağı kasten reddetme.

Taş veya tahta döşemeleri, duvarları, aptesaneleri, oturulacak yerleri ve yolları ve bu mahallerin eşyalarını harap etme.

Bunlara zarar verme, tükürme, bunları kirletme, bozma.

Elbise yatak ve yatak takımı, mutfak takımı yahut ceza evinin her hangi diğer bir malını tahrip etme,, telef, etme, bozma, satma.

Akabinde bir ceza evi memuruna haber vermeksizin ceza evinin her hangi çalışma aletlerini kazaen kırmak veya bozmak.

Bölge ceza evi idare âmiri tarafından veya vasıtasiyle yahut doktorun emriyle temin edilmiş maddelerden maada her hangi bir şeyi elde etme, alma, yahut almaya teşebbüs etme.

Kumar.

İzin verildiği zamanlar müstesna olmak üzere tütün içme.

Sarhoşluk.

Tembellik.

Çalışmamak.

Kendisine tahsis edilen vazifeyi yapmamak.

İşe kasten veya dikkatsizlik zarar vermek veya işi bozmak, işde konuşmak.

Ceza evi memurunun kanuna uygun olan emrine itaat etmemek.

(a) Yedek elbise, yatak ve yatak takımını münasip tarzda katlamamak.

(b) Sabahleyin ceza evi koğuşları açıldıktan sonra yatağı derhal terk etmemek.

(c) Geceleyin koğuşun kapanma vaktinden evvel koğuşa tekrar girmemek.

(d) Elbisesini ve şahsını tamamen temiz tutmamak.

(e) Gündüz esnasında ceza evi elbisesini giymemek.

(f) Haberdar olduğu her hangi bir ceza evi suçunu doğrudan doğruya bildirmemek.

(g) Maddi istırabı olan yahut tecavüze uğramış bulunan ceza evinin her hangi bir memuruna yardım etmemek.

(h) Ceca evi işlerinde sâlâhiyet sahibi makamlar tarafından isyanı bastırmak yahut bir mahpusun kaçmasına mâni olunmak için müracaat edildiği vakit yardım etmemek.

402

C. Cetveli
(Nizamnamnamesinin 147 inci maddesi)

Ceza evi kaçakçılığı.
Firar.
Ahlâka aykırı hareket.
Umumi Âdaba mugayir hareket.
Tahsis edilen koğuştan yahut yerden diğer mahalle yer değiştirme.
Kadın ve çocuklar için ayrı bulundurulan mahallere geçme.
Sirkat.
Soygunculuk.
Tecavüz etme
Rahatsız etme.
Ceza evinin bir memurunu tehdit etme.
Bu suçlardan her hangi birini işlemeye teşebbüs etme.
Bu suçlardan her hangi birini yahut işlemeye teşebbüs etmesi için diğerlerine yardım etme.
Devamlı yahut etrafa sirayet edecek surette emirlere itaatsizlik etme yahut disiplini ihlâl etme
Müsaade edilmiyen her hangi şahısla muhabere etme.
İntihar etmiye yahut kendine yahut diğer mahpusa bedenen zarar vermeğe her hangi bir surette teşebbüs etme, ve bu gibi suçları işlemeye diğerlerini teşvik etme.
Ceza evinin her hangi bir memuru aleyhinde aslı olmıyan sebeplere istinaden dâva ikame etme yahut diğerlerini bu şekilde hareket etmeye teşvik etme
Temaruz etme.
Üçüncü defa olarak B cetvelinde bulunan bir suçu işleme.
Ceza evi teşkilâtı memurlarına karşı şiddet gösterme.

D. Cetveli
(Nizamnamenin 147 ve 149 uncu Maddeleri)

İsyan etme.
İsyan etmeye teşebbüs etme.
Bu nizamname 1950 senesi Haziranının 6 ıncı günü yapılmıştır.

İcra Meclisi Kâtibi
D. A Shepherd

(M. P. 531/45.)

Hukümet Matbaası tarafından basılmıştır.
Nicosa, Kıbrıs Adası

——— o ———

403

BİBLİYOĞRAFYA

Emin Âli Durusoy : Türk Deniz Hukuku Ansiklopedisi. Fasikül : 1, İstanbul Halk Basımevi, Krş. 250.

İstanbul Avukatlarından ve Devlet Deniz Yolları eski Birinci Hukuk Müşaviri Emin Âli Durusoy'un Deniz Hukuku sahasında geçirdikleri bir nesil boyu hizmet ve faaliyetlerinin muhassalası olarak yazdıkları «Türk Deniz Hukuku Ansiklopedisi»nin 1950 yılında 1, 1951 yılında 2, 1952 yılında 3 üncü Fasikülü neşrolunmuş bulunmaktadır.

Hukukun bu sahasında hissolunan büyük boşluğu tamamen dolduracak olan bu mühim eserin uzun bir tecrübe ve derin tetebbüe dayanılarak hazırlandığı daha ilk tetkikında anlaşıldığından bütün hukukçulara her ihtiyaç baş gösterdiğinde kolayca müracaat edebilecekleri ve bihakkin istifade imkânı veren bir müdevvenedir

Ansiklopedinin «Önsöz» yazısında sayın müellifin de işaret ettikleri üzere bugünkü hukuk bilgisinin ayrıldığı bölümler içinde ötedenberi her nedense bütün yakın şark' ta ve bilhassa memleketimizde en az işlenmiş olanı, hiç şüphesiz «Deniz Ticaret Hukuku», daha geniş bir deyimle «Deniz Hukuku» dur. Hukukun diğer bölümlerinde gerek araştırma ve gerek bilgi genişliği ve gerek meslekte erginlik (tebahhur) itibarile belirmiş bir çok seçkin simalara ve olgun eserlere rastlanabilir.

Bu husus hakkında sayın müellif Önsöz yazıları başında: «Kırkbeş yıl evvel memleketimizde ve yakın Şark'ta hiç olmazsa (Procos) ve (Haralanbidis) gibi faaliyetlerini milletler arası birer şahsiyet ve şöhret olacak kadar - bu çığıra vermiş ve bu yüzden hem ün ve hem de para kazanmış bir kaç meslektaş vardı. Bugün ise böyle sayılı ihtisasçılar yalınız bizde değil, meselâ kendisini Asırlardanberi deniz ticaretine vermiş olan Yunanistanda bile hemen hemen yok gibidir.

Bu hal, bizim için belki son yıllarda millî kıyılarda kozmopolit deniz faaliyetinin eskisine nisbetle azalmasından ve bilhassa Asırlarca yakın şarkın biricik büyük limanı ve parlak pazarı olan İstanbul'un, tarihin acı tatlı cilveleri yüzünden hinterlandsız ve neticeden az çok hareketsiz kalmasından doğmuştur denebilir. Fakat buna mukabil, gizlenemezki, millî ticaretimizde belirmeğe başlayan kutlu inkişaflar, söner gibi sanılan İstanbul

karşısında İzmir, Samsun, Mersin, İskenderun gibi daha genç limanlarda kendini gösteren dipdiri hareketler vardır. Ayrıca millî sancağın kabotaj hakkını alması, resmî ve özel ticaret filomuzun gerek sayı ve gerek tonaj itibarile çoğalması, kapitülâsyonların son izlerile birlikte ortadan kalkması - eski imparatorluk sularındaki karma karışık faaliyetler geçici olarak azalmış dahi - öyle sanıyorumki, Türk mahkemelerine ve Türk hukukçularına getirtilen deniz işlerini - bu son yıllarda - oldukça arttırmış, bilhassa çeşitlendirmiştir.

Bu artış ve ondan ziyade istikbalin taşıdığı gelişim imkân ve ihtimalleri, yeni doğan Türk hukuku'nun bu sahasında da sarsılmaz bir ümit, gün geçtikçe artması gereken bir şevk ile çalışıp işlememizi emretmektedir. işte bu eser böyle bir kanaatin daha henüz bizzarure olgun olmasa bile şimdilik yetişdirdiği turfanda bir meyvedir.» demektedirler.

Ansiklopedi, müellifin 23 yıllık resmî vazifesi sırasında edindikleri uzun tecrübe ve meslek hayatlarında bu konuda neticelendirdikleri sayısız hadiselerin rüsuh ve mümareseleri ve tam bir tetebbuları ile vücut bulduğundan bu alandaki derin boşluğu dolduracak değerdedir.

Ansiklopedi yeni bir nehiç ve tertip ile alfabetik olarak hazırlanmıştır. Böylelikle her hangi bir harf kısmında bir kelimeyi bulur bulmaz mevzuun her iki mânaya da mahmul olmak üzere ilmî ve hukuki mahiyeti, hüküm ve şümulünü kavrayacak malûmatı, Türk hukukundaki mevzua maddelerile birlikte, çok kere de mukayeseli (comparé) bir surette kolayca elde edebilecek ve kelime ile alâkalı doktrin ve içtihatları, ilmî tahlil ve münakaşaları ve münasebettar olduğu hukuki hüküm ve tarifleri toplu ve ve vazih ve pratik bir şekilde ihata mümkün olacaktır. Şurasını da hususi bir önemle belirtmek gerekirki: türlü terimler vesilesile aynı mevzua bir kaç defa tekerrür sayılacak kadar temas olunmuştur. Fakat mevzuun asıl ilgilendiği terimde tahliline tahsis ve teksif olunmuştur. Ayrıca eserde her kelimenin Fransızca, İngilizce, Almanca mukabilleri de gösterilmiştir. Bu suretle eserin aynı zamanda deniz hukukuna müteallik terimler için dört dil üzerinde mürettep bir sözlük mahiyetini almıştır. Bunun yabancı literatürlerde tetebbu yapacak olanlara sağlayacağı faydalar küçümsenemez.

Eser; Sayın müellifin Önsöz yazılariyle başlamaktadır. Kısaltma ve İşaretler listesinden sonra metin kısmı gelmektedir.

I inci Fasikülün kapsadığı bahisler şunlardır:

A — Abluka, Abonman poliçesi, Acenta, Açık arttırma, Açık deniz, Ad (Geminin) Ademi mesuliyet (şartları), Âdet ve (örf ve -), Ağır kusur, Ahval ve şerait, Aidat, Akar - yakıt, Akde ehliyet, Akit, Akit vadi, Akitten

409

doğan mesuliyet (Akdi mesuliyet), Akrodidif, Akdarma, Rızai ve mecburi aktarma, Alabama meselesi, Alacağın rehni, Alacağın temliki, Alacak, Alacaklı, Alman Ticaret Kanunu, «longside» şartı, Amalfi, levhaları, Ambalaj, Abargo, Amerika Deniz Hukuku, Âmir hükümleri, Âmme nizamı (kaideleri), An'ane (gelenek), Ambar, Angarya, Anonim şirket, Antrepo, Aralimanı, Armatör, Ardiye, «Asfastas» şartı, Asmak (küpeşteye), Akın sigorta, Atıf «Atport» şartı, «Atshipp er's Risk» şartı, Avans, Avarya, Avrupa Limanları, Ayıp ve ayıp için tekeffül (gemi mülkiyetini iktisapta), Ayni Borçlar, Ayni Haklar, il (gemi müdürünün) il (kaptanın);

B — Bagaj, Bağlama limanı, Bahrî müsademe, Bahrî müsadere (ganimet), Bahrî satışlar, Baratarya, Barınma, Başkası hesabına sigorta, Baş - kaptan, Bayrak, Bayrak tasdiknamesi, Bayram (tatil) günleri, Bekleme müddeti, Beklenmedik haller, Belçika Deniz Hukuku, Beyan (sigorta akdinde), Bey'i bilvefa, Beyyine (sübut sebepleri), Birikmiş sigortalar, Birlik ve Ortaklık, Bırakma;

II inci Fasiküldeki Bahisler:

Boğazlar rejimi, Borcun nakli, Borç, Borçlu, Borç sigortaları, Boşaltma, Boşaltma limanı, Boşaltma yerinde teslim şartile satış, Boş verme, Boykut veya Boykotaj, «Bredkdown» şartı, Bulaşık hastalıklar, Bulunmuş eşya, Bulan, «Buz» şartı;

C — (kaf) Caf satış, «Concelling» şartı, Canlı hayvanlar, Cari hesap, Cebir, Cebri icra, Cenevre mukaveleleri, «Cesser» şartı, Cezai şart, Charter - Party (Çarter parti); Cartrers Payıng Dakage and guymen» şartı, Chartrers Payıng Wahrefage şartı, Cif «sif» satış, Cinsi, Ciro, Cismanî zarar,

Ç — «Çalma Frankodur» şartı, Çarterparti çatma;

III üncü Fasiküldeki Bahisler:

Çatmalarda salahiyete dair konvasiyon (avan proje), Çatmaya dair bazı kaidelerin birleştirilmesi hakkında milletler arası Brüksel konvansiyonu, Çatışmayı önlemek hakkında milletler arası tüzük, Çek, Çifte sigorta, Çıpa, Çıplak mülkiyet, Çok taraflı akitler;

D — Dalgalı poliçe, Damga resmî, Dâva, «Deck - Load» şartı, (Sigorta akdinde), Deliller, Delillerin tesbiti .....

Hukukun çok az işlenmiş bir konusunu tam bir vukufla inceleyen muazzam eserinden dolayı sayın müellifi tebrik ederiz.

IV üncü Fasikülü yakında yayınlanacak olan Ansiklopedinin 1, 2, 3 üncü Fasikülleri büyük kitapçılardan tedarik edilebilecektir.

★

406

Ömer Nasuhî Bilmen : «Hukuku İslâmiye ve Istılahatı Fıkhiyye» Kamusu. Cilt : 5, İstanbul Nazir Akbasan Matbaası: 1952, Sahife : 616, Fiatı : 925 Krş.

İstanbul Müftüsü Sayın Ömer Nasuhî Bilmen'in tam bir vukuf ve emekle hazırladıkları «Hukuku İslâmiye ve Istılahatı Fıkhiyye» Kamusu'nun Muamelâta ait sekiz kitaptan müteşekkil olan 5 inci cildi de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları arasında neşrolunmuştur.

Kamusun bu cildi yukarıda da işaret ettiğimiz gibi Muamelâta ait olup sekiz kitaptan müteşekkildir. Bu kitaplar Kamusun ilk sahifesinde dahi belirtildiği gibi, bu eserin 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 ve 22 inci kitaplarını teşkil etmektedir. Şöyle ki :

15 inci Kitap : Bey'i ve Şiraya dair olup bir mukaddime ile iki bölüme ayrılmıştır. Bu kitapda Beyi ve Şiraya müteallik ıstılahlar; Beyi ve şiranın umumi hükümleri ve meseleleri; Bey'in rüknü; Bey'in meşruiyeti ve hükümleri; Beyide kabulün icacaba muvafakati ve meclisi akdin ittihadı; Şarta mukarin olan beyiler; Bey'i ikaleye dair hükümler; Satılmaları caiz olmayan şeyler; Muhtelif mebilerin satış tarzları; Bey'e sarahaten zikr edilmeksizin dahil olup olmıyan şeyler; Semenin vasıfları ve halleri; Vâde ile satış muamelesi; Beyi, aktedildikten sonra bâyi ile müşterinin semende ve mebide tasarrufları; Beyi aktedildikten sonra semenin veya mebiin artırıp eksiltilmesi; Mebiin teslim ve tesellümü; Mebiin hapsedilebilmesi; Mebiin teslim edileceği mekân; Mebii teslimin meunet ve külfeti; Mebiin helâkine mürettip hükümler; Sevmi şira ve sevmi nazar; Beyide cari hiyarı şarta müteallik hükümler; Beyide hiyarı vasfa müteallik hükümler; Beyide hiyarı nakde müteallik hükümler; Beyide hiyarı tâyine müteallik hükümler; Beyide hiyarı rüyete müteallik hükümler; Beyide hiyarı ayba müteallik hükümler; Hiyarı gabin ve tağrire müteallik hükümler; Hiyaratın sair nevileri; Bey'in nevilerine, hükümleri; Bey'in nevileri, Bey'in nevilerinin hükümleri; Bey'i sarfa dair bazı meseleler; Karza = Borç almaya dair bazı meseleler; Ribaya dair bazı meseleler; Ribanın hürmetindeki hikem-i şer'iyye; Seleme dair bazı meseleler; İstisnaa dair bazı meseleler; Müsaveme, mürabaha, tevliye ve vazia suretile satışlar; İstikâra dair bazı meseleler; Bey'i bilvefa hakkında bazı meseleler; Marizlerin beyilerine müteallik hükümler;

16 ıncı kitap şüf'aya dair olup bu kitapta şuf'aya dair ıstılalar; şufa'nın rüknü ve esbabısübutiyesi; Şüf'anın şeraiti; şüf'anın talebedilmesi; Şüf'anın hükmü; Şüf'aya dair ihtilâflar; Şüf'anın hikmeti teşriiyyesi;

407

17 inci Kitap : İcareye ait olup bir mukaddime ile iki bölümden ibarettir. Bu kitapta; İcareye dair ıstılahlar; İcareye dair umumi zabıtalar; İcarenin rüknü, İcarenin hükmü ve hikmeti teşriiyyesi; İcarenin inikadına, nefazına ve lüzumuna ait şartlar; İcarenin butlanı ve fesadı hakkındaait meseleler; İcarede ücretin lüzumu ve ecirin ücrete istihkakı; Ecirin ki meseleler; İcarelerin feshedilip edilmemesi; Ücrete = Bedeli ücareye ücreti istifa için müstecerrünfîhhapsedip edememesi; İcarelerin müddetlerine müteaalik meseleler; İcarelerin me'cur itibarile aksam ve ahkâmına dair; Akarların icarelerine müteaalik meseleler; Uruz kabilinden olan şeylerin icaresine müteaalik meseleler; Hayvanatın icaresine müteallik meseleler; İnsanları isticare müteallik meseleler; İcarelerde cari muhayyerlikler; Akd-i icareden sonra me'curun teslim ve tesellümüne dair meseleler; Akd'i icareden sonra me'cur ile müstecirin me'curda tasarrufları; Me'curu red ve iadeye müteallik meseleler; Müstecire müteveccih zaman; Ecirin zamanına dair meseleler; Mucir ile müstecir arasındaki ihtilaflar;

18 inci Kitap : Kefalete dair olup bir mukaddime iki bölümden müteşekkildir. Bu kitapta : Kefaletlere ait ıstılahlar; Kefaletlerin rüknü ve hih olmıyan bazı kefaletler! Kefaletlerin hükümleri; Kefaletten beraate mahiyeti, Kefaletin hikmeti teşriyyesi; Kefaletin nevileri ve şartları; Sadair umumi kaideler ve meseleler; Kefalet hususunda ihtilaflar;

19 uncu Kitap : Havale hakkında olup bir mukaddime ile iki bölümü havidir. Bu kitapta : Havaleye ait Istılahlar; Havalenin rüknü; Havalenin şartları Havalenin mahiyeti; Havalenin hikmeti teşriiyyesi; Mutlak ve mukayyid havalelerin hükümleri; Havaleler hakkındaki ihtilâflar;

20 inci Kitap : **Vekâlete dairdir. Bu kitapta** : Vekâlete dair ıstılahlar; Vekâletin rüknü ve aksamı, Vekâletin şartları; Vekâletlerin umumi hükümleri; Satın almaya vekâlet; Satmaya bey'e vekâlet; Mürafaaya = husumete vekâlet; Borcu kabza ve ödemeğe ve âmir ile memura ait meseleler; Vekilin azil ve in'izaline dair meseleler; Vekâlete, Risâlete dair ihtilâflar;

21 inci Kitap : Rehine müteallik olup bir mukaddime ile iki bölümü muhtevdiir. Bu kitapta : Rehne ait ıstılahlar Rehne ait bazı meseleler; Rehnin rüknü; Rehnin inikadının ve lüzumunun şartları; Rehnin hikmeti teşriiyyesi; Rehne dahil olup olmayan şeyler; Rehnin feshedilip edilmemesi; Râhinin, mürtehinin veya rehnin taaddüdü; Merhunun masrafları; Ariyet alınıp verilen rehinler = rehni mütear; Rehinlere dair hükümler ve ihtilâflar, Sahih rehinlerin hükümleri; Râhin ile mürtehinin rehinde tasarrufları; yedi - adilde olan rehinlerin hükümleri; Merhunun satılıp satılmaması; Rehinlere ait ihtilâflar;

406

22 inci Kitap : Şirketler hakkında olup bir mukaddime ile dört bölüme münkasimdir. Bu kitapta : Şirketlere ait ıstılahlar; Şirketlere müteallik meseleler; Şirketi deyne ve müşterek ve gayri müşterek deyûna ait meseleler; Müşterek deyinlerin hükümleri; Şirketi ibaheye dair meseleler; Şirketi akdin mahiyeti ve taksimi; Şirketi akdin her kısmına şâmil umumi şartlar; Şirketi emvale mahsus şartlar; Şirketi akde müteallik bazı zabıtalar; Şirketi inanın emval kısmına ait meseleler; Şirketi inanın şirketi âmâl kısmına ait meseleler; Şirketi vücuha müteallik meseleler; Şirketi mufavezeye müteallik meseleler; Şirketi müzarebenin mahiyeti ve taksimi; Şirketi müzarebenin sıhhat şartları; Şirketi müzarebenin hükümleri; Malikî'lere göre şirketlerin nevilerin; Malikî'lere göre müzarebede rebbül'mal ile âmilin haiz oldukları haklar; Müzarebede âmilin de şu gibi hakları vardır; Şafiîlere göre şirketler; Şeriklerin malında ve sairede tasarrufları; Şafiîlere göre şirketi müzarebe; Hanbelî'lere göre şirketler; Hanbelî'lere göre müzarebenin rüknü ve müzaribin haiz olduğu haklar; Hanbelî'lere göre müzarebenin sıhhati için şu gibi şartlar vardır; Hanbelî'lere göre şirketlerde dermeyan edilen şartlar; Zâhirî'lere göre şirketler; Müzaraa ile müsakata; müzareanın mahiyeti, rüknü, hükmü ve sıfatı; Müzareanın sıhhatine ait şartlar; Müzareadan âkidlerin sureti istifadeleri; Müzareanın infisahına sebep olan şeyler; Müsakatın mahiyeti; Malikî'lere göre müzarea, Malikî'lere göre müsakat; Şafi'lere göre müzarea; Şafiî'lere göre müsakat; Hanbelî'lere göre müzareanın rüknü, hükmü; şeraiti; Ranbelî'lere göre müsakat; Zâhirî'lere göre müzarea; Zâhirîlere göre mügarese = Müsakat; Müşterek şeylerin taksimi; Muhayeeye ve müşterek malların tamirine ve sair masraflar; Kısmetin tarifi, sebebi, muhasini ve meşruiiyyeti; Kısmetin rüknüne ve keyfiyetine ait meseleler; Kısmetin şartları; Kısmetin nevileri; Kısmeti cem'e dair meseleler; Kısmeti tefrika dair meseleler; Kısmetin hükümleri; Kısmetlerde cari muhayyerlikler; Kısmetlerin feshi ve izalesi; Muhayyeeye = menfaatlerin taksimine ait meseleler; Muhayenin ifraz ve mübadele mahiyetinde olması; Muhayeenin sureti ifası ve feshi; Müşterek malların tamiratına ve sair masraflarına ait meseleler; Müşterek ve gayri müşterek ırmakların ıslahına dair meseleler; Malikî'lere göre kısmet; Şafiî'lere göre kısmet; Hanbelîlere göre kısmet; Zâhirî'lere göre kısmet; Lâhika : Kur'a; Mülkiyet ve tasarruf haklarına ve ihyai mevat ile istiyada ait kaideler, Mülkiyet hükümlerine dair bazı kaideler; Civariyyet muamelelerine dair bazı meseleler; Yollara ait meseleler; Hakkı mürura ve hakkı mecra ve mesaile ait bazı meseleler; Mübah olan şeylerin keyfiyeti istimlâki; Mübah olan şeylerin umumi hükümleri; Hakkı şirbe ve

404

hakkı şefeye müteallik meseleler; Şafiî'lere göre müşterek ayan ve menafi; İhyai mevata müteallik meseleler; Arazii mevatda kazılan kuyuların ve akıtılan suların ve dikilen ağaçların harimleri; Malikî'lere göre ihyaı mevat, Şafiî'lere göre ihyaı mevat; Hanbelî'lere göre ihyaı mevat; Zâhirî'lere göre ihyaı mevat; Sayd ve istiyada dair hükümler; Yenilmeleri helâl olup olmıyan av hayvanları; Malikî'lere göre sayd ve istiyad; Şafiî'lere göre sayd ve istiyad; Hanbel'lere göre sayd ve istiyad; Zâhirî'lere göre sayd ve istiyad ve başlıca mehazlar bulunmaktadır.

Bu kitaplarda bir kısım mesailin hikmeti teşriiyesine işaret edilmiş bir takım hukuki meseleler hakkındaki muhterem müctehitlerimizin yüksek içtihatları, mikatı nazarları en yüksek nazariyatı hukukiyeden olmak üzere kaydedilmiştir.

Pek vâsi olan İslâm hukukunu ölçüsüz ve başarılı bir çalışma ve vukuf ile tetkik eden eserlerinden dolayı Sayın Müellifi hararetle tebrik ederiz.

Hukukun bu alandaki derin boşluğunu dolduracak olan değerli eserin İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden ve büyük kitapçılardan tedarik edilebilecektir.

Abdullah Güner: Gayrimenkule Tecavüzün Defi Hakkındaki 5917 Sayılı Kanun Ve Zilyetlik. Ankara Yeni Cezaevi Matbaası: 1952, Sahife: 48, Kr.: 100.

Adalet dergilerinde çıkan hukukun muhtelif konularına ait kıymetli yazılarından yakınen tanıdığımız genç hukukçularımızdan Yargıtay stajyer raportörlerinden Abdullah Güner; Büyük Millet Meclisinin 1952 yılında kabul ettiği önemli kanunlardan biri olan «Gayrimenkule tecavüzün Defi Hakkındaki 5917 sayılı Kanunu «neşrinin hemen akabinde Zilyetlikle birlikte mufassal bir şekilde tetki etmiş ve hazırladıkları etüdleri Adalet Dergisinde neşrolunmuştur.

Yazı bu kere ayrı bir broşür halinde yanlarında çalıştığı yargıtay 4 üncü Ceza Dairesi Başkanı Rahmetli Necmettin Zahir Sencer' in Aziz Ruhuna İihaf kadirşinaslığı ile meslekdaşlarına ve bütün hukukçulara sunulmuştur.

Mevzu, «Konunun önemi» başlığı altında ehemmiyetle ele alınmış, Kanun teklif gerekçesi, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları, 2311 sayılı Kanunla 5917 sayılı Kanun arasındaki farklar ve yeni kanundaki boşluklar, 5917 sayılı Kanunun Medeni Kanunla ve diğer kanunlarla münasebeti, Gayrimenkul zilyetliği ve mahiyeti, Gayrimenkul zilyedinin açacağı dâvalar, bu dâvaları ilgilendiren İsviçre Federal Mahkemesi ve Yargı-

410

tay kararları, Kendi Levazımı ile başkası arsası üzerine inşaat yapma; 648, 649 ve 650 inci maddelere ait Yargıtay Kararları, Tecavüze uğrayan gayrimenkulün mütecavüz tarafından zilyedine iadesi, Hapis hakkı, 906, 907 ve 908 inci maddeleri ilgilendiren İsviçre Federal Mahkemesi ve Yargıtay Kararları; Hukuk Usulü Muhakemeleri ile münasebeti, 4626 sayılı Kanunla münasebeti, Bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 5677 sayılı kanunla münasebeti, İskân kanunu ile münasebeti, 5917 sayılı Kanunun idarî makamlarca tatbik şekli, Kanunun tatbik sahası, Müracaat makamı ve müddeti, Birinci tecavüze ait tahkikatın tarzı şekli, İkinci tecavüzün tesbiti ve yapılacak muamele, Malî hükümler, Adalet Cihazının yapacağı yapacağı muamele ve ceza dâvası, C. Savcısının görevi, 5917 sayılı kanundan doğan suçların resen takibi mi icap eder, yoksa Şahsî şikâyete mi tabidir. 5917 sayılı Kanunun tatbikında mahkemelerin gözeteceği esaslar, 5917 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesile ortaya çıkacak güçlüklerin halli incelemiştir.

Konu hakkındaki bir çok kıymetli eser ve yazıların gözden geçirilmesi suretile hazırlanan bu etüd tatbikatta hukukçu ve idarecileri büyük fayda sağlayacaktır.

Genç hukukçu arkadaşımızı örnek alınacak çalışmasından dolayı tebrik ederiz. Broşür sahibinden tedarik edilebilecektir.

★

Ord. Prof. Dr. Tahir Taner: İkinci Milletlerarası Kriminoloji Kongresi. Sahife: 31, İstanbul İsmail Akgün Matbaası, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası: Yıl: 951, Sayı: 3 - 4.

★

Ord. Prof. Dr. A. Fuat Başgil: İdare İlimleri Beynelmilel Enstitü 1951 Nis - Monako kongresinin 31 Mayıs kapanış toplantısında yapılan konuşma: İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası: 1951: 3 - 4, Ayrı Bası Sayfa: 5, İstanbul İsmail Akgün Matbaası.

★

Prof. Zeki Mesud Alsan: Yeni Devletler Hukuku — Milletlerarası Camıanın Düzenlenmesi. sahife : XVIII + 637,

Cilt : II, 1 Ankara : Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. O., Fiatı : 10 lira.

★

Prof. Mazhar Nedim Göknil : Deniz İşleri Acentelerinin Garp ve Türk Hıkuklarındaki Durumları konusunda bir araştırma. Ayrı Baskı. İstanbul İsmail Akgün Matbaası, sahife : 32, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası. Yıl : 1951, Sayı : 3 - 4.

★

Prof. Dr. Halil Arslanlı : Ticaret Kanununun umumi hükümlerine göre borçlu temerrüdünün hukuki neticeleri. Ayrı Bası. Sahife : 34; İstanbul İsmail Akgün Matbaası. İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası : 1951; sayı : 3 — 4.

★

Doçent Dr. Nurullah Kumter : Müselsel suç ve af. Ayrı Baskı. İsmail Akgün Matbaası. Sahife : 26, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası; Yıl : 1951, Sayı : 3 — 4.

★

Refik Bezmen : Adalete Saygı Gösterelim. (taranto - Bezmen Dâvası münasebetile Mösyö Leon Taranto tarafından çıkarılan Broşüre cevap) İstanbul Cumhuriyet Matbaası : 1952, sahife : 48.

★

Doçent Dr. Emin Bilgiç : Hititlerden önceki Anadolu Halkının evvelile Hukukunun orijinal tarafları. Ayrı Baskı. Ankara Üniversite Dil ve Tarih - Çoğrafya Fakültesi Dergisi : cilt : 9, sayı : 3, Ankara Türk Tarih Kurumu Basımevi : 1952, sahife : 227 - 238.

★

Doçent Dr. Bülent Köprülü : Evvelki Hukukumuzda vakıf nev'iyetleri ve icareteynli vakıflar. Ayrı Baskı. İstanbul İsmail Akgün Matbaası. İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası. Yıl : 1951, sayı : 3 - 4.

★

Doçent Dr. Necmeddin M. Berkin : İflâsın Müflisin mal ve alacaklarına tesiri. Ayrı Baskı. İsmail Akgün Matbaası : Yıl : 1951, sayı : 3 - 4.

★

Doçent Dr. İlhan Etem Postacıoğlu : Salâhiyetsiz temsilden Doğan zarar ve ziyanın tazmini. İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası : yıl : 1951, sayı : 3 - 4, Ayrı Baskı. İstanbul İsmail Akgün Matbaası, sahife : 11.—

★

Doçent Dr. Orhan Münir Çağıl : İmmanuel Kan'a göre Devletin ve Devletlerarası münasebetlerin felsefî esasları. İst. Huk. F. Mecm., yıl : 951, sayı : 3 - 4, Ayrı Baskı İstanbul İsmail Akgün Matbaası. Sahife : 31.

★

Prof. Dr. Recai G. Okandan : Devlet İktidarının menşe ve sahibi hakkında ileri sürülen doktrinler. İst. Hukuk F. Mecm.; Yıl : 1951, sayı : 3 - 4, Ayrı Baskı. İstanbul İsmail Akgün Matbaası. sahife : 30.

★

Prof. Abdülhak Kemal Yörük : Hukuk Felsefesi Dersleri. Fasikül : 1, İstanbul İsmail Akgün Matbaası : 1952, sahife : XVI + 205 + 1, Fiatı : 336 krş., İstanbul Üniversitesi yayınları.

412

M. Kemal Oğuzoğlu : Emniyet sui istimal suçu. Ayrı Baskı. İstanbul İsmail Akgün Matbaası. Sahife : 14, İstanbul Bürosu Dergisi : 1951, cilt : 25, sayı : 10.

★

Prof. Dr. Rasim Âli Ülgen : Elâdlü Esasülmülk. Memleket Adaletle Payidar olur. Konya Birlik Basım ve cilt evi. Sahife : 15, kuruş : 10.

★

Prof. Dr. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu : Roma Hukuku. Ankara Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. D. : 1952, sahife : 387, Fiatı : 10 lira.

★

Prof. Dr. Recai G. Okandan : Kadim Yunanda hususi Hukuk, Ceza Hukuku, adli teşkilât ve muhakeme usulü. Ayrı baskı. İst. İsmail Akgün Matbaası. Sahife : 30, İst. Hukuk F. Mecm. Yıl : 1951, sayı : 3 - 4.

★

Mali Kanun ve Kararlar. Cilt : 22, Maliye Bakanlığı Neşriyatı. İst. Damga Matbaası. Sahife :LXI + 406.

★

Tatbikatta Yargıtay Kararları Dergisi. Yıl : IV, Sayı : 39, Kr. 50.

İstanbul 4 üncü Ticaret Mahkemesi Üyesi Hayrettin Sezik tarafından tatbikatta bütün hukukçulara yol göstermek amacile her ayın onbeşinde muntazaman yayınlanan Derginin 15 Temmuz 1952 sayısı «Haşiyeli Ticaret Kanunu» ilâve forması ve Yargıtay Ticaret - Hukuk - İcra İflâs Dairelerinin özetlerini verdiğimiz şu kararlariyle çıkmıştır :

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun : «Damga Resmi ve Para cezaları, görevin mâziye şümulü»; **Ticaret Dairesinin :** «Anomin Şirketin İdare ve temsili zamanaşımına mebde», «Ticarî defter ziyaı, adli tatilde ihbar yapılmaması», «Emre muharrer senedin imza yırtılmak suretile iptali»,«Sigortacının mesuliyeti, kurtarma masrafının tenzili», «Hakemlerde muhakemenin ve müddetin hitamı», «Şirket şeriklerinden birisine yemin ettirilmesi», «Hasarda gemiye kusur atfedilmemesi, navlun ve vergi», «Limandaki gemilerde nakillde mütevellit düvalarda zamanaşımı», «Mebiin muayene ile tesellüm edilmiş olması», «Hususi şirketin feshinde vesaiki sübutiye istenememesi», «Mal bedeli, akdin mevcudiyeti, malın iadesi, tahsil», **Hukuk ve İcra İflâs Dairelerinin :** «Müdahil için ücreti vekâlet», «Teberrü nevinden intifa hakkının kimlere tanındığı», «Vasiyetnamede eşyanın miktar ve cinsinin yazılmaması», «Sübutu vereset ve veraset senedi iptaline delil», «Mümeyyiz olmayanın tasarrufu hüsnüniyet sahibi akit», «Hazinenin istirdat davasını açabileceği şahıslar, zamanaşımı», «Bankanın

413

kendi memuru ile ihtilafı, görev», «Mecurda akide tebaan oturan aile efradının tahliyesi», Kollektif şirket borcundan dolayı şerikin iflâsı» hakkındaki kararları.

★

Aynı Dergi. Sayı: 40.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu «Davanın hukuki sebebinin değiştirilmesi, hataen ödeme», «2490 sayılı Kanununun 20 inci maddesine göre teminat»;

Yargıtay Ticaret Dairesi : «Bayiin satış talebi için müracaat edeceği mahkeme», «Ardiye ücreti, zamanaşımı, ordino cirosu, komisyoncu», «Hususi Şirketin fiilen feshi», «Ticarî Defterlerin sübut delili olabilmesi», «Vazifesiz mahkemeye müracaat, zamanaşımı kat'i», «Kaçak zanniyle satılan mal bedelinin istirdadı», «Borçlar Kanununa göre ifanın imkansızlığı», «İhtiraa tecavüz, haksız rekabet», «İmza yerine parmak işareti, vazife itirazı»;

Yargıtay Hukuk Daireleri: «Fermanla yapılan tahsis, Köyün tazminat talebi, evvelki keşfe istinad», «Rücu şartiyle hibe, tenkise tâbi mal», «Kira tahsili, ödenmemesi, Zamanaşımı», «Havaparası emre muharrer sened, suç mevzuunun tanıkla ispatı, görev»», «Vergiyi tahakkuk ettirmemek, zamanaşımı, müşterek mesuliyet» kararları ve «Haşiyeli Ticaret Kanunu» ilâve forması...

★

İdare Dergisi: Yıl : 23, Sayı : 216, Kr. 100.

İçişleri Bakanlığında müâtenevvi yazılarda iki ayda bir neşrolunan «İdare Dergisi» nin Mayıs - Haziran - 952 aylarına ait nüshası içindekiler şunlardır :

Tetkikler : Kâzım Atakul: İdarecilik ve İdare görevleri; İlhami Ertem: Uyuşmazlık mahkemesinin son kararınıntahlili; Ragıp Ögel: Memurluğa giriş, İmtihan, Adaylık (II); Sabri Sözer: Yeni Köy Kanunu Tasarısı münasebetile; Mehmet Tarcan: Güney sınırımızda bulunan İlcelerimizde Birinci Derece Hudut âmirlerinin karşı taraf makamlar ile mütekabil temas ve yazışmaları; M. Turan Bayazit: İstanbul'da Belediye Meskenleri Tatbikat;

Tercümer: İzzettin Eraydın: Amerika Birleşik Devletlerinde Hükûmet ve Anayasa; Turgut Göle: Parlâmento ve Başkanlık sistemleri; Münif Serav: İsviçre'de Antidemokratik hareketler ve bunlara karşı alınan tedbirlere dair rapordan: Kanton tedbirleri;

İdari Coğrafya: Hami Arıkan: Antalya İdari Coğrafyası;

Kararlar: Resmi Daire ve Belediyeler Bahçe ve Parklarında Bahçıvan olarak istihdam edilen kimselere ödenen ücretlerden mülga vergi kanunlarına istinaden kesilen vergilerden tahakkuk zamanaşımına uğramayanlarının iadesi» hakındaki Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararı.

★

Aynı Dergi. Sayı: 217.

Tetkikler:

Sadık Artukmaç: Belediye Encümeni, Yusuf Danışman: Trafik Hukuku, İlhami Ertem: Köy mer'aları, Osman Meriç: İl ve İlce İdare Kurullarının kazaî mahiyetteki kararları, İhsan Olgun: Yurdumuzda İl idaresinin geçirdiği tekâmül, Sabri Sözer: Köy Maliyesi, Salih Tanyeri: Karar tahlili, Turgut Timür: Yer sarsıntısı bölgelerinde arsa dağıtma sistemleri, Salih Timür: Gayrimenkule tecavüzün def'i hakkındaki 5917 sayılı Kanunun tatbikatında zilyedlik;

Tercüceler: İ. Eraydın: Amerika Birleşik Devletlerinde Parlemento sistemi, Münif Serav: İsviçre'de antidemokratik hareketler ve bunlara karşı alınan tedbirlere dair raporlardan: 1943 de müttefik solcuların faaliyeti, V. Tönük: İngiliz Belediyelerinin Tarihi.

Yabancı Mevzuat: V. Tönün: Romanya'nın 1938 Tarihli mülkî ve mahallî İdareler Kanunu,

İdarî Coğrafya: Adalar İlcesi.

★

Hukuk Dünyası. Yıl: I, Sayı: III, Kr.: 75.

Bursa Asliye Ceza Yargıcı M. Ünal Erzen ile Bursa Avukatlarından Sadrettin Çanga taraflarından kıymetli hukuk yazıları ve Yargıtayın seçilmiş, orijinal kararlariyle neşrolunan «Hukuk Dünyası» adlı ilmî, Meslekî Derginin Ağustos 1952 nüshası aşağıdaki münderecatı muhtevidir:

Yargıtay I inci Hukuk Dairesi Raportörü **Hayrettin GENYA:** «**1515 sayılı kanunun I inci maddesi ve medenî kanunun** 639 uncu maddesinin 2 inci fıkrası tatbikatı»; Bursa Asliye Ceza Yargıcı **Edip Ünal Erzen:** «**İştirak halinde (toplu) mülkiyet ve müşterek mülkiyet ile iştirak halindeki mülkiyet arasındaki farklar**»; Ağır Ceza Üyesi **Zühtü Cura:** «Cezada Şahadet»; Özalp C. Savcı Yardımcısı **Z. Feridun Erkon:** «İcra Tetkik Merciinde Tahliye»; Bursa Tabibi Adlisi **Dr. M. Vakur Sağmen:** «Kaatil Psikolojisi»; başlıklı makaleler;

615

«Tütün ekicisi olan sanığın ambarlama ve mütemmim müddet geçtikten sonra zimmetinde kayıtlı tütünlerin tamamını mücbir sebep altında teslim etmediği anlaşıldığı takdirde 3437 sayılı Kanunun 93 üncü maddesinin tatbiki icabeder.»; «1 — 4274 sayılı kanunun 16/6 ıncı maddesinde iki defa mahkûmiyetten bahsedilmiş olup köy ihtiyar meclisinde verilmiş olan para cezalarının infazı lâzım geldiğine dair bir kayıt yoktur. 2 Suç Köy İhtiyar Meclisinden verilen kararlardan ikinci para cezası kararının sanığa usulen tebliğ ile 5 günlük itiraz müddeti geçtikten, çocuğun okula gönderilmemesi veya temin olunmaması ile tekevvün eder»; «1 — İnhisar altında bulunan maddeleri mezun olmaksızın saklamak kaçakçılıktır. 2 — Sanık tarafından dâvanın temyiz edildiği takdirde harici verilmiş olan bir hükmün müktesep hak mahfuz tutulmak kaydı ile bozulmasında kanuni mecburiyet vardır» başlıklı Yargıtay 3 üncü Ceza; «Tedbirsizlik, dikkatsizlik neticesi çıkan yangın sırasında bir şahsın yaralanmış olması halinde yaralmaya sebebiyet doğrudan doğruya yangının neticesi olmadığı takdirde yangına sebebiyet suçu Türk ceza Kanununun 383 üncü maddesinin ilk fıkrasına girer. İkinci fıkranın tatbiki yolsuzdur» başlıklı Yargıtay 4 üncü Ceza; «Dâvalının hakikatta rehin iken senedin satış suretinde yazıldığı hakkındaki iddiasının yazılı delil ile ispat edilmesi lâzımdır. Edilemediği takdirde hasma yemin yaptırılarak karara bağlanması icabeder. Tanıkların ifadeleriyle karar verilemez» başlıklı Yargıtay 5 inci Hukuk; «91 gün vadeli emre muharrer senede müstenit alacak dâvasında borçlunun gıyabında duruşma icrasına başlanıldığı sırada alacaklı vekilinin ihtiyati haciz talebini âtiye bıraktıklarını beyan etmek suretiyle borçlar kanununun 133 üncü maddesiyle tâyin olunan mahiyet ve tarzda ihtiyati haciz talebinin zaman aşımını kesici bir safhayı bulmadan akim kalmasına nazaran dâvlı vekili tarafından ileri sürülen zaman aşımı itirazının kabulü ile dâvanın reddine karar verilmesi yolsuzdur. «başlıklı Yargıtay Ticaret; «Tahsili istenen alacağın haciz olunan evin bedelinden doğduğu anlaşılsa dahi borçlunun mesken ihtiyacından dolayı kendi ve ailesi efradı için lüzumlu olduğu yolundaki şikâyetinin tetkiki icabeder başlıklı Yargıtay İcra ve İflâs Daireleri ve Bursada Hukuk Dünyası yazısı.

★

Hukuk - İçtihatlar. Yıl: I, Sayı: 4, Kr. 100.

Konya Avukatlarından Besim Ergun'un iki ayda bir değerli hukukçuların yazıları ve Yargıtayın çeşitli konulardaki hukuk ve ceza kararları ile yayınladığı **«Hukuk - İçtihatlar»** Temmuz - Ağustos 1952 nüshası aşağıdaki yazı ve kararları kapsamaktadır:

Makaleler: Hasan halis Sungur. Niğde Milletvekili Necip Bilgenin Bakanlıkların Kuruluşu ve Bakanların Görev ve Sorumları hakkında kanun teklifi; **Feridun Yasasever:** «Tescil Dâvaları».

Yargıtay Hukuk Kararları: «Ücreti Vekâlet istirdadı dâvası», «Kamulaştırma bedeline itiraz», «Tahliye ve Alacak», «Ortaklıktan mütevellit alacak, tevsii müdafaa», Belediye İstimlâk Kanununa göre verilen hükümlerin temyizi», «İhtar dâvası, hastalık sebebile ayrı yaşamakta haklı bulunma hali», «Mihri müeccel, mihri muaccel», «Taahhüt senedi, masraflarının, faizin başlangıcı», İstimlâk, rayiç, kıymet», «Haksız fiil», «Ortaklık mukavele hükümlerine riayetsizlik, Tazminat», «Men'i Müdahale, Tapu Tatbikı, İskân Kanununa göre temlik», «Hükümle kesilen tedbir nafakası, bozma üzerine eski halin avdeti», «Rehin», «Tapu iptali», «Ormandan kesilen ağaç bedelinin tahsili», «İstimlâk bedelinin arttırılması talebi, dâvanın müddetinde açılmaması ve reddi», «Tetkik merciinin vazife hududu»,

Yargıtay Ceza Kararları: «Konut dokunulmazlığını bozmak», «Zorla kaçırmağa nakıs derecede teşebbüs ve kaçırmada yaralamak», «Manevi cebirle ırza geçmeğe tam derecede ve nakıs derecede teşebbüs, Bekâret, İktidar», «Cürüm eşyasını ortadan kaldırarak yerine başka birini koymak», «Rüşvet almak», «5677 sayılı Af Kanunu, tekerrür hükmü, «Şahsî dâvada taraflardan birinin beraati halinde ücreti vekâlet», «Kasaba dahilinde memnu olmıyan silâh taşımak», «Köy Muhtar ve İhtiyar heyetinin bir şahsı dövmesi ve hakaret etmesi, vazife meselesi», «Okula gitmemek ve göndermemek»...

K. D.

— o —

417

Yargıtay Kararları

HUKUK BÖLÜMÜ

Tahsili Emval Kanununa göre maliyece haczedilen eşya hakkındaki istihkak dâvalarının İcra ve İflâs Kanununun 97 nci maddesindeki müddet zarfında açılıp açılmadığının tahkikına lüzum yoktur.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Esas : 3/302 — Karar : 213

DÀVA : Kocası Alâeddin'in maliyeye olan borcundan dolayı kendisine ait eşyalar üzerinde konulan haczin kaldırılması ve adı geçen eşyaların kendisine teslimi istemine dairdir.

HÜKÜM : Tafsilâtı tutanak ve ilâmında yazılı olduğu üzere; mahcuz eşyaların dâvacıya ait olduğu şahadet ve dâvalılardan Alâeddine resen teklif edilen yemini kabul ve eda etmiş olmasile sabit olduğundan bu eşyalar üzerindeki haczin kaldırılmasına dair verilen hüküm Yargıtay üçüncü hukuk dairesince; sureti müdafaaya göre dosya içersinde bulunan haciz zabıt varakası suretlerden ibaret olup hacizde bulunanların kimler olduğu ve bunun kimler tarafından imza edildiği gösterilmemiş olduğu göz önüne alınarak bu cihetin ve dâvanın icra ve iflâs K. nun 97 inci maddesinde yazılı müddet içinde açılıp açımadığının tahkikinden zühûl edilmesi yolsuz olduğundan şimdilik diğer cihetler incelenmeksizin hükmün bu sebepden dolayı bozulmasına karar verilip mahalline iade kılınmakla; yeniden yapılan yargılama sonunda: Evvelce verilen hükmün usûl ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan ve saireden bahsile ısrara karar verilmişdir.

TEMYİZ EDEN : Dâvalı Maliye hazinesine izafeten İstanbul muhakemat müdüdü Kadri Eyüpoğlu.

YARGITAY KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek; ısrarı kapsıyan son hükmün süresi içinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Tahsili emval kanununa göre maliyece haczedilen eşyanın borçluya ait olmayıp dâvacıya ait olduğu mübrez evlenme mukavelesi, şahadetlerin mahkemece takdir edilen şahadeti ile anlaşılmış ve delillerin takdiri de yargıca ait bulunmuş olmasına binaen dâvalı vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddile usûl ve kanuna uyğun bulunan ısrar kararının ONANMASINA ve aşağıda müfredatı yazılı 200 kuruş temyiz ilâmı harcının temyiz edenden alınmasına 28/11/951 tarihinde Oybirliğile karar verildi.

---

1 — Dâvacı kooperatif şirketin Sicilli Ticaret Gazetesinde ilân edilip dâvalı banka'da dahi mahfuz bulunan nizamnamesine göre banka namına muamele yapmak salâhiyetini haiz olan kimseler haricinde şirket üyelerinden birisinin bankada şirket namına açtırdığı hesaba yatırmış olduğu parayı şirket namına çekmek yetkisi yoktur.

2 — Bankada şirket namına hesap açtıran üyenin şirket hesabına yatırmış olduğu paraları bilâhare şirket namına çektiği takdirde çekilen paraların dekontu banka tarafından şirkete tebliğ edilip şirket de buna karşı sükût etmiş ise bu sükût paraların şirket namına çekilmiş olmasına muvafakat ve icazeti tazammun ederse de evvelce çekilen paralara ait dekontların şirkete tebliği ispat edilememiş ve son çekilen paranın şirkete tebliğ edilen dekontuna karşı şirket tarafından derhal protesto edilerek kabul edilemiyeceği bildirilmiş olduğuna göre bu suretle çekilen paralarla şirket ilzam edilemez.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Esas : T/192 — Karar : 124

DÂVA : Dâvacı vekili, müvekkili kooperatif adına dâvalı halk sandığı nezdinde açılan 288 sayılı hesabı cariden 2/1/946 tarihinde yeni yıla devir edilen 5799 liradan başka üç kalemde yatırılan 3200 lira matlubun bu paraları kooperatif namına yatıran müteveffa noter Galip Bingöl tarafından alındığından bahsile dâvalı bu paraları ödemekten imtina eylediğinden tevdi edilen 8999 lira ve faizden 2001 lira ki cem'an 10 bin liranın faiz masrafı ve vekâlet ücretile birlikte tahsilini istemiştir.

Hüküm : Bilirkişi raporuna nazaran dâvacı kooperatif namına açılmış olan hesaba küşat tarihinden 31/12/1945 tarihine kadar müteveffa Galip Bingöl şirket hesabına para verip almakta olduğu ve bundan şirket haberdar olduğu halde bu suretle muamelenin şirketin usûl ve nizamnamesine aykırı bulunduğunu dâvalı bankaya ihbar ve ikaz etmediği nazara alınarak Galip Bingöl'ün bir kısım muamelesinin kabul edilerek diğer bir

kısmının kabul edilmemesi caiz bulunmadığından bilirkişi raporunda şirketin banka zimmetinde bakiye alacağı olduğu anlaşılan 31 liranın % 5 faiz ve iki lira 48 kuruş vekâlet ücretile birlikte dâvalıdan tahsiline ve ziyade iddianın reddine ve dâvalı vekili için takdir olunan 464 lira 75 kuruş vekâlet ücretinin dâvacıdan alınmasına ve yargılama giderlerinin tamamının dâvacıya aidiyetine dair verilen hüküm Yargıtay Ticaret Dairesince; Ticarî muamelelerle imza vaz'ına mezun şahısların isim ve imzalarının tescil ve ilân edilmiş olması halinde bu muameleler için üçüncü şahısları da ilzam ederse de, dâvacı şirket hissedarlarından Galip Bingöl'ün dâvacı Şirket namına dâvalı sandık nezdinde 19/6/1944 tarihinde açdırdığı hesabı cariye ait mukaveleye kendisinin tevdi edeceği mebaliğin yine kendisi tarafından âekilebileceği şartını da dercettirerek buna müsteniden muhtelif zamanlarda hesaba yatırdığı ve çektiği mebaliğin «dekontlarla» dâvalı tarafından dâvacıya bildirlmiş olmasına rağmen dâvacının 3/4/1947 tarihinde diğer tarafa tebliğ ettirdiği ihtarname tarihine kadar arada geçen üç seneye yakın bir müddet zarfında bir gûna itirazda bulunmamak suretile hesabı açdıran ve kendisinin tevdi eylediği mebaliği bu hesapdan çeken Galip Bingölün bu muamelelerinden dâvacının yalınız hesap açdırma ve hesaba para yatırma muamelelerini kabûl ile ayni hesapdan çekdiği paraları kabul etmediğini bildirmesi dâvalının vaziyetini ağırlaşdıran haksız bir hareket teşkil etmesi noktasından mahkemece tasvip edilmemiş ve müteaddit dekontlarla hesap vaziyetinin bildirilmiş olmasına rağmen şirketin uzun müddet dâvalıya bu hususda bir beyanda bulunmayarak sakit kalması şirket namına hareket eden şerik Galip Bingöl'ün bu muamelelerinin şirketçe tasvip edilmiş bulunduğu kanaatının husulüne sebebiyet vermiş ve bu gerekçelerle mahkemece sabit görülmiyen dâvanın reddine karar verilmiş ve dâvacı vekili tarafından Galip Bingölün bu muamelelerinin şirketçe tasvip edildiği yolunda bir ikrar ve kabul sepketmemiş ise de, adı geçen şerikin dâvalıdan çekdiği bir kısım mebaliği şirkete intikal ettirdiği dâvacı vekilinin beyanı ve dâvacının 3/4/947 tarhli ihtarnamesi mündericatile sabit bulunmuş olduğundan dâvanın yerinde bulunmayan temyiz itirazlarının reddile hükmün onanmasına karar verilmiş ve işbu onamayı muhtevi 5/1/951 tarih ve 4574/49 sayılı ilâmın tashih yolile incelenmesi dâvacı kooperatif adına tasfiye memurları vekili tarafından istenilmesine mebni keyfiyet adı geçen dairece incelenerek; dâvalı tarafından dâvacı Boğaziçi kooperatifi namına 19/6/944 tarihinde 280 No: ile açılan hesaba ait mübrez varakada bu hesaba yatırılacak meblâğın bu hesabı kooperatif namına açdiran Galip Bingöl tarafından alınabilecegine dair bir kayıt sarahat bulunmamış ve bu hesap varakasında Galip Bingölün

420

tatbik imzası bulunmakla beraber Kooperatifin mübrez 24/9/1943 tarihli sicille ticaret gazetesile neşir ve ilân edilmiş bulunan nizamnamesinin 68 inci maddesi gereğince kooperatifi taahhüt altına sokan bil'umum mukavele, muhabere, senet ve sair muamelelerde firma ve mührü ile birinci veya ikinci başkan ile birlikte Müdür veya Yönetim kurulu üyelerinden birinin imzasının bulunması meşrut bulunmakla kooperatif namına dâvalıya yatırılan mebaliğin yalınız bir imza sahibine verilmesi şirketi ilzam edemiyeceği derkâr bulunmuş ve dâvalı tarafından verilen 26İ11İ949 tarihli lâyıhada mevduattan 1946 senesinde muhtelif tarihlerde dört def'a da Galip Bingöl tarafından 3950 lira çekilmiş bulunduğuna dair olan dört dekontun mahkemeye ibraz edildiği bildirildiği halde dâvacı tarafından yalınız son dekontun tebliğ edildiği kabûl edilerek diğer dekontlar dosyada olmadığı gibi bunların diğer tarafa tebliğ edildiğine dair bir kayda tesadüf edilmemiş ve 1944 — 1945 senelerine ait dekontlarında şirket mümessilerine tebliğine dair dâvalı tarafından bir vesika ibraz edilmemiş ve 1946 senesi dekontlarından birinin şirkete tebliği üzerine dâvacının temsil sıfatını haiz olmıyan bir şahsın mevduattan para çekmesini kabul edemiyeceğini protosto ile dâvalıya bildirmiş ve şirket namına çekilipte katıtlarına geçirilen mebaliği şirketin kabûl eylediğini, ancak temsil sıfatını haiz olmıyanların şirket namına çekdiği paraları kabul etmiyeceğini dâvalıya ihtar etmesi sui niyetle mahmûl ve diğer tarafın haklarını muhil bir hareket teşkil etmemiş bulunduğundan her para çekilişinde keyfiyetin dekontla şirkete bildirildiği ve hesabı carî mukevelesinde parayı yatıracak zatın para çekmeye de selâhiyettar bulunduğu gerekçelerile hükmün zuhulen onanmış bulunduğu anlaşılmakla Hukuk U. M. K. nun 440 ve 442 inci maddelerine tevfikan dâvacının tashihi karar isteminin kabulü ile 5/1/1951 tarihli onama kararının kaldırılmasına ve hükmün bu sebeplerden dolayı bozulmasına karar verilip mahalline gönderilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda: Bazı sebep ve düşüncelerle evvelki hükümde ısrar olunmasına karar verilmişdir.

TEMYİZ EDEN VE DURUŞMA İSTEYEN : Dâvacı Kooperatif adına vekili Avukat Ali Şevket Erkün

YARGITAY KARARI

Duruşma icrası için tâyin olunan 28/Kasım/1951 tarihine rastlayan Çarşamba günü muayyen zamanda temyiz eden dâvacı vekilleri Ali Şevket Erkün ve Avukat Safa Erkün ve aleyhine temyiz olunan dâvacı halk san-

dığı adına Vekili Avukat Ziya Karaca gelerek hazır olup temyiz müddeti hakkında aleyhinde temyiz olunan vekilinin bir diyeceği olmadığı sorularak ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verilip kaydedildiği incelenerek anlaşılmakla Hukuk Genel Kurulunca tarafların şifâhi izahları dinledikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanmasının başka bir güne bırakılması tensip kılınmışdı.

Bu gün Hukuk Genel Kurulunca dosyada mevcut kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dâvacı Kooperatifin sicilli ticaret gazetesile neşir ve ilân edilen ve bir örneği de banka dosyasında mahfuz tutulduğu anlaşılmış olan nizamnamesinin 68 inci ve ticaret K. nun 482 inci maddesi hükümlerine ve 1946 senesi başında şirkete gönderilen dekonttan ma'ada ve mukaddem tarihlerle ve muayyen zamanlar da, kooperatifin selâhiyetli uzuvlarına hesap neticelerinin tebliğ edildiği anlaşılmamasına ve bahse konu dekontu tebellüğ eden dâvacı kooperatifin; dâvalıya çekdiği ihtarname; mündericatı itibarile sui niyete mahmul ve karşı tarafın haklarını muhil bir hareket sayılmıyacağına göre özel dairenin bozma kararı varit ve uyulmak gerekli iken yazılı düşünce ve sebeplerle ısrara karar verilmesi yolsuz ve dâvacı vekilinin bozma dileği yerinde görüldüğünden temyiz edilen ısrar kararının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 429 uncu maddesi gereğince Bozulmasına ve aşağıda müredatı yazılı (905) kuruş temyiz ilâmı harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 5/12/1951 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Tapuda kayıtlı yerler hakkındaki satış sözleşmelerinin muteber olmadığı ve muteber olmıyan bir kâğıt zımnında taahhüt edilen cezai şartın da muteber olamıyacağı.

Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi
Esas : 8784 — Karar : 1879

Babaeski'nin Mandıra köyünden İbrahim oğlu İbrahim Çiftçinin Hayrabolu'nun Lahna köyünden Yanık oğullarından Mehmet Yanık ve İdris Yanık ve Ahmet Yanık aleyhlerine Tapu ile mutasarrıf bulunduğu hudut ve mevkii belli 17 dönüm tarlaya rehin bedelinin iadesi suretile vâki müdahalenin önlenmesi hakkında açtığı dâvaya karşı dâvalılar mümüdebih tarlayı 1929 senesinde köy ihtiyar hey'etince musaddak senedle İbrahimden satın aldıklarını def'an beyan ve senedin musaddık suretini

ibraz eylemiş ve dâvacılarda satış bedeli olan 150 lirayı mahkeme veznesine yatırmış olduklarından müdahelenin men'ini talep eylemelerile cari muhakeme sonunda; tapulu gayrimenkulün haricen alım ve satımı muteber bulunmamış ve muteber olmıyan bir akid zımmında teahhüd edilen cezai şartda muteber olmıyacağına ve satış bedeli olan 150 lirada mahkeme veznesine tevdi edilmiş bulunmasına ve dâvacı dâvalılardan İdris hakkındaki dâvasından ferağet eylemiş olmasına mebni dâvalılardan Ahmetle Mehmedin müddeabih gayrimenkule vaki mudahelelerinin men'ine dair Babaeski Asliye Hukuk Yargıç'lığından verilen 10/Mayıs/1950 gün ve 563 — 242 sayılı ilâmın Yargıtay'ca incelenmesi Ahmet Yanık vekilleri tarafından süresi içinde verilen dilekçe ile istenilmiş olmakla gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Tapuda kayıdlı yerler hakkındaki satış sözleşmeleri muteber olmadığına ve muteber olmıyan bir kâğıt zımmında teahhüd edilen cezai şartında muteber olmıyacağına ve dâvacının sözüne inanılarak bir masraf yapılmış ve bu yüzden bir zarara düşülmüş ise bunların müşterinin her vakıt dâvacıdan isteyebileceğine göre itirazlar yerinde olmadığından reddile usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA ve 2311 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 9/4/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

2510 sayılı kanuna tevfikan tahsis edilmiş olan gayrimenkullerin aynına taallûk eden dâvaların yeni maliki ile birlikte hazine aleyhine ikame edilmesi icabeder.

Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi
Esas : 1100 — Karar : 4751

Tavşanlının Ali Köyünden Halil Girginin Maliye Hazinesi aleyhine yirmibeş senedenberi malik sıfatiyle tahtı tasarrufunda bulunan gayrimenkul senetsiz tasarruftan hazine adına tescil edilmiş olduğundan tescilin iptali ve müdahalenin men'i talebiyle açtığı dâvadan dolayı cari muhakeme sonunda: Hazine adına olan tapunun iptaline ve 3500 metre karelik yerin medeni K. nun 633 ve 639 uncu maddeleri gereğince dâvacı adına tesciline ve hazinenin buraya vaki müdahelesinin men'ine dair

Tavşanlı Asliye Hukuk Y. lığından verilen 19/9/1950 gün ve 596/408 No. lu ilâmın dairece incelenmesi Maliye hazinesi vekili Avukat Husamettin Alpagot tarafından suresinde verilen dilekçe ile istenilmiş olmakla gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Dâva konusu olan tarafların dâva dışında bulunan Ferfure ile Emine'ye 2510 sayılı kanuna tevfikan tahsıs edildiği ve adlarına da tapu verildiği dosya içinde bulunan tapu kaytları münderecatından anlaşılmasına ve 3667 s. lı K. nun 3 üncü maddesi gereğince bu kabil ayne tealluk eden dâvaların yeni maliklerle birlikte hazine aleyhine açılması lâzımgeldiğine göre, olveçhile açılacak dâvanın kabulü ile yargılama yapılması ve karar verilmesi lâzımgeldiği halde, yalınız hazine aleyhine açılan dâva üzerine inceleme ve uygulama yapılarak yazılı olduğu üzere karar verilmesinde doğruluk görülememiştir.

Bozma dileği bu bakımdan yerinde bulunmuş olduğundan temyiz olunan kararın H. U. MÜ. K. nun 428 inci maddesi gereğince BOZULMASINA ve dosyanın mahkemesine geri gönderilmesine ve 870 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 5/11/1951 tarihinde oybirliğiyle karar verildi

---

Murisin Medenî Kanunun tatbikından evvel yaptığı tasarrufların tenkise tâbi olmadığı.

Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi
Esas : 7851 — Karar : 469

Hüseyin Küçükler tarafından Habibe, Mehmet, İsmail Küçüker ve arkadaşları aleylerine açılan tenkis dâvasının bozmaya uyularak yapılan yargılaması sonunda; dâvacının mahfuz hissesi olduğu anlaşılan 3171 liranın ilâmında yazılı şekilde dâvalılardan alınmasına dair verilen yukarda tarih ve sayısı yazılı hüküm dâvalılardan Habibe, Mehmet, İsmail Küçüker ve Halil Karakaş taraflarından temyiz edilmekle yapılan incelemede; temyiz isteğinin süresinde olduğu görülüp kabulü oybirliğile kararlaştırıldıkdan ve dosyada mevcut evrak okunup iş anlaşıldıkdan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Muris Ahmet tarafından dâvalılara temlik olunan gayrimenkullerden Kabristan ve Köprübaşı mevkiindeki değirmen hissesinden maadasının M. K. nun meriyetinden sonra ferağı vukubulduğu tapu ve cevabından anlaşılmış ve mümeyyiz dâvalılar bozmadan evvel ve sonra hazır bulundukları muhakeme celselerinde gerek bu kayıtlara ve gerek tasarrufun mal kaçırmak kasdile vukubulduğu iddiasile bu hususta dinlenen şahitlerin ifadelerine karşı şayanı tetkik bir iddia ve müdafaada bulunmamış olmalarına mebni bu hususlara matuf itirazlar varit değilsede mezkür değirmen hissesinin 340 tarihinde hibe suretile temlik olunduğu anlaşılmış ve M. K. nun meriyetinden evvel yapılan tasarruflar tenkısa tabi bulunmamış olduğu halde bununda tenkısa tabi tutulması sebebi anlaşılmamış olduğu gibi murisin bilumum metrükâtından dâvacının miras hissesi ile mahfuz hissesi miktarı hesap ve tayin edilip temlik harici gayrimenkullerle menkul metrükâtdan olması lâzım gelen mikdarla mahfuz hissesi arasındaki farkın dâvalılara temlik olunan emval kıymetlerile mütenasip olazılı olduğu üzre hesap ve hükmün olunmasında isabet görülmemiş ve bozma talebi bu itibarla varit görülmüş olduğundan hükmün bu noktalardan (bozulmasına) ve aşağıda yazılı temyiz masraflarının ilerde haksız çıkacak tarafdan alınmasına 18/1/1951 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Murisin yalnız baba tarafından mirasçısı bulunup ana tarafından mirasçısı bulunmadığı hallerde mirasın yarısının hazineye intikali icabetmeyip bütün mirasın baba tarafından olan mirasçılara intikal edeceği.

Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi
Esas : 8235 — Karar : 407

Fatma Meliha Dinçer tarafından açılan veraset dâvasının yapılan yargılaması sonunda; müris Hüsniye'nin 1949 yılında dul ve çocuksuz olarak vefatile verasetinin kendisinden evvel ölen baba bir ana ayrı kardeşi Ali Çavuşun kızı Fatma Meliha Dinçer ile Ali Çavuşun torunları Hürmüz ve Şerife'ye ve yine baba bir ana ayrı kardeşi olup kendisinden evvel ölen Ahmet kızı Fatma'ya kaldığı ve anası Hatice'nin kendisinden evvel hiç bir mirasçı bırakmadan vefat etmiş olması sebebile bu kısma ait mirasın hazineye intikal ettiği anlaşıldığından muris Hüsniye'nin miras meselesi onaltı sehim itibarile sekiz sehminin hazineye birerden iki sehminin Ayşe kızları Şerife ve Hürmüze iki sehminin Ali Çavuş kızı

429

Fatma Meliha'ya ve dört sehminin Ekmekçi Ahmet kızı Fatma'ya isabetine dair verilen yukarda tarih ve sayısı yazılı hüküm dâvacı Fatma Meliha tarafından temyiz edilmekle yapılan incelemede; temyiz isteğinin süresinde olduğu görülüp kabulü oybirliği ile kararlaştırıldıkdan dosyadaki evrak okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Murisin ana tarafından mirasçısı olmadığına göre bütün mirasın baba tarafından olan varislere intikal edeceği M. K. nun 440 ıncı maddesinin son fıkrası sarahati iktizasından bulunduğu halde mezkûr madde hükmü nazara alınmıyarak yarı mirasın hazineye aidiyetine karar verilmesi yolsuz ve itiraz varit olduğundan hükmün (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz masraflarının temyiz edenden alınmasına 16/1/1951 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Islah yeni bir dâva olmayıp evvelce ikame edilmiş dâvaya ait usuli bir muamele olduğundan zamanaşımının hesabında ıslah tarihinin değil ilk dâva tarihinin nazara alınması icabeder.

Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas : 13088 — Karar : 9912

Orman idaresi tarafından Halim Baştan, Ahmet Baştan ,Mehmet ve Fehmi Baştan ve Ahmet Hamdi Kanbur aleyhlerinde açılan ve Devlet ormanından kaçak ağaç kestiklerinden tazmin bedeli olan 212 lira 60 kuruşun tahsili istemine dair dâvanın yapılan yargılaması sonunda; dâvacı duruşma sırasında verdiği diekçe ile dâvayı islâh eylediğini beyanla 91 lira 75 kuruşun tahsilini istemiş olup amme dâvasının düşme tarihi ile ıslâh tarihine göre olayda zaman aşımı mevcut bulunmuş olduğundan dâvanın bu yönden reddine dair Vakfıkebir Sulh Hukuk Yargıç'lığındna verilen 23/7/951 günlü ve 951 — 109/183 sayılı hükmün temyizen incelenmesi dâvacı Orman idaresi tarafından istenilmekle bitetkik: Temyiz isteminin süiçinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Dâvacı idare dâvasını ıslâh eylemiş ve mahkemece de vaki ıslâh kabul edilmiş olmasına ve ıslâh yeni bir dâva olmayüp evvelce ikame edilmiş dâvaya ait usulü bir muamele bulunmasına binaen zaman aşımının hesabında ıslâh tarihinin değil ilk dâva tarihinin nazara alınması gerekli

iken bu yolda işlem yapılmaması yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 600 kuruş harç ve damga pulunun haksız çıkacaktan alınmasına 5/10/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

İki taraf arasında bir anlaşma veya teamül mevcut değilse tapu harçlarının temellük eden tarafından ödenmesi kanun iktizasından olup Belediye İstimlâk Kanununda da hilâfına bir sarahat olmadığından istimlâk edilen gayrimenkule ait ferağ harçlarının da temellük eden belediye tarafından ödenmesi lâzımdır.

Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas : 12767 — Karar : 9834

Şevket Yılmaz vekili Alişan Ünügür tarafından Belediyeye izafetle başkanı İbrahim Feslioğlu aleyhine açılan ve istimlâk edilen arsasının ferağ masrafı olarak tarafından ödenen 264 lira 9 kuruşun tahsili istemine mütedair dâvanın yapılan yargılaması sonunda: 3710 sayılı kanunun 9 ve 10 cu maddelerinde yalnız istimlâk bedelinin verileceğinden bahsedilmiş olup başka bir hüküm mevcut bulunamamış ve hernekadar tapu harçları kanununun birinci maddesinde (taraflar arasında bir anlaşma veya teamül mevcut değilse tapu harcını temellük eden taraf verir) denilmekte ise de bu madde iki özel kişi arasındaki ferağ muamelelerine ait bulunmuş olmasına göre dâvacının dâvalı belediyeden istimlâk ferağ masrafı olarak ayrıca bir bir para tahsiline hakkı bulunmadığından bu dâvanın reddine dair Cihanbeyli Sulh Hukuk Yargıç'lığından verilen 25/4/1951 günlü ve 950 — 233 — 951 — 129 sayılı hükmün temyizen incelenmesi dâvacı vekili Alişan tarafından istenilmekle bitetkik: Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Olayda Ferd ile dâvalı Belediye arasında kanunen fark bulunmamasına ve istimlâk kanununa bu bapta bir sarahat mevcut olmaması ferağ harç ve masrafının bayi mevkiinde olan mülk sahibi olan dâvacıya tahmilini icabettirmeyeceğinden ve 1451 sayılı tapu harçları kanununun birinci maddesinde tapu harçlarının temellük eden tarafça ödeneceği yazı-

lı bulunmasına binaen dâvanın kabulü ile dâva edilen paranın tahsiline karar verilmek icabederken yerinde olmayan sebep ve düşüncelerle yazılı şekilde dâvanın reddine karar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde olduğundan temyiz olunan hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 600 kuruş harç ve damga pulunun haksız çıkacaktan alınmasına 4/10/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

Tamir dolayısiyle muvakkaten tahliye kararlarında tahliye müddeti mebdeinin karar yerinde gösterilmesi icabeder.

Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas : 13701 — Karar : 9763

Mehmet Tercan ve Ali Çevik taraflarından Mehmet ve Kezban Tak aleyhlerine açılan ve satın aldıkları ev viran bir hâl almış ve oturmağa müsait bulunmamış olduğundan mecurun tamir edilmek üzere boşaltılması istemine mütedair bulunan dâvanın yapılan yargılaması sonunda: Tamirin tahliye edilmek suretile yapılabileceği bilirkişi raporu ve yapılan keşif sonucu ile tahakkuk etmiş bulunduğundan dâvalıların oturdukları yerin muvakaten iki buçuk ay müddetle tahliye olunarak dâvacılara teslimine ve tamiratın ikmalini müteakıp kira ile oturdukları gayri menkuller dâvalılara aynen iade edilmesine dair Ankara Birinci Sulh Yargıçlığından verilen 28/8/1951 günlü ve 1951 — 647 — 752 sayılı hükmün temyizen incelenmesi dâvalılar vekili Avukat Sabahattin Bilge tarafından istenilmekle bitetkik: Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Dâvacı dilekçesinde mecurun inhidam edeceğinden bahisle tahliyesini istemiş ve ihtarında da evi tamir ettirerek kendisinin oturacağını bildirmiş olmasına göre muvakaten tahliye hakkında bir talep olmadığı halde dâva hilafına karar verilmesi yolsuz olduğu gibi kabul zaruretine göre muvakaten tahliyenin mebdeinin karar yerinde iraesi gerekli olduğu halde bu cihetten de zuhul edilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımlardan yerinden olduğundan hükmün bu sebeplerden (BOZULMASINA) ve a-

şağıda yazılı 600 kuruş harç ve damga pulunun haksız çıkacaktan alınmasına 2/10/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

---

1 — Hayvan trampasından mütevellit ihtilâfta mutlak surette şahit istimaı caizdir.

2 — Hayvan alım ve satımında müşterinin iğfali halinde bayi mebiin ayıplarını tekeffül etmiş sayılır ve ayıbın kendisine vaktında ihbar edilememiş olduğunu ileri sürerek mesuliyetten kurtulamaz.

Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas : 12920 — Karar : 9843

Ali Çikesu tarafından Satılmış Dalmızrak aleyhine açılan ve trampa yapan At bedelinden alacağı olan 250 liranın tahsili istemine mütedair bulunan dâvanın yapılan yargılaması sonunda: İttifakla seçilen bilirkişinin beyanına göre dâvacının verdiği ve fakat sakat olduğu anlaşılan hayvanın kıymetinden 150 lira kaybedeceği tahakkuk etmiş olmakla dâvacının 250 lira alacağından 150 liranın tenzilile 100 liranın dâvalıdan alınıp dâvacıya verilmesine ve fazla isteğin reddine dair Sorgun Sulh Hukuk Yargıç'lığından verilen 18/7/1951 günlü ve 950 — 487 — 951 — 296 sayılı hükmün temyizen incelenmesi dâvacı ve dâvalı taraflarından istenilmekle bitetkik: Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Temyiz olunan hükmün dayandığı gerekçelere ve tarafların iddia ve savunmalarına göre olayda şahit istimaı caiz bulunmasına ve borçlar kanununun 195 ci maddesinde hayvan alım ve satımında müşterinin iğfalı halinde bayın mebiin ayıplarını teklffül etmiş addolunacağı yazılı bulunmasına ve sözü geçen kanunun 200 cü maddesinde müşteriyi iğfal eden bayın ayıbın kendisine vaktında ihbar edilmemiş olduğunu ileri sürerek mesuliyetten kurtulamıyacağı tasrih edilmesine ve toplanan delillerin takdiri Yargıca ait bulunmasına binaen heriki tarafın yerinde olmayan bozma dileklerinin reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün (ONANMASINA) ve aşağıda yazılı 122 kuruşun dâvalıdan 500 kuruşun da dâvacıdan alınmasına 4/10/1951 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

479

1 — 3710 sayılı kanunun 15 inci maddesi hükmünce teşkil edilen üç kişilik bilirkişi heyetinden birinin mimar veya mühendis, bulunmadığı takdirde yapı işlerinden anlıyanlardan seçilmesi iktiza eder.

2 — Kısmen yapılan istimlâklerde istimlâk edilen kısmın kıymetinde bir değişiklik olup olmamasına göre kanunun muaddel 9 uncu maddesi hükümleri dairesinde muamele yapılması lâzımdır.

3 — İstimlâk bedelinin tezyiti dâvasında harcın mahkûmunbihin tamamı üzerinden değil, tezyid edilen miktar üzerinden alınması icabeder.

Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 4287 — Karar : 2840

Mustafa Aslım tarafından Zile Belediyesi adına Başkanlığı aleyhine Zile Hukuk Yargıç'lığına açılan ve mutasarrıf bulunduğu bahçesinden 200 metre karelik kısmının belediyece kamulaştırılmasına karar verilerek beher metre karesine elli kuruş kıymet konmuş ise de, bu bedel pek az olduğundan bahsile, kamulaştırma bedelinin beher metre karesinin beş liraya çıkarılmasına karar verilmesi istemine mütedair bulunan dâvanın yapılan yargılaması sonunda: Tavsilâtlı ilâmında yazılı olduğu üzere tarafların ittifakile seçilen bilirkişiler tarafından kamulaştırılan yerin beher metre karesinin yediyüzelli kuruş hesabile binbeşyüz lira değerinde olduğu tesbit edilmiş ise de, dâvacı bin lira istemiş olmasına mebni kamulaştırma bedelinin bin liraya çıkarılmasına dair verilen 25/10/1950 gün ve 437 sayılı hükmün, belediye vekili Avukat Ziyaeddin Yahlier tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Bilirkişiler tarafların ittifakile seçilmiş ve bunların bitaraf olmadıkları hakkında muayyen müddet içinde bir itiraz da mesbuk bulunmamış olmasına nazaran, dâvalı belediye vekilinin bu noktaya müteallik temyiz itirazı yerinde değilse de, 3710 No. lu kanununun 15 inci maddesi hükmünce teşkil edilen üç kişilik bilirkişi heyetinden biri mimar ve mühendislerden ve bulunmadığı takdirde yapı işlerinden anlayanlardan seçilmesi iktiza ederken, bundan zühul edilmesi ve olayda kısmen istimlâk yapılmış olmasına nazaran, istimlâk edilen kısmın kıymetinde bir değişiklik olup olmamasına göre, bahsi geçen kanunun madde 9 uncu maddesi hükümleri dairesinde muamele yapılması lâzımgelirken, bu cihetin düşünülmemesi ve ilâm harcının tezyit edilen mikdar üzerinden alınması lâzımgelirken, mahkûmünbihin temamı üzerinden alınması yolsuz veusul ve ka-

nuna muhalif olup, dâvalı vekilinin bozma dileği bu bakımdan yerinde görüldüğünden temyiz olunan hükmün bu sebeplerden (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz giderinin ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 11/4/1951 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Devlet Havayollarına ait yolcu uçağında yolcunun mâruz kaldığı kazadan dolayı ikame edilen tazminat dâvası, kazanın yolculuk esnasında dâvalı idarenin akdin icabatını yerine getirmekte olduğu sırada vuku bulduğuna göre ticari mahiyette olduğundan ticaret mahkemesinin görevi dahilindedir.

Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi
Esas : 3413 — Karar :1950

Emin Ülüsever vekili Avukat Hıfzı Ömer Varlık tarafından Devlet Hava yolları Genel Müdürlüğü adına vekili Avukat İhsan Arar aleyhine Ankara As. 4. H. Yargıç'lığına açılan, müvekkili Samsun'a gitmek üzere dâvalı idareye ait Tayyareye yolcu sıfatile binmiş ve yolda pervanelerden biri yerinden çıkarak müvekkilinin ayağına çarpıp binnetice ayağının kırılmasına sebebiyet vermiş olduğundan bahsile maddi ve manevi yedibin beşyüz üç lira tazminatın dâvalıdan tahsiline karar verilmesi istemine mütedair bulunan dâvanın yapılan yargılaması sonunda tavsılatı ilâmında yazılı olduğu üzere ticaret kanunuhükümleri uyarınca havada insan taşımak ticari muamele cümlesinden olup tazminat talebini icap ettiren hadisede yolculuk esnasında dâvalı idarenin akdin icabatını yerine getirmekte olduğu sırada vuku bulduğuna göre dâvanın ruyeti ticaret mahkemesinin vazifesi dahiline girmiş olmasına binaen dâvanın görev bakımından reddine ve dâvanın esasına hüküm verilmemiş olmasına göre ücret tarifesinin 15 inci maddesi göz önünde tutularak hesap edilen yüz altmış üç lira vekalet ücretinin dâvacıdan alınarak dâvalıya verilmesine dair verilen 20/11/1950 gün ve 813 sayılı hüküm dâvacı vekili Avukat Hıfzı Ömer Varlık tarafından süresi içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü

YARGITAY KARARI

Dâva evrakı münderecatına ve hükmün gerekçesine nazaran dâvacının yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddile usul ve kanuna uygun bulunan hükmün (ONANMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz edenden alınmasına 16/3/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

431

Şuf'a dâvası açıldıktan sonra yapılan temlik ve ipotekler şefiin hakkına müessir olmaz. Meşfu hisseyi devren alanların iyi ve kötü niyetlerine bakılmaksızın şefi, birinci bedel ile meşfu hisseyi almak hakkını haizdir.

Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi
Esas : 337 — Karar : 190

Dâva: Hissedar bulundukları iki parça tarladaki diğer hissedar Fatma Eroğlunun hisselerini 400 lira bedel mukabilinde dâvalılardan Ali Riza Yavaş Mehmet Yavaş ve Osman Yavaş satın almış olduklarından bahsile şuf'a hakları dolayisile satış bedeli karşılığında işbu hisselerin adlarına tesçiline karar verilmesi istenilmiştir.

Karar: Bozma kararına uyularak yapılan yargılama sonunda: Ali Riza Yavaş ve arkadaşları leyhine açılan işbu dâvanın yapılan temlikler dolayısile Fatma Eroğlu ve Ali Dikici aleyhlerine yöneltilmekledâvanın esası ve mahiyeti değişmemiş olduğu gibi yapılan bu temlik ve ipotek muamelelerinin meşfu hisseleri dâvacılardan kaçırmak maksadile yapıdığı anlaşılmış olmasına mebni şuf'a bedeli olan 400 liranın dâvacılardan alınıp dâvalı Ali Dikici'ye verilmesine mezkûr hisselerin dâvacı Sabriye Hürcan ve Mustafa Özden adlarına tapuya tesçiline ve Ali Dikici'nin fazla ödediğini iddia ettiği bedel hakkında Fatma Eroğlu aleyhine dâva açmakta muhtariyetine karar verilmiştir.

Temyiz eden: Dâvalılardan Nebiye, Ali Rıza, Fatma ve Ali vekilleri Mehmed Aydın

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Bozma kararına uyularak yapılan yargılamada dâvalılardan Ali Riza ve arkadaşlarının hissedar Fatma Eroğlu'nun 400 lira karşılığında satın aldıkları iki parça tarladaki meşfu hissesyi, mahza şuf'a hakkının kullanılmasına imkân bırakılmamak kasd ve gayesile aynı bedel ile tekrar Fatma Eroğlu'na satmak ve Fatma Eroğlu tarafından da durumu bilmesi gereken dâvalılardan Ali Riza'nın babasına bin lira karşılığında ipotek gösterilmek ve ipoteğin paraya çevrilmesi yolile yapılan takib üzerine de dâvalılardan Ali Dikici'ye geçmek suretile dâvadan sonra birbiri ardınca yapılan temlik, ipotek, satış dâvacıların kanuni süre içinde kullandıkları şuf'a hakkına bir suretle müessir olmıyacağına ve dâvadan sonra meşfu hisse üzerlerine geçmiş olanlar aleyhlerine açılmış olan dâva birin-

ci dâvanın devamı mahiyetinde bulunmak itibariley unların iyi ve kötü niyetleri aranılmaksızın kanuni süre içinde açılan şuf'a dâvası ile birinci satış bedeli üzerinden meşfu hisseyi almak hakkını iktisabeden dâvacılardan bedel farkı istenemeyip dâvalılardan Ali Dikici'nin ödediği fazla bedeli diğer dâvalılardan ayrıca dâva hakkı da saklı bulunmuş olmasına ve hükmün dayandığı gerektiği sebeplere göre yerinde olmıyan temyiz itirazlarının hepsinin reddile bozma kararı gereğince uygun olan hükmün (ONANMASINA) ve aşağıda yazılı 998 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 27/2/1951 gününde oyçokluğile karar verildi.

Muhalefet şerhi:

Son alıcının iyiniyetle hareket etmiş olduğu takdirde verdiği satış bedeli kendisine ödenmek gerekli bulunduğundan kararın buna uymıyan kısmına muhalifiz.

Üye	Üye
İrfan Elgin	**Mühiddin Yüm**

Hissedarlar, hisseli bulundukları gayrimenkulün taksimi veya şüyuun izalesi hakkında dâva açamıyacaklarına dair yaptıkları mukavele 10 yıl için muteberdir.

Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi
Esas : 125 — Karar : 160

Dâva: Müvekkilinin dâvalılarla birlikte mütasarrıf oldukları dâva dilekçesinde yazılı hanenin aralarında taksim edilmediğinden bahsile hümen taksimi kabil olmadığı takdirde satılarak şuyuun giderilmesine karar verilmesi istenilmiştir.

Karar: Tavsılâtı ilâmında yazılı olduğu üzereç dâva konusu gayrimenkullerin hissedarlar arasında yekdiğerine taksim ve şuyuun giderilmesi hakkında dâva açılmasının sözleşmiş olduğu ibraz olunan bu husustaki sözleşme müderecatile ve işbu sözleşmenin kanunen muteber olup feshini gerektirir muhik bir sebep de ileri sürülmemiş ve bu sebeple şuyuun giderilmesi dâvası mükavele tarihinden itibaren on sene müddetle istimaa şayan bulunmamış olmasına mebni dâvanın bu sebeple reddine karar verilmiştir.

Yargıtay Kararı

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu görüldüten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâva konusu gayrimenkulün hissedarları bulunan tarafların yekdiğeri aleyhine taksim ve şuyuun giderilmesi hakkında dâva açamıyacaklarına dair 18/Haziran/1950 tarihli sözleşme Medeni Kanunun 627 inci maddesi hükümlerince ancak on yıl içinde müteber olacağına ve hükmün dayandığı gerekçelere göre yerinde olmıyan temyiz itirazlarının reddile hükmün (ONANMASINA) ve aşağıda yazılı 500 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 23/1/1951 gününde oybirliğile karar verildi.

Karı koca arasında mal ayrılığı asıl olmasına göre şâyian tasarruf ettikleri gayrimenkulün taksimi, olmadığı takdirde şüyuun giderilmesi hakkında yekdiğeri aleyhine ikame ettikleri dâva, cebrî icra mahiyetinde olmadığından görülmesi icabeder.

Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi
Eesas : 91 — Karar : 39

DÂVA : Dâvalı ile müştereken mutasarrıf olduğu yer ve sınırları dâva dilekçesinde yazılı tapunun 561 ada 34 parselde kayıtlı maa bahçe bir bap köşkün aralarında taksim edilmediğinden bahsile hükmen taksimi kabil değilse satılarak şuyuun giderilmesine karar verilmesi istenilmiştir.

KARAR : Dâva konusu gayrimenkulün taraflar arasında taksimi kabil olmadığı mahallinde bilirkişi marifetile yapılan inceleme ve tapu kaydı mündericatile anlaşılmış olmasına mebni bu gayrimenkulün açık artırma ile satılarak bedelinin yarı yarıya taraflara taksimi suretile şuyuun giderilmesine karar verilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Dâvalı.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Karı koca arasında mal ayrılığı asil olmasına göre karı koca arasında şayian tasarruf edilen gayrimenkulün taksimi olmadığı takdirde şuyuun

giderilmesine mütaallik dâva Medeni Kanunun 165 inci maddesinin şumulü dışında bulunması itibarile müştereken mutasarrıf bulundukları dâva konusu gayrimenkulün taksimi, kabil olmadığı hallerde şuyuun giderilmesi istenebileceğine ve tapu kaydına, keşif tutanağına ve hükmün dayandığı gerekçelere göre yerinde olmıyan temyiz itirazlarının reddile hükmün (ONANMASINA) ve elde edilecek satış bedelinden yüzde bir nispetinde alınacak harcın muktazi damga resmi ile birlikte hissedarlardan hisseleri nisbetinde tahsiline 11/1/1951 gününde Oybirliğile karar verildi.

Dâvacı köye tahsis edilen yaylanın bulunduğu yerin fenni krokisi yaptırılıp açık ve kesin olarak belirtilmek icabederken bilirkişilerin (Nizalı yerden tahminen yarım saat mesafede) olduğuna dair müphem beyanlarına istinaden dâvanın reddine karar verilmesi yolsuzdur.

Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi
Esas :4074 — Karar : 1630

DÂVA : İlce İdare Heyeti kararile 937 yılında köylerine tahsis edilen ve daha evvel de ellerinde bulunan başgedikliler yaylası adile anılan yaylanın güney sınırında 400 dekar kısmına dâvalılardan Karakaş köylülerinin tecavüz ederek elli araba ot biçerek bin lira ve diğer dâvalı Kürtdere köylülerinin de adı geçen yaylanın doğu sınırından 1500 dekar kısmına müdahale ederek 150 araba ot biçerek 3500 lira zarara sebebiyet vermiş olduklarından bahsile işbu zararların dâvalı köylerden tahsiline karar verilmesi istenilmiştir.

KARAR : Tafsilâtı tutanak ve ilâmında yazılı olduğu üzere, dâva konusu yerde dâvacı köyün bir hakkı bulunmadığı dâvacı köye tahsis edilen yerin dâva konusu yerden bin metre ileride bulunduğu dâvalı köylerin müdahalesi mevcut olmadığı ibraz edilen resmi belgelerin mahallinde bilirkişi marifetile yapılan uygulama ve inceleme ve kaymakamlıkda alınan karşılık yazı mündericatile anlaşılmış olmasına mebni dâvanın reddine karar verilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Dâvacı vekili

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

435

Dâva dosyasında bulunan belgelere göre dâvacı Kuyucuk köyüne 2/3 sitahsis edilmiş olan Başgedikliler yaylasının bulunduğu yer açık ve kesin olarak belirtilmek ve mütahassısına da krokisi yaptırılmak gerekirken dâvacı Kuyucuk köyüne tahsis edilen yaylanın bulunan yerden yaya olarak 25 dakikada gidilebilir tahminen yüz metre ileride bir yere taallûk edip gösterilen yere ait olmadığı hakkında bilirkişinin müphem ve bu itibarla hükme yeterli bulunmayan beyanına dayanılarak dâvanın reddi cihetine gidilmesi yolsuz ve temyiz itirazları bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün H. U. M. K. nun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 12/12/1950 gününde Oybirliğile karar verildi.

Kira müddetinin sonunda mücerret kira sözleşmesinin yenilenmesi, kira müddetinin hitamından evvelki kiraların tamamen ödendiğine delâlet etmez.

Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2118 — Karar : 2216

Temyiz edilen karar :

Hâdisede tahsili istenen kira bedelinden 62 buçuk lirasını ikrar eden borçlu Bakiye 50 liranın ödendiğine dair olan defi alacaklı tarafından inkâr edilmiş olmasına binaen borçlunun 50 lira üzerinden vakı olan itirazının kaldırılmasına ve borç kanuni süre geçtiği halde ödenmemiş olduğundan kira mukavelesinde yazılı yerin tahliyesine karar verildiği beyanından ibarettir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Borçlu

Temyiz dilekçesinin süresi içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Hâdise de kira müddetinin sonunda mücerred vira sözleşmesinin yenilenmesi kira müddetinin hitamından evvelki kiraların tamamen ödendiğine delâlet etmiyeceğine ve temyiz olunan kararın gerekçesine göre borçlunun yerinde bulunmıyan bozma dileğinin reddile kanuna uygun olan mezkûr kararın İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 438 inci maddeleri gereğince (ONANMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyenden alınmasına 26/4/1951 tarihinde Oybirliğile karar verildi.

inkar edilen adi senetteki imzanın tatbiki için alcaklıdan tatbika medar

---

evrak olup olmadığı sorularak tatbika medar evrak bulunmadığı takdirde borçlunun istiktabı yapılması ve medarı tatbik evrak bulunduğu takdirde istiktaptan evvel tatbikat yapılması icabeder.

Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 2232 — Karar : 2299
Temyiz edilen karar :

Takibin mesnedini teşkil eden 1/12/948 tarihli ve (2100) lirayı muhtevi senet usulüne tevfikan tanzim edilmediği gibi bu senedin borçlu olduğu iddia edilen Mehmet Şenal tarafından verilmediğine kanaat getirilmiş olmasına binaen alacaklının refi itiraz talebinin reddine ve alacağın icraca borçludan tahsil edilmemesine karar verildiği beyanından ibarettir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Alacaklı

Temyiz dilekçesinin süresi içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Takibin istinar ettiği sened adi mahiyette olup borçlu tarafından inkâr edilmiş olması sebebile hâdisede münker imzanın tatbikına medar olabilecek evrak alacaklı tarafından gösterildiği takdirde İcra ve İflâs Kanununun 68 inci ve mâtufu olan H. U. M. Kanununun 309 uncu maddeleri uyarınca ilk önce imza tatbikı suretile ihtilâfın halline gidilmesi ve

şayet tatbika medar evraf olmadığı veya yeter derecede bulunmadığı surette istiktap icrası gerektiği halde mercice alacaklıya imza tatbikı için evrak mevcut olup olmadığı sorulmaksızın doğrudan yapılan istiktabe müsteniden yazılı olduğu üzere varar verilmesine isabet olmadığından temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 27/4/1951 tarihinde Oybirliğile karar verildi.

İhtiyar heyeti ve mahallince mâruf iki şahıs tarafından tasdikı muteber olan senetlerin imza vaz'ına muktedir olmıyan veyahut yazı bilmiyen şahısların mühür veya parmak işaretini muhtevi olması icabedip imzalı senetlerin bu suretle tasdikı muteber değildir.

Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi
Eesas : 2241 — Karar : 2297
Temyiz edilen karar :

Senede müsteniden 1600 lira üzerinden takip edilen borçlu senedi inkâr etmekte ise de senette imzanın borçlu tarafından atıldığına dair ihtiyar heyetinin tasdik şerhi bulunmasına ve bu sebeple tasdikli imzanın muteber sayılması H. U. M. Kanununun 297 inci maddesinin mâna ve icaplarına uygun olmasına binaen borçlunun yerinde görülmeyen itirazının refi ile icranın devamına karar verildiği beyanından ibarettir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Borçlu

Temyiz dilekçesinin süresi içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

H. U. M. Kanununun 297 inci maddesine göre imza vaz'ına muktedir olmıyan veyahut yazı bilmeyen şahsın mücür veya parmak işaretinin ihtiyar heyeti ve mahallince mâruf iki şahıs tarafından tasdiki caiz olup takibin istinad ettiği senedin imzalı olması bakımından ihtiyar heyetince tasdik edilmesi mezkûr senede resmi mahiyet veremiyeceği cihetle borçlu tarafından inkar edilen imzanın tatbikına medar olabilecek evrak ala-

caklı tarafından irae edildiği surette İcra ve İflâs Kanununun 68 inci matufu olan H. U. M. Kanununun 309 uncu maddeleri gereğince ilk önce münkerimzanın tatbiki ve şayet tatbika medar evra bulunmadığı veya yeter derecede olmadığı surette istiktap icrası suretile işin karara bağlanması gerektiği halde mercice bu husus düşünülmeksizin itirazın ref'i cihetine gidilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 27/4/1951 tarihinde Oybirliğile karar verildi.

Köy tarafından tasarruf sandığı hesabına Ziraat Bankasına yatırılmış olan para köyün orta malı sayılamıyacağından haczi caiz ise de 1711 sayılı kanunun 4 üncü maddesine göre bu paranın bin liraya kadar olan kısmının haczi caiz değildir.

Yargıtay İcra ve İflâs Dairesi
Esas : 4296 — Karar : 4229
Temyiz edilen karar :

İcra ve İflâ Kanununun 82 inci maddesinin birinci bendinde devlet malları ile mahsus kanunlarında haczi caiz olmadığı yösterilen malların haczedilmiyeceği ve köy mallarının devlet malları gibi muamele göreceği yazılı bulunmasına ve köy paralarının sarfı ancak bütçe ile kabil olup teminat akçası namı altında irae olunan bu paranın haczi caiz bulunmamasına binaen borçlu köye aid meblağ üzerine konan haczin kaldırılmasına karar verildiği beyanından ibarettir.

YARGITAY KARARI

Temyiz eden : Alacaklı

Temyiz dilekçesinin süresi içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Hâdisede alacaklı tarafından haczi istenen ve Ziraat Bankasında mahfuz bulunan para; köyün orta malı sayılamıyacağından İcra ve İflâs Kanununun 82 inci maddesinin 1 numaralı bendi hükmünün tatbikı iicabetmezse de Bakanlar Kurulunun 25/3/931 tarih ve 10856 sayılı Kararnamesi

439

ve tasarruf sandıkları hakkındaki 1711 sayılı kanunun 4 üncü maddesi hükümlerine göre borçlu köy tarafından sözü geçen banka tasarruf sandığına mevdu paradan 1090 liraya kadar olan kısmının haczi caiz olmadığı dığı cihetle 1000 liradan mevduat bulunduğu surette fazlasının haczine kanuni mani bulunmadığı halde mercice bu cihetler göz önünde tutulmaksızın yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna aykırı ve alacaklının bozma dileği bu bakımdan yerinde olduğundan temyiz olunan kararın bu cihetle 1000 liradan fazla mevduat bulunduğu surette fazlasının haczine maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 10/9/1951 tarihinde oybirliğile karar verildi.

—— o ——

Yargıtay Kararları

CEZA BÖLÜMÜ

Ceza M. U. Kanununun 258 inci maddesi ancak suçun mahiyet ve vasfının değişmesi halinde uygulanabileceğine göre duruşma sırasında sanığın yeni bir suçunun meydana çıkması halinde tatbik kabiliyeti olmıyan bu maddenin uygulanması suretiyle hüküm tesisi yolsuzdur.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu
Esas : 18 — Karar : 5

Kavgada korkutmak maksadiyle bıçak çektiği iddiası ile sanık Remzi oğlu Selâmi Gürel'in yapılan yargılaması sonunda :

Sanığın kavgada bığak çektiği anlaşılamayıp ancak şehir dahilinde ruhsatsız silâh taşıdığı sabit olduğundan bahsile hareketine uyan Türk Ceza Kanununun 549 ve yaşı sebebile 56 ıncı maddeleri gereğince ve neticeten (On iki gün) süre ile hapsine ve yarım duruşma harcı olan 150 kuruşun sanıktan tahsiline dair (Görele) sulh ceza yargıçlığından verilen 9/9/1951 tarihli hüküm o yer C. Savcılığının vaki temyiz istemine binaen Yargıtay İkinci Ceza Dairesince incelenerek; 549 uncu madde ile açılmış bir dâva bulunmadığı halde bu madde ile sanığın mahkûmiyeti cihetine gidilmesinin yolsuzluğundan dolayı bozulmasını mutazammın ittihaz olunan 6/11/1951 tarihli karar aleyhine C. Başsavcılığından; (Her ne kadar 9/8/951 günlü iddianamede 466 ıncı madde ile dâva açılmış ise de; yargılamada dinlenen tanıkların ifadelerinden suçun mahiyeti tâyin olunarak iddianamede gösterilen vasfın değişmiş olduğu anlaşılmış ve bu sebeple 9/9/1951 günlü oturumda sanığa usulün 258 inci maddesi gereğince savunma hakkı verilmiş olmakla; Sanık hakkında şehir ve kasaba dahilinde ruhsatsız bıçak taşımaktan dolayı dâva açılmış olduğuna göre İkinci Ceza Dairesinin kararında isabet görülmediğinden işin bir kere de Kurulumuzca tetkik edilerek daire kararının ref'ile hükmün tebliğname gibi onanmasına karar verilmesi) hususunda ve süresinde itiraz edilmekle; 13/12/951 tarihli itirazname ile gönderilein dâva dosyası Ceza Genel Kurulunca okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 258 inci maddesi ancak suçun mahiyet ve vasfının değişmesi halinde uygulanabileceğine göre duruşma

sırasında sanığın yeni bir suçunun meydana çıkması halinde tatbik kabiliyeti olmıyan bu maddenin uygulanması suretile hüküm tesis edilmesinin yolsuzluğuna ilişen daire kararı usul ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan itiraznamede ileri sürülen düşünce yerinde olmadığından (REDDİNE) 4/2/1952 tarihinde Oybirliğile karar verildi.

Kazma bereleyici vasfı itibariyle 189 uncu maddede yazılı silâhlardan olduğundan 457 nci maddenin de tatbikı icabeder.

Yargıtay İkinci Ceza Dairesi
Esas : 5578 — Karar : 59-1

Kazma ile yaralamaktan sanık Mehmet Taşkın hakkında yapılan duruşma sonunda : T. C. K. nun 546/son.uncu maddesine göre bir ay hapsine ve, tecil talebinin reddine, nezarette kaldığı bir günle mevkuf kaldığı günlerin cezasından mahsubuna ve ikiyüz Krş. harçla üçyüz Krş. yargılama giderinin sanıktan tahsiline dair (Dörtyol) S. C. M. den verilen 4/3/952 tarihli hükmün incelenmesi sanık tarafından süresinde istida ve şartı yokluk kâğıdı ile ifa edilerek dâva evrakı C. Başsavcılığının 10/4/952 tarihli tebliğnamesiyle daireye gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı düşünüldü :

Kazmanın bereleyici vasfı itibariyle 189 uncu maddede yazılı silâhlardan olduğu düşünülmeksizin 457 inci maddenin tatbik olunmamasını yolsuzluğu aleyhe bozma sebebi sayılmamıştır.

457 inci maddenin tatbikini gerektiren hâdise mahiyeti itibariyle varid olmayan itirazların ve tebliğnamedeki mütalâanın reddine ve hükmün TASDİKİNE ve beşyüz Krş. temyiz harcının sanıktan alınmasına 30/4/-952 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Sanıkların tecil taleplerinin, seçim ahlâkının teessüsü bakımından ibreti müessire olması için reddine karar verilmesi yolsuzdur.

Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi
Esas : 9339 — Karar : 6134

Seçim kanununa muhafeleten sanık Muhtar Kadir Kısacı ve Celâl Bozdoğan ve Mustafa Barka haklarında yapılan duruşma sonunda : Muhtar seçimleri için sanıkların tanzim ettikleri seçme kütüğüne seçim ehli-

452

yetini haiz olmayan ve köy nufusu kütüğünde kayıtlı bulunmayan ve hizmet sebebile muvakkaten köye gelmiş seçmenleri ve filen asker olanları kütüğe ithal ederek seçim kanununa muhalif hareket ettikleri ve bu görevlerindeki kayıtsızlık ve gereken itinayı göstermeyerek kayıtsızlıklarını lakaydi derecesine vardıran sanıkların bu hareketleri neticesinde seçim ehliyetini haiz olmayanların seçime katılarak ikinci seçimin dahi iptal edilmesine sebebiyet vermeleri haklarında takdiri şiddet sebebi sayılarak 5545 sayılı kanunun 148/2 inci maddesi gereğince birer ay hapislerine ve 200 zer kuruş yarım harç alınmasına ve yeni bir kanunun tatbiki zımmında seçim ahlâkının teessüsü bakımından ibreti müessire olmak üzere sanıkların tecil taleplerinin reddine dair Adana Birinci Asliye Ceza yargıçlığından verilen 29/3/951 günlü hüküm sanıkların temyizleri üzerine yerinden gönderilen evrak C. Başsavcılığının 21/9/951 günlü tepliğnamesiyle daireye verilmekle okunarak gereği düşünülüp görüşüldü :

Sanıkların subuta ait temyiz itirazları zabıtname mündericatına göre yerinde görülmemiştir.. Ancak;

Sanıkların tecil hakkındaki talebleri muvacehesinde T. C. K. nun 89 uncu maddesi sarahatı dairesinde şahsi ahvalin esas tutulması suretiyle taktir hakkının istimali luzumu düşünülmeksizin sanıkların tecil taleblerinin seçim ahlakının teessüsü bakımından ibreti müessire olması için reddine karar verilmesi yolsuz ve sanıkların temyiz itirazları bu itibarla varit olduğundan tepliğnamedeki onanma isteğinin reddile hükmün mezkûr sebebten dolayı bozulmasına ve depo paralarının geri verilmesine ve 500 kuruş temyiz harcının haksız çıkacak taraftan alınmasına 10/10/951 günürde oybirliğiyle karar verildi.

Sabit eserin yüzün tabii görünüşüne tesiri bakımından nazara alınacağı gözetilmeden (mağdurun içtimai seviyesine ve yaşayış muhitine nazaran) diye ikinci fıkra yerine dördüncü fıkranın tatbikı yanlıştır.

Yırgıtay Dördüncü Ceza Dairesi
Esas : 4741 — Karar : 4786

Ceylân Erşahini üç gün işinden kalacak ve dudağında sabit bir eser bırakacak derecede bıçakla yaralamaktan sanık ve mükerrir Süleyman Koç'ın yapılan yargılama sonunda : mağduran üst dudağında tesbit edilen izin yaşadığı muhite ve içtimaî seviye ve vaziyetine göre estetik bakımdan güzellğini bozamayacağı çirkinlik ve ayıp teşkil etmeyeceği bilirkişinin

beyanından anlaşılmasına binaen T. C. K. nun 456/4, 457/1, 81/2 inci maddeleri gereğince bir ay on gün hapssine dair Karacabey Asliye Ceza Yargıçlığından verilen 12/3/952 günlü hükmün Yargıtayca incelenmesi sanık tarafından süresinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı onama isteyen tebliğname ile daireye gğnderilmekle müzakere olundu.

Sabit Eserin yüzün tabiî görünüşüne tesiri bakımından nazara allınacağı gözetilmeden (mağdurun içtimaî seviyesine ve yaşayış muhitine nazaran) diye ikinci fıkra yerine dördüncü fıkranın tatbiki yolsuzluğu aleyhe temyiz olmadığından bozma sebebi sayılmamıştır.

Dosyaya, gerekçeye ve takdire göre yerinde olmayan itirazların reddile hükmün istem gibi onanılmasına ve onama harcı olarak beş lira alınmasına 3/5/952 de oybirliğile karar verildi.

Sanığın omuzunda mevcut av tüfeğini tevcih etmiyerek yalnız sözle tehditte bulunmuş olmasına göre maddenin (258) inci madde birinci fıkrası yerine iikinci fıkrasının uygulanması yolsuzdur.

Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesi
Esas : 568 — Karar : 568

Evvelce köy heyeti tarafından alınan karar üzerine harim yapıllmak istenilen yerin kendisine ait olduğundan bahisle muhtar ve ihtiyar heyetine silâhla tehdit etmekten sanık Hüsamettin Karayakup'un yapılan yargılama sonunda: T. C. K. nun 258/2-5 inci maddesi gereğince üç ay hapsine dair Serik Asliye Ceza Yargıçlığından verilen 20/11/951 günlü hükmünı yargıtayca incelenmesi sanık ve o yer C. savcılığı tarafından süresinde iistida ve şartı ifa edilererek dâva evrakı C Başsavcılığından; keşif için infaz edilen tapu senedinin sanığa ait olmadığı nazara alınmaması ve 2311 sayılı kanuna tevfikan sanığın müdahalesi menedilen köy mer'asının huduıtlandırmaktan ibaret olan mağdurun eyleminde keyfi hareket bulunmuış olduğunun kabuliyle cezadan indirme yapılması yolsuz olduğundan bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle oluru düşünüldü.

Başka şahıslara ait olarak ibraz edilen tapu senetlerinin mahkemece kabul edilmeyerek hususî muhasebeden getirdilen mer'a kaydı üzerine tatbikat yaptırılmış ve münazaalı yerin mer'a hududu dıüında kalmasının tahfif sebebi sayılmış olmasına binaen tebliğnamedeki mütalâa yerinde değilsede;

1 — Sanığın omuzunda mevcut av tüfengini tevcih etmeyerek yalnız sözle tehditte bulunmuş ve av tüfenginin bu tehdidi müessir kılmak için

istishap edildiğinin delili bulunmamış olmasına göre maddenin birinci fıkrası yerine ikinci fıkrasının uygulanılmasında isabet bulunmaması.

Bozmayı gerektirmiş ve itirazlar bu bakımdan yerinde görülmüş olduğundan hükmün bozulmasına 19/1/952 de oybirliğile karar verildi.

İşten el çektirildiği halde köyün resmî mühür ve defterlerini teslimden imtina eden köy muhtarının fiili suç teşkil etmez.

Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi
Esas : 457 — Karar : 475

Vilâyet makamınca eli işten çektirildiği halde köyün resmi mühür defterlerini köy kanunu hükümlerince ilgililere teslimden imtina ederek kendisine mal etmek suretiyle zimmetine geçirdiği iddiasiyle sanık Arozik köyü eski muhtarı Fikri Şahin'in yapılan yargılaması sonunda : Bahis mevzuu mühür ve defterler para ve para hükmündeki mal durumunda olmaması sebebiyle adı geçen sanığın fiilinde suç unsuru bulunmamasına binaen sanığın müsnet fiilden beraetine dair (Elâzığ) Asliye Ceza Yargıçlığından verilen 14/1/951 günlü ve 951/382-9 sayılı hükmün süresi içinde Yargıtayca incelenmesi o yer C. savcısı yönünden istenilmesi üzerine mahallinden gönderilip C. Başsavcılığından tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı okunup gereği düşünüldü ve aşağıda yazılı karar tesbit olundu :

Sanığın ikten el çektirilmesi üzerine muhtarlık mühüriyle muhtarlığa ait defterleri teslimden imtina etmesi imtinanın taalûk ettiği eşya üzerinde haksız temettu kasdı mevzuu bahis olmıyacağı ve bu eşyaya mal giremiyeceği cihetle hâdisede zimmete para geçirmek suçu teşekkül edemiyeceği gibi 252 inci maddede derpiş olunan suçun teşekkülü için işten el çektirme muamelesinden sonra da memurun memuriyetine devam ederek buna ait her hangi bir vazife ifa etmesi şart olup bu şart kanun maddesinin her iki fıkrasına şâmil bir şekilde mevzu bulunduğu ve sanık hakkında esasen yalnız mühür ve defterleri teslimden imtinaına muhtas bir şekilde kamu dâvası açılmış olduğu ve Ceza kanununun 230 uncu maddesinde âmirin kanuna göre verdiği emirleri makbul bir sebep olmaksızın yapmamak suretiyle memuriyete müteallik bir vazifenin ifasında hilâfı kanun imtinaı tazammun etmekte olup mühür ve defterlerin teslim edilmemesinde bu suçun istilzam ettiği şartlar mevcut olmadığı cihetle sanık hakkında müt-

445

tehaz beraet hükmüne karşı C. savcısı tarafından ileri sürülen itirazlarla tebliğnamede yazılı mütalâaya iştirak olunmadığından vaki itirazlarla mütalâanın reddiyle hükmün (Onanmasına) 9/2/952 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Fiili icra ederken asli iştirak halinde bulunan sanıkların fiilin T. C. Kanununun 418 inci maddesine uygun şekilde taayyün eden vasfından dolayı da eşit oldukları gözetilmiyerek mağdurun kızlığının hangisi tarafından bozulduğuna kanaat getirilemediğinden bahsile 418 inci madde gereğince sorumlu tutulmamaları yolsuzdur.

Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi
Esas : 1140 — Karar : 1198

On beş yaşını bitirmemiş bulunan Fıdda Nergez'in birbirlerine yardım etmek suretiyle zorla ırzına geçtikleri bilmuhakeme sabit olan sanık ve tutuk Fazıl Balcı ve Hüsamettin Altındağ'ın fiillerine uyan Türk Ceza kanununun 414/2, 117,55/3 üncü maddeleri gereğince üçer sene ağır hapislerine hangisinin ırza geçtiği sırada kızlığının bozulduğu tesbit edilemediğinden 418 inci maddenin tatbikına mahal olmadığına (1500) lira manevî tazminatın kendilerinden mütesaviyen ve müteselsilen tahsil olunarak müdahile verilmesine dair (Hatay) Ağır Ceza mahkemesinden verilen 24/1/952 günlü ve 951/52-952/2 sayılı hükmün süresi içinde Yargıtayca incelenmesi o yer C. savcısı ilen adları geçen sanıklar yönlerinden istenilmesi, bunlardan Hüsamettin Yönünden para depo edilmek Fazıl Yönünden yokluk kvğıdı getirilmek suretiyle şartı ifa kılınması üzerine mahallinden gönderilip C. Başsavcılığından tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı okunup gereği düşünüldü ve aşağıda yazılı karar tesbit olundu :

Toplanıp hüküm yerinde izah olunan elverişli delillere nazaran sanıkların yerinde görülemiyen sübuta ve yaş tashihine müteallik itirazlarının tebliğname gibi reddine C. Savcısının temyizine gelince;

Mağdurun mukavemeti sanıklar tarafından müştereken zor kullanılarak bertaraf edildiği elverişli delillere müsteniden hüküm yerinde izah ve kabul edilmesine göre Ceza kanununun 64 üncü maddesi gereğince fiili

icra ederken aslî iştirak halinde bulunan sanıkların fiilin 418 inci maddesine uygun şekilde taayün eden vasfından dolayı da eşit mes'uliyete tabi oldukları gözetilmiyerek mağdurun kızlığının hangisi tarafından bozulduğuna kanaat getirilemediğinden bahsile 418 inci madde gereğince sorumlu tutulmaları yolsuz ve C. Savcısının temyiz itirazları bu dairede varit olduğundan sanıklar hakkındaki hükmün tebliğname gibi C. M. U. K. nun 321 inci maddesi uyarınca (Bozulmasına) ve sanıkların itirazları reddedilerek C. Savcısının temyizi dolayısiyle hükmün aleyhine bozulmuş olduğundan sanık Hüsamettin Altındağ'a ait depo parasının hazineye gelir kaydına ve bozma harcı alınmamasına 18/4/952 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

— o —

447

Adalet Dergisine abone olma ve kitap alma şartları

1 — Adalet Dergisine abone olmak ve Adalet Bakanlığı tarafından bastırılan kitaplardan satın almak istiyenler :

a) Neşriyat Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.

b) Kitap veya abone bedelini bulundukları yer mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları (hasılatı müteferrika) makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak gönderecekler, yahut da oturdukları yer C. Savcılığına teslim edeceklerdir.

c) C. Savcılığı teslim aldığı makbuzu ve istenilen kitap veya aboneyi ve alıcının adresini Adalet Bakanlığına gönderecektir.

d) Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Bakanlık Neşriyat Müdürlüğünden alıcının adresine yollanacaktır.

e) Adalet Dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak istiyenler o kitabın mevcudu olup olmadığını daha önce Neşriyat Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.

Dergiye konulması istenilen yazılar doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilir. Yazıların Dergiye konulup, konulmıyacağı bildirilmez ve konulmıyan yazılar geri verilmez. Dergideki yazılarda öne sürülen düşünce ve inanlar yazarların düşünce ve inanlarıdır.

449

450